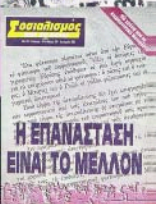
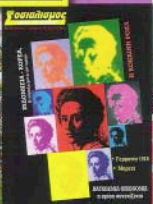

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Τεύχος 50
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΤΙΜΗ 3 ευρώ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

- Το Ιράκ μετά την Νατζάφ
- Το μέλλον του κινήματος
- Η ζωή μετά τον καπιταλισμό

Αθήνα 27 Αυγούστου. Η διαδήλωση που έδωσε τον Πόλεμο

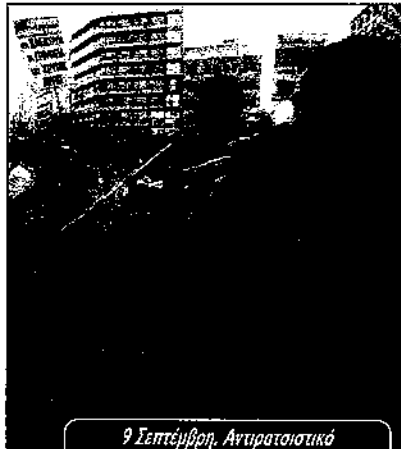
Σταματήστε τον ΤΩΡΑ!

Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας συμπλήρωσε τους πρώτους έξι μήνες από τότε που κέρδισε τις εκλογές, αλλά δεν είναι σε θέση να πανηγυρίσει. Μπορεί οι αρχικοί σχεδιασμοί να πρόβλεπαν ένα άνετο φθινόπωρο για τον Καραμανλή ύστερα από τη διπλή εκλογική επιτυχία του Μάρτη και του Ιούνη και την παρατεταμένη Ολυμπιακή «περίοδο χάριτος». Αλλά η πραγματικότητα αποδεικνύεται πολύ διαφορετική. Το φάντασμα της κυβέρνησης Μητσοτάκη, που κατάρρευσε το 1990-93 κάτω από το βάρος της απεργιακής θύελλας που είχε ξεσηκώσει, πλανιέται διαρκώς πάνω από τη Νέα Δημοκρατία. Και ήδη η κυβέρνηση Καραμανλή θυμίζει την κατάσταση του Σημίτη πέρσι το φθινόπωρο, όταν μιλούσε για «παροχές» και εισέπραξε την απεργιακή οργή που τον οδήγησε στην έξοδο.

Ανοίγουν οι δυνατότητες να σταματήσουμε τον Καραμανλή και την όλο και πιο απροκάλυπτη «Ατζέντα» του.

Τα φέμετα του Σουφλιά και του Σιούφα για το Ασφαλιστικό, με τις διαβεβαιώσεις ότι το πρόγραμμα της ΝΔ δεν περιλαμβάνει αλλαγές στο όριο συνταξοδότησης, είναι ακόμα νωπιά. Αλλά η εκστρατεία για να ανοίξει νέος γύρος επιθέσεων στο Ασφαλιστικό έχει ξεκινήσει για τα καλά. Η οικονομική σύμβουλος της κυβέρνησης Μητσοτάκη πριν 12 χρόνια και σημερινή αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο ΔΝΤ, η κ. Μιράντα Ξαφά, εμφανίστηκε δίπλα στον Υπουργό Οικονομίας Αλογοσκούφη για να ανακοινώσουν πως το ΔΝΤ έχει «συμπεράνει» ότι χρειάζονται νέες «μεταρρυθμίσεις» στο ασφαλιστικό σύστημα.

Ο Πρόεδρος του ΣΕΒ Κυριακόπουλος, που είχε εμφανιστεί σαν υποστηρικτής των δηλώσεων Καραμανλή περί «ήπιας προσαρμογής χωρίς αφηνιάσμούς», τώρα κάνει δηλώσεις ότι οι νέες αλλαγές στο Ασφαλιστικό πρέπει να ξεκινήσουν «πριν είναι πολύ αργά». Το σύνθημα γι' αυτήν την επίθεση το έδωσε ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ Άλαν Γκρίνσπρον, ο οποίος ανακάλυψε στις αρχές Σεπτεμβρίου ότι η άνοδος των

9 Σεπτεμβρίου, Αντιρατσιστικό συλλαλητήριο στην Ομόνοια

γεννήσεων («baby boom») της δεκαετίας του '60 απειλεί ξανά το ασφαλιστικό σύστημα τα επόμενα χρόνια!

Δίπλα στον ΣΕΒ και το ΔΝΤ ήρθαν να προστεθούν οι οδηγίες του ΕΚΟΦΙΝ της ΕΕ. Το δημόσιο έλλειμμα στην Ελλάδα για το 2004 προβλέπεται επίσημα ότι θα φτάσει στο 5,3% του ΑΕΠ και η κυβέρνηση Καραμανλή δεσμεύεται να το μειώσει στο 2,8% μέσα στα επόμενα δύο χρόνια. Η δημοσιονομική κρίση για την οποία γράφαμε στο προηγούμενο τεύχος του «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» ομολογείται ήδη επίσημα. Μισθοί, προμήθειες, συντάξεις και κοινωνικές υπηρεσίες μπαίνουν ξανά στο στόχαστρο. Και μάλιστα με τον πιο σκληρό τρόπο, γιατί υπάρχει μια προεκλογική υπόσχεση που ο Καραμανλής δεν την ξέχασε: οι φοροσπαλλαγές για τα κέρδη των επιχειρήσεων. Στη ΔΕΘ η κυβέρνηση επιβεβαίωσε ότι θα μειώσει αυτόν το φορολογικό συντελεστή από 35% σε 25%. Την ίδια ώρα που οι «αυξήσεις» στους μισθούς παγώνουν στο 3%.

Παρόλληλα με όλο αυτό το οικονομικό σκέλος της «Ατζέντας Καραμανλή» ζευλιγείται το πολιτικό «πακέτο». Ο Βουλγαράκης και ο Ψωμάδης έδωσαν ένα χυδαίο δείγμα με το ρατσιστικό πογκρόμ της Αστυνομίας και των νεοναζι το βράδυ που η Εθνική Αλβανίας νίκησε την Εθνική Ελλάδας στο ποδόσφαιρο. Ο ένας φρόντισε για την ιδεολογική κάλυψη και ο άλλος για την πρακτική κάλυψη των ΜΑΤ και των φασιστών.

Αλλά εισέπραξαν τη γενική κατακραυγή και

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σταματήστε τον ΤΩΡΑ!
3-4

Η τραγωδία στο Μπεσλάν
5

«Ολυμπιακές» απεργίες
6-7

Το Ιράκ μετά τη Νατζάφ
8-11

50 τεύχη «Σοσιαλισμός από τα Κάτω»
12-15

Το μέλλον του κινήματος
16-19

Η ζωή μετά τον καπιταλισμό
20-22

Εμφύλιος – Η σφαγή του κινήματος
23-26

Η μεταπολίτευση στα εργοστάσια
27-29

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

■ Pierre Vidal-Naquet:
‘Ο κόσμος του Ομήρου’

■ Ελεν Καρέρντ Ένκώς
‘Λένιν’

■ Σαμίρ Αμίν
«Πέρα από τον γερασμένο καπιταλισμό»

■ Τάρικ Αλί
‘Ο Μπους στη Βαβυλώνα’
30-34

Το «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» είναι το διήμερο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στάλλου

Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία

Διακίνηση: Κώστας Πίττας

Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο,

Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 210 52 47 584

Για συνδρομές και γράμματα:

Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω»

Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

τα μεγαλύτερο αντιρατσιστικά συλλαλητήριο από τον καιρό των ρατσιστικών δολοφονιών του Καζάκου. Ουσιαστικά η κυβέρνηση αναγκάστηκε εκ των υστέρων να παίρνει αποστάσεις και να προσπαθεί να μεταθέσει τις ευθύνες σε "θερμοκέφαλους χούλιγκαν και των δύο πλευρών". Η πρώτη απόπειρο να παιχτεί το καρτί του ρατσισμού σ' αυτό το τόσο δύσκολο για τον Καραμανλή φθινόπωρο απέτυχε.

Ακόμα πιο μεγάλη ήταν η αποτυχία της κυβέρνησης όταν προσπάθησε να αναβαθμίσει το πολεμικό σκέλος της "Ατζέντας Καραμανλή" προσκαλώντας τον υπουργό Εξωτερικών του Μπους στην Αθήνα για την τελετή λήξης της Ολυμπιάδας. Ο Καραμανλής είχε αναλάβει από τη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στην Τουρκία στα τέλη Ιούνη, τη δέσμευση να συμμετέχει στην εκπαίδευση των κατοκικών Δυνάμεων Ασφαλείας στο Ιράκ. Ενα βήμα για την υλοποίηση αυτών των "συμμαχικών υποχρεώσεων" της Ελλάδας θα ήταν η πραγματοποίηση της επίσκεψης Κόλιν Πάουελ που είχε μετακινηθεί περί το φθινόπωρο επί Σημίτη και Γ. Παπανδρέου για το φόβο των διαδηλώσεων. Αυτή τη φορά η μεθόδευση έγινε πιο συστηματικά, με το προκάλυμα της Ολυμπιάδας και το τέχνασμα του αιφνιδιασμού, καθώς η ανακοίνωση έγινε μόλις πέντε μέρες πριν. Τίποτα απ' όλα αυτά δεν έσωσε την κυβέρνηση, που αναγκάστηκε από τις αντιπολεμικές διαδη-

λώσεις να πει το πικρό ποτήρι μιας δεύτερης και πολύ τραντοχτής (κάτω από τα φώτα της παγκόσμιας δημοσιότητας) μεταίωσης της επίσκεψης Πάουελ.

Υπάρχουν όλες οι δυνατότητες για να αναγκάσουμε τον Καραμανλή να κάνει πίσω σε κάθε απόπειρο υλοποίησης της "Ατζέντας" του σε όλα τα μέτωπα. Αλλη μια επιβεβαίωση ήρθε από τη Θεσσαλονίκη, που το συλλαλητήριο στη ΔΕΘ ήταν πιο μεγάλο και εντυπωσιακό από το περσινό. Το ζήτημα είναι να αξιοποιήσουμε αυτές τις δυνατότητες.

Το ΠΑΣΟΚ του Γ. Παπανδρέου αποφεύγει συστηματικά να ανοίξει ουσιαστικά αντιπολιτευτικό μέτωπο, προτιμώντας να σκευιάσει για "ακυβερνησία". Από όλα τα θέματα που είχαν ανοίξει, στήθηκε μόνο στην πτώση του ελικοπτερου Σινούκ που οδήγησε στο θάνατο του Πατριάρχη Αλεξανδρείας και τη συνοδεία του. Η εικόνα μιας κυβέρνησης πανικόβλητης που προσπαθεί να συγκρατήσει τις ευθύνες διευκόλυνε αυτή την αντιπολιτευτική τακτική. Αλλά αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ προσφέρει συνεχώς συναίνεση στην κυβέρνηση και περιορίζει την κριτική της στην ανικανότητα των υπουργών να αξιοποιήσουν τη συναίνεση.

Μέσα στο ΠΑΣΟΚ, ένα ολόκληρο τμήμα της ηγεσίας γύρω από τον Σημίτη έχει αρχίσει να χρησιμοποιεί μια πιθανή υποψηφιότητά του για

την Προεδρία της Δημοκρατίας σαν μοχλό για ακόμα πιο ανοιχτή και μόνιμη συναινετική πολιτική απέναντι στην κυβέρνηση. Είναι σαφές ότι η Αριστερά θα χρειαστεί να συγκροτήσει μ' αυτές τις μεθοδεύσεις για να βοηθήσει το κίνημα που παλεύει ενάντια στην Ατζέντα Καραμανλή. Κι όμως υπάρχουν ηγεσίες που αντί να συγκρουστούν, φλερτάρουν με την ιδέα ενός συναινετικού Προέδρου που μάλιστα μπορεί να προέρχεται από τους κόλπους της Αριστεράς. Οι κινήσεις του Νίκου Κωνσταντόπουλου προς αυτή την κατεύθυνση είναι πλήγμα όχι μόνο για τον Συνασπισμό αλλά για όλο τον κόσμο που αντιμετωπίζει τις επιθέσεις της κυβέρνησης.

Υπάρχουν χιλιάδες και χιλιάδες που ήδη έχουν ξεκινήσει τις μάχες ενάντια στην "Ατζέντα Καραμανλή". Είναι οι συμβασιούχοι που άρχισαν πρώτοι και ετοιμάζουν νέο γύρο κινητοποιήσεων τώρα. Είναι όλοι οι "ολυμπιακοί απεργοί" του καλοκαιριού. Είναι ο κόσμος από τα εργοστάσια που κλείνουν και αρνείται τις απολύσεις. Είναι οι αντιρατσιστές διαδηλωτές που βγήκαν στους δρόμους μετά το πογκρόμ του Βουλγαράκη και του Ψωμιάδη. Είναι το αντιπολεμικό κίνημα που έφραξε το δρόμο του Πάουελ. Όλοι μαζί αποτελούμε μια δύναμη που μπορεί να σταματήσει τον Καραμανλή. Εμπρός να την οργανώσουμε.

Η κατοχή της Τσετσενίας

Μετά τη σφαγή στο Μπεσλάν ο Πούτιν δηλώνει ότι θα κλιμακώσει τον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας". Μια βδομάδα αργότερα ο Πούτιν μίλησε στην σύνοδο των αρχηγών των κρατών της πρώην Σοβιετικής Ενωσης: *"Οι αγριότητες που διεπράχθησαν στο Μπεσλάν μας παρέχουν κάθε ηθικό δικαίωμα να επιμένουμε ότι όσοι αντίτασσονται στη Ρωσία ανήκουν στη Διεθνή των τρομοκρατών. Η νομιμότητα και η σκληρότητα είναι ο μόνος δρόμος για να τους αντιμετωπίσουμε"*.

Το ίδιο είχε πει και ο Μπους πριν τρία χρόνια, μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους -όσοι δεν είναι μαζί μας είναι με τους τρομοκράτες. Η συνέχεια ήταν ο πόλεμος στο Αφγανιστάν και το Ιράκ, οι επιθέσεις στα δημοκρατικά δικαιώματα και μια υστερική αντιισλαμική υστερία. Την ίδια ακριβώς συνταγή θέλει να εφαρμόσει και ο Πούτιν. Νέες υπερεξουσίες και περιορισμό των δημοκρατικών δικαιωμάτων, κλιμάκωση της καταστολής στην Τσετσενία, επέκταση των "προληπτικών πληγμάτων" ακόμα και στο εξωτερικό.

Μια τέτοια πολιτική είναι εγγύηση για νέες σφαγές, νέα ποτάμια αίματος αθών ανθρώπων, στην Τσετσενία και σε ολόκληρο τον Καύκασο. Το αίμα που χύθηκε στο Μπεσλάν είναι ευθύνη του Πούτιν και της ρώσικης άρχουσας τάξης. Οι Τσετσένοι είχαν υποφέρει και αντισταθεί στη καταπίεση επί Τσαρικής Αυτοκρατορίας και μετά από ένα φωτεινό διάλειμμα στα πρώτα χρόνια της Ρώσικης Επανάστασης, από τη δεκαετία του '30 και μετά υπέφεραν από τη σταλινική καταπίεση. Το 1991 με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης κήρυξαν την ανεξαρτησία τους. Αυτή την επιλογή δεν την δέχθηκε ποτέ η άρχουσα τάξη που συνέχιζε να κυβερνάει τη Ρωσία. Η Τσετσενία είναι ένα στρατηγικό σημείο-αγωγί που μεταφέρουν τα πετρέλαια του Καυκάσου και της Μαύρης Θάλασσας διασχίζοντας το έδαφός της. Η πρωτεύουσα Γκρόζνι ήταν κέντρο μεταφοράς και διύλισης του "μαύρου χρυσού".

Το 1994 ο Γιέλτσιν ξεκίνησε τον πρώτο πόλεμο. Οι φάλαγγες τανκς που εισέβαλαν στην πρωτεύουσα καθηλώθηκαν από τους Τσετσένους μαχητές. Η απάντηση ήταν η ισοπέδωση του Γκρόζνι από τους βομβαρ-

έφερε την τραγωδία στο Μπεσλάν

ρισμούς της αεροπορίας και του πυροβολικού. Χιλιάδες άμαχοι κάηκαν ζωντανοί στα υπόγεια που είχαν καταφύγει. Το καλοκαίρι του 1996 ο Γιέλτσιν ονογκάστηκε να σταματήσει τον πόλεμο. Ο ρώσικος στρατός δεν είχε καταφέρει να συντρίψει την αντίσταση των Τσετσένων ενώ ο πόλεμος είχε γίνει μισητός στους εργαζόμενους στη Ρωσία που έβλεπαν τα παιδιά τους να χάνονται σε άδικο και βρόμικο πόλεμο. Τα ρώσικα στρατεύματα έφυγαν έχοντας αφήσει την Τσετσενία ερειπωμένη. Η καταστροφή συνεχίστηκε με το δεύτερο πόλεμο, που εξαπέλυσε ο Πούτιν το 2000. Τα δέκα τελευταία χρόνια περίπου 200.000 Τσετσένοι έχουν χάσει τη ζωή τους εξαιτίας του

πολέμου, το 10% του πληθυσμού! Ανάμεσά τους 40.000 παιδιά.

Η βαρβαρότητα της ρώσικης κατοχής γέννησε το μίσος και την απελπισία σε δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους που είδαν τα σπίτια, τα χωριά τους και τις πόλεις τους να παραδίδονται στις φλόγες, τις οικογένειες, τους γνωστούς τους να σφάζονται. Αυτή η κατάσταση είναι που γεννεί τους καμικάζι αυτοκτονίας, τις "μαύρες χήρες", αυτούς που κατέλαβαν το σχολείο στο Μπεσλάν. Δεν είναι η Αλ-Κάιδα που τους όπλισε το χέρι, είναι ο Πούτιν.

Το 2001, οι αντιπολεμικοί ακτιβιστές στις ΗΠΑ είπαν "η θλίψη μας για τους νεκρούς δεν θα γίνει πράσινο φως για πόλεμο του Μπους". Αυτό ακριβώς πρέπει να πει όλο το αντιπολεμικό κίνημα σε όλο τον κόσμο για την τραγωδία στο Μπεσλάν. Ο Πούτιν δεν είναι διαφορετικός από τον Μπους, η Ρωσία δεν είναι "αντίβαρο" στη βαρβαρότητα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Δεν θα τους δώσουμε το δικαίωμα να κλιμακώσουν το βρώμικο πόλεμό τους.

*Γυναίκα στο ισοπεδωμένο Γκρόζνι.
Πονάει το ίδιο με τις μητέρες του Μπεσλάν*

“Ολυμπιακές” απεργίες

Η Κατερίνα Θωίδου θυμίζει ότι το Ολυμπιακό καλοκαίρι σημαδεύτηκε από εργατικές κινητοποιήσεις

Η κυβέρνηση έλπιζε ότι οι καλοκαιρινοί μήνες θα ήταν μία περίοδος χωρίς εντάσεις και εκπλήξεις, ότι η Ολυμπιάδα θα ήταν μία πρώτης τάξεως ευκαιρία για να πάρει ο Καραμανλής και οι υπουργοί τους μία παράταση της “περιόδου χάριστος” μετά την εκλογή τους στην κυβέρνηση.

Όμως δεν ήταν έτσι. Η ολυμπιακή περίοδος δεν ήταν περίοδος εκκευρίας αλλά μαχών. Από τις αρχές Ιούνη σε μία σειρά νοσοκομεία οι εργαζόμενοι άρχισαν να οργανώνουν τις αντιστάσεις τους απέναντι στην πολιτική της κυβέρνησης. Με Γενικές Συνελεύσεις, στάσεις εργασίας, αποχές από τα ιατρεία, το Κρατικό Νίκαιας, το Αγία Ολγα, το Σισμανόγλειο, το Δρομοκαϊτειο, αλλά και το ΕΚΑΒ, έδωσαν τον τόνο.

Η απόφαση της κυβέρνησης να αναστείλει τις άδειες για την Ολυμπιάδα, ήταν η σταγόνα που ξεχείλιζε το ποτήρι. Ο Κακλαμάνης από τη μία αποφάσισε να περικόψει το κονδύλι για εφημερίες από τα 55 εκατομμύρια στα 25 και να μειώσει τις θέσεις νοσηλευτών από 10.000 που είχε υποσχεθεί προεκλογικά σε 4.500 και από την άλλη δήλωνε ότι όλα θα λειτουργήσουν άψογα στη διάρκεια της Ολυμπιάδας.

Αυτή η υποκρισία έκανε τους εργαζόμενους στα νοσοκομεία να πουν “δεν πάει άλλο”. Στη Γενική Συνέλευση της ΕΙΝΑΠ στις 28 Ιούλη η απόφαση ήταν 24ωρη απεργία στις 5 Αυγούστου, μία εβδομάδα πριν την επίσημη έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων. Το κλίμα ήταν τέτοιο που ήταν αρκετή μία πρόταση από τα κάτω για να υιοθετηθεί η απόφαση της 24ωρης απεργίας από τη Γενική Συνέλευση παρ’ όλο που η ηγεσία της ΕΙΝΑΠ διαφωνούσε.

Αυτή η απόφαση ήταν το αποκορύφωμα του κλίματος που επικρατούσε όλο τον Ιούνιο και Ιούλη μέσα στα νοσοκομεία. Στις 8 Ιούλη στην πρώτη Γενική Συνέλευση της ΕΙΝΑΠ, οι γιατροί από δεκάδες νοσοκομεία μετέφεραν την εικόνα από τις ελλείψεις και έβαλαν την πρόταση να μην δεχτούν να πάνε στους σταθ-

μούς Α’ Βοηθειών που ετοιμάζαν για την Ολυμπιάδα. Παράλληλα σε μία σειρά νοσοκομεία στο Ασκληπιείο Βούλας, στο Μεταξά, στο Ιπποκράτειο, στο Αγλαΐα Κυριακού, στο Αττικό προχωρούν σε επίσκεψη εργασίας με αποφάσεις των 5μελών τους επιτροπών.

Στις 27 Ιούλη ξεκινούν επίσκεψη εργασίας οι εργαζόμενοι στο ΕΚΑΒ. Στη Γενική τους Συνέλευση στις 2 Αυγούστου αποφασίζουν 24ωρες επαναλαμβανόμενες απεργίες. Η απειλή μίας απεργίας διαρκείας μέσα στην Ολυμπιάδα τρομοκρατεί την κυβέρνηση. Υστερα από την πρώτη κιάλας μέρα απεργίας ο υπουργός Υγείας Κακλαμάνης αναγκάζεται να τους δώσει το “επίδομα ετοιμότητας” στο ύψος του 10% του μισθού τους.

Απεργίες

Η ΠΟΕΔΗΝ κάλεσε μία και μοναδική τετράωρη πανελλαδική στάση εργασίας στα τέλη Ιούνη. Ήταν μία απόφαση που υιοθετήθηκε ύστερα από σύσκεψη με τους προέδρους των ΔΣ των νοσοκομείων, που μετέφεραν την εικόνα του αναβρασμού μέσα στα νοσοκομεία. Το αίτημα της ΠΟΕΔΗΝ ήταν 1.500 ευρώ επίδομα στους εργαζόμενους σε όλα τα ολυμπιακά νοσοκομεία.

Τα νοσοκομεία όπως και οι συγκοινωνίες ήταν από τους πιο νευραλγικούς τομείς για την επιτυχία της Ολυμπιάδας. Αυτό φάνηκε πολύ καθαρά στις 8 Ιούλη όταν τα σωματεία σε όλες τις συγκοινωνίες κήρυξαν 6ωρη στάση εργασίας με αίτημα 3.000 ευρώ ολυμπιακό επίδομα για όλους. Η απεργία είχε τεράστια επιτυχία και η Αθήνα νέκρωσε. Την περίοδο που η κυβέρνηση ζητούσε από τους Αθηναίους “αφήστε το αυτοκίνητο πάρτε συγκοινωνία”, οι εργαζόμενοι στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, έδειχναν από ποιους εξαρτάται η εφαρμογή αυτής της απόφασης. Στη Γενική Συνέλευση των οδηγών του συνδικάτου ΟΑΣΑ πολλοί ήταν αυτοί που

θυμήθηκαν τις ημέρες του '93, σαν το καλύτερο παράδειγμα που δείχνει το δρόμο για τη νίκη. Ο φόβος της επανόληψης αυτού του σεναρίου ανάγκασε την κυβέρνηση, που δεν διαπραγματευόταν κανένα είδους επίδομα, να κορηγήσει ολυμπιακό επίδομα 1.800 ευρώ.

Την ίδια ημέρα κατέβηκαν σε στάση εργασίας οι εργαζόμενοι στα ΜΜΕ με αίτημα νέα Συλλογική Σύμβαση και αυξήσεις τουλάχιστον 15% Η πρώτη αυτή κινητοποίηση έγινε μέσα σε συνθήκες μεγάλων πιέσεων αφού πραγματοποιήθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τη φιέστα υποδοχής της εθνικής ποδοσφαιρική στο Καλλιμάρμαρο. Το κόστος για τους μεγαλοεκδότες των εφημερίδων άρχισε να μεγαλώνει επικίνδυνα αφού άρχισε να παίρνει σάρκα και οστά η προοπτική μίας μεγάλης απεργίας μέσα στην Ολυμπιάδα. Για μία ολόκληρη εβδομάδα από τις 13-17 Ιούλη δεν κυκλοφόρησε καμία εφημερίδα. Οι δημοσιογράφοι παρά την αδράνεια της ΕΣΗΕΑ περιφρουρούν την απεργία τους και είναι αποφασισμένοι να μην αφήσουν κανέναν ιδιοκτήτη να χρησιμοποιήσει απεργισπιάστες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η περιφρούρηση έξω από το ραδιοφωνικό σταθμό Σκάϊ που μετατράπηκε σε σύγκρουση με την απεργοσπασία.

Στις 8 Ιούλη οι συμβασιούχοι του ΥΠΠΟ απέκλειαν την είσοδο της Ακρόπολης αναγκάζοντας την Φάνη Πάλη Πετραλιά να δηλώσει ότι θα ανανεώσει τις συμβάσεις όσων έχουν λήξει. Στις 22 Ιούλη οι συμβασιούχοι καλούν σε 24ωρη απεργία και συγκέντρωση στο κέντρο της Αθήνας αναδρώντας έτσι στο προεδρικό διάταγμα-έκτρωμα του Παυλόπουλου, που πετάει έξω από τις προϋποθέσεις μονιμοποίησης εκατοντάδες χιλιάδες συμβασιούχους.

Χιλιάδες εργαζόμενοι έδειξαν στην πράξη, με τη συμμετοχή τους στις Ολυμπιακές απεργίες ότι αντιστέκονται στην προπαγάνδα της κυβέρνησης που βάφτισε την **κατάργηση** των

3 Αυγούστου 2004 - Απεργία στο ΕΚΑΒ

εργατικών δικαιωμάτων σε "συμβολή στην εθνική ιδέα της Ολυμπιάδας". Η κυβέρνηση έβαλε στην ουσία ένα αυτογκόλ. Ξόδεψε αμύθητα ποσά για νέα στάδια, για νέους αυτοκινητόδρομους, για κάμερες και Ζέπελιν, αλλά για τους εργαζόμενους τίποτα. Έτσι χιλιάδες κόσμος έβαζε ένα πολύ εύλογο ερώτημα. "Όταν γύρω μας σφυρίζουν δις ευρώ σε άμεσα ή έμμεσα εμπλεκόμενους πώς δεν υπάρχουν χρήματα για μας τους εργαζόμενους;"

Οι περισσότερες απεργίες έκλεισαν γιατί αναγκάστηκε η κυβέρνηση να συμβιβαστεί. Οι εργαζόμενοι σε όλους τους κλάδους θα μπορούσαν να νικήσουν εάν οι ηγεσίες των συνδικάτων δεν έτρεχαν γρήγορα να τις κλείσουν. Οι εργαζόμενοι ήταν διατεθειμένοι να συνεχίσουν την κόπια με την κυβέρνηση μέχρι τη νίκη. Οι ηγεσίες των συνδικάτων έτρεξαν να βγάλουν την κυβέρνηση από τη δύσκολη θέση. Η ΕΙΝΑΠ ματαίωσε την 24ωρη απεργία στις 5 Αυγούστου, παρά το γεγονός ότι ψηφίστηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία των γιερών στη Γενική Συνέλευση. Η ΠΟΕΔΗΝ κινήθηκε από την αρχή στο μοτίβο "θα δούμε μετά την Ολυμπιάδα". Η ΕΣΗΕΑ έτρεξε να κλείσει τον κύκλο των απεργιών όταν συμφώνησε με τους εργοδότες για αυξήσεις πολύ πιο κάτω από το αρχικό αίτημα.

Ο κόσμος που αντιστάθηκε όλο το καλοκαίρι, ήταν αυτός που υποδέχτηκε τους ακτιβιστές

της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο και του ΣΕΚ, στα νοσοκομεία και στις πλατείες που βγήκαμε για να οργανώσουμε το συλλαλητήριο ενάντια στην επίσκεψη του Κόλιν Πάουελ. Έτσι η Ολυμπιάδα σφραγίστηκε από μία σειρά εργατικές αντιστάσεις και ένα μεγάλο αντιπολεμικό συλλαλητήριο που ματαίωσε την επίσκεψη. Αυτή η νίκη έδειξε το πόσο στριμωγμένη είναι η κυβέρνηση από το αντιπολεμικό κίνημα και τις εργατικές αντιστάσεις.

Αυτό τον κόσμο θα βρει μπροστά της η κυβέρνηση στη συνέχεια. Χιλιάδες εργαζόμενοι συνειδητοποίησαν μέσα από την εμπειρία τους ότι η Ολυμπιάδα σήμαινε θυσιές, εντατική δουλειά ακριβεία και φτώχεια για χάρη των στημένων ρεκόρ, για χάρη του πλουτισμού των κορρών. Τώρα η κυβέρνηση ομολογεί ότι αυτές οι θυσιές δεν ήταν αρκετές και ότι χρειάζονται και άλλες.

Ο διάλογος της ΑΔΕΔΥ με τον Παυλόπουλο κατέληξε σε αδιέξοδο αφού η κυβέρνηση αποφάσισε ότι οι αυξήσεις για το 2005 θα είναι μέχρι 3%. Μπορεί ο Καραμανλής να δίνει αυξήσεις ψίχουλα όμως είναι ναυπές ακόμα οι εμπειρίες από τις περσινές απεργίες των πανεπιστημιακών, των εκπαιδευτικών, της Στατιστικής Υπηρεσίας, των γιερών του ΕΣΥ, που απεργούσαν με αίτημα αυξήσεις 25%

Η κυβέρνηση έχει καταρτίσει ένα πρόγραμμα η ιδιωτικοποιήσεων για να εξοικονομήσει έ-

σοδα για τον προϋπολογισμό. Στην στζέντα του Καραμανλή αναγράφονται τα προς πώληση φιλέτα του ΟΤΕ, της ΔΕΗ, της ΕΥΔΑΠ, του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Τα σχέδια "εξυγιάνσης" αυτών των επιχειρήσεων προβλέπουν μείωση του προσωπικού και πετοκόμματα των εργατικών κατακτήσεων. Πέρσι η κυβέρνηση Σημίτη προσπάθησε να κάνει το ίδιο στην Ολυμπιακή αλλά σκόνηταψε πάνω στην αντίσταση του σωματείου της ΕΙΣΦ και την απεργία των δυόμισι μηνών, κόντρα στη διάλυση των Συλλογικών Συμβάσεων.

Οι μάχες ενάντια στις περικοπές και τις ιδιωτικοποιήσεις είναι ξεκινήμενες από την περσινή χρονιά. Μόνο που τώρα έχουν τελειώσει τα ψέματα και έχουν δυναμώσει οι εμπειρίες χιλιάδων εργαζόμενων σε πάρα πολλούς χώρους. Η αναβολή της επίσκεψης Πάουελ, δείχνει ότι έχουμε τη δύναμη να νικήσουμε. Να μην αφήσουμε καμία απόλυση να περάσει στις ΔΕΚΟ, να διεκδικήσουμε πραγματικές αυξήσεις και προσλήψεις στην Υγεία και την Παιδεία, μονιμοποιήσεις όλων των Συμβασούχων, να μην αφήσουμε τον Καραμανλή να υλοποιήσει τις υποσχέσεις του στους στρατηγούς του ΝΑΤΟ για πιο ενεργή στήριξη της στρατιωτικής κατοχής στο Ιράκ.

Το συλλαλητήριο στη ΔΕΘ επιβεβαίωσε ότι οι εργαζόμενοι αρχίζουν το φθινόπωρο με τέτοιες διαθέσεις.

Το Ιράκ μετά τη Νατζάφ

Εκτός ελέγχου μοιάζει η κατάσταση για τα στρατεύματα κατοχής.
Ο Πάνος Γκαργκάνας εξηγεί τι συμβαίνει

«**Τ**ο κύρος της κυβέρνησης Αλάουϊ έχει υποστεί καταστροφές σχεδόν τόσο μεγάλες όσο και αυτές που υπέστη η πόλη της Νατζάφ». Αυτή είναι η εκτίμηση της γνωστής εφημερίδας Financial Times σε κύριο άρθρο της στο φύλλο της 28 Αυγούστου. Μόλις δυο μήνες μετά την «πανηγυρική» εγκατάσταση της «μεταβατικής» κυβέρνησης που υποτίθεται ότι οδηγεί το Ιράκ από την αμερικάνικη κατοχή προς την ανεξαρτησία και τη δημοκρατία, το σχέδιο αυτό παραπαίει. Η ιρακινή αντίσταση και ιδιαίτερα η εξέγερση στη Νατζάφ απογύμνωσαν τις κατοχικές δυνάμεις από το φύλλο συκής που προσπαθεί να δημιουργήσει η μεταβατική κυβέρνηση.

Η έκταση της νίκης των ιρακινών οπισθασιακών και το βάθος των αδιεξόδων της αμερικάνικης πολιτικής φαίνονται πιο καθαρά αν θυμηθούμε τις μεθοδεύσεις και τις προσδοκίες που είχαν επενδυθεί στην κυβέρνηση Αλάουϊ.

Ο Μπους και ο Ράμσφελντ είχαν πανηγυρίσει την είσοδό τους στη Βαγδάτη το Μάη του 2003 εγκαθιστώντας ένα αμερικάνο απόστρατο στρατηγό σαν «ύπατο» του Ιράκ. Το αρχικό σχέδιο πρόβλεπε ολόκληρη κυβέρνηση απόστρατων. Σύνομο αναγκάστηκε να διορθώσουν το προφίλ της κατοχής αντικαθιστώντας τον στρατηγό Γκάρντνερ με ένα διπλωμάτη καριέρας, τον Πολ Μπρέμερ και παισιώνοντάς τον με ένα "Κυβερνών Συμβούλιο" αποτελούμενο από ιρακινούς συνεργάτες του Πεντάγωνο και της CIA, όπως ο Αχμέντ Τσαλαμπί και ο Ιγιάντ Αλάουϊ. Οι καταγγελίες του αντιπολεμικού κινήματος ότι ο Τσαλαμπί ήταν ένας καταζητούμενος απατεώνας «τραπέζιτης» που χρηματοδοτούνταν από το Πεντάγωνο είχαν τότε αγνοηθεί. Αλλά η ένταση και η έκταση της ι-

ρακινής αντίστασης που ξέσπασε από το καλοκαίρι του 2003 ήταν τόσο μεγάλη, ώστε φτάσαμε στο σημείο οι ίδιες οι κατοχικές αρχές να καταγγείλουν τον Αχμέντ Τσαλαμπί για καταχρήσεις.

Σύμφωνα με την εφημερίδα Γκάρντνιαν της 10/8/2004 ο Αχμέντ Τσαλαμπί κατηγορείται ότι χρησιμοποίησε τη διαδικασία αντικατάστασης των παλιών χαρτονομισμάτων της εποχής του Σαντάμ Χουσεϊν για να κατακρατήσει εκατομμύρια. «Επεισε» τον Πολ Μπρέμερ ότι τα παλιά χαρτονομίσματα δεν έπρεπε να ταφούν αλλά να καούν. Την καύση ανέλαβε μια εταιρεία κολητών του Τσαλαμπί. Τώρα οι τράπεζες δηλώνουν ότι η διαφορά ανάμεσα στο παλιό και στο νέο χρήμα είναι...12 εκατομμύρια δολάρια!

Δολοφονία

Ταυτόχρονα ο ανηψιός του Αχμέντ Τσαλαμπί, ο Σαλέμ Τσαλαμπί, πρώην δικηγόρος της εταιρείας Κλίφορντ Τσανς του Λονδίνου, κατηγορείται για τη δολοφονία του Χαϊτάμ Φοντίλ, υπάλληλου του υπουργείου Οικονομικών της Βαγδάτης, ο οποίος ερευνούσε υποθέσεις καταπίεσης δημοσίων ακινήτων από τους Τσαλαμπί. Ο Σαλέμ Τσαλαμπί είχε αναδειχθεί σε υψηλόβαθμο στέλεχος της «ανεξάρτητης Δικαιοσύνης» των κατοχικών αρχών και είχε αναλάβει Προϊστάμενος του Ειδικού Δικαστηρίου που θα δικάσει τον Σαντάμ Χουσεϊν. Μετά την απαγγελία κατηγοριών σε βάρος του για φόνο, ο Σαλέμ αναγκάστηκε να παραιτηθεί στις αρχές Σεπτεμβρίου.

Τα σκάνδαλα των Τσαλαμπί είναι απλά ένα δείγμα της διαφθοράς, της αυθαιρέσις και της περιφρόνησης των ιρακινών Κουσίλινγκ για τον ιρακινό λαό. Η αποκάλυψή τους είναι αδιάψευστη μαρτυρία της

κρίσης των κατοχικών αρχών που μπορεί να κλέβουν και να σκοτώνουν, αλλά δεν μπορούν να σταματήσουν την αντίσταση. Μέσα στους 13 μήνες από τον Ιούνιο του 2003 μέχρι τον Ιούνιο 2004, οι αντιστασιακές ενέργειες φούντωσαν από μεμονωμένες επιθέσεις σε μεγάλες εξεγέρσεις σαν αυτή της πόλης Φαλούτζα.

Όλα αυτά οδήγησαν στις 28 Ιούνιο 2004 τον Μπρέμερ να αναγκαστεί να αποχωρήσει για να εμφανίσει ότι η κατοχή τερματίζεται και παραδίδει την κυβέρνηση «στους ίδιους τους ιρακινούς». Στην πραγματικότητα ο Μπους, ο Πάουελ και ο Ράμσφελντ εγκατέστησαν έναν δοτό «πρόεδρο του Ιράκ» και προώθησαν στην κυβέρνηση τον Ιγιάντ Αλάουϊ, έναν τυχοδιώκτη που χρηματοδοτούνταν από τη CIA και συμμετείχε στο προηγούμενο αποτυχημένο «Κυβερνών Συμβούλιο».

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ είχε συνεδριάσει προηγούμενα και είχε δώσει ομόφωνα (!) τις ευλογίες του γι' αυτή τη φάρσα. Η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ που έγινε εκείνες τις μέρες στην Τουρκία χειροκρότησε το «πέρασμα στα χέρια των ιρακινών» και ανέλαβε να βοηθήσει στην εκπαίδευση των Σωμάτων Ασφαλείας της μεταβατικής κυβέρνησης ώστε να αναλάβουν τα καθήκοντα αστυνόμευσης ανακουφίζοντας τα αμερικανοβρετανικά στρατεύματα που θα περιοριζόνταν υποτίθεται σε επικουρικό ρόλο. Μάλιστα η Γαλλία είχε επιμείνει ιδιαίτερα στο Συμβούλιο Ασφαλείας ότι τα στρατεύματα των ΗΠΑ και των συμμάχων τους θα μπορούσαν να επεμβαίνουν μόνο ύστερα από πρόσκληση της ιρακινής κυβέρνησης. Ο Σιράκ πίεζε τον Μπους για όσο τον δυνατόν μεγαλύτερη «ιρακοποίηση». Αν αυτό το πείραμα πετύχαινε, οι

Συντρίμια έγινε η βιτρίνα της Κατοχής στο Ιράκ

ΗΠΑ θα αποκοτούσαν όλο και μεγαλύτερη κάλυψη από τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις που είχαν αρχικά διαφωνήσει με την επέμβαση του Μπους στο Ιράκ.

Εκεί βρισκόταν και το κλειδί όλης αυτής της μεθόδευσης. Όπως παλιά στο Βιετνάμ είχε επιχειρηθεί η «βιετναμοποίηση» του πολέμου, έτσι τώρα γίνεται προσπάθεια να σηκώσουν το βάρος της κατοστολής της αντίστασης οι ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας, ώστε τα κατοκικά στρατεύματα να αποφύγουν το μάτι του κυκλώνα και στρατιωτικά και πολιτικά. Στο Ιράκ πρέπει να φαίνεται ότι δεν γίνεται πόλεμος, αλλά κάποιες επιχειρήσεις της ιρακινής αστυνομίας εναντίον συμμοριών που αποτελούνταν από «κατάλοιπα» οπαδών του Σαντάμ και «εισαγόμενους» τρομοκράτες της Αλ Κάιντα.

Όμως η αδυναμία της κυβέρνησης Αλάουϊ να αντιμετωπίσει την ιρακινή αντίσταση φάνηκε πολύ γρήγορα. Στις 28 Ιούλη έγινε επίθεση σε έναν αστυνομικό σταθμό στην Μπακούμπα, που λειτουργούσε σαν κέντρο στρατολόγησης για τις Δυνάμεις Ασφαλείας της «μεταβατικής κυβέρνησης». Οι νεκροί απ' αυτήν την επίθεση ξεπέρασαν τους 70. Οι πιέσεις πάνω στον Αλάουϊ για να απαντήσει με μια επίδειξη ισχύος κλιμακώθηκαν.

Ένα μέρος από τις προσπάθειες των ΗΠΑ να στηρίξουν με αφανείς τρόπους την «ιρακοποίηση» στράφηκε προς την οργάνωση ι-

διωτικών μισθοφορικών εταιριών ασφαλείας. Όπως αποκαλύφθηκε πρόσφατα το Πεντάγωνο υπέγραψε συμβόλαιο ύψους 293 εκατομμυρίων δολαρίων με την βρετανική εταιρία Aegis Defence Services για να αναλάβει τον συντονισμό τέτοιων ομάδων μισθοφόρων που προστατεύουν τις δραστηριότητες ξένων επιχειρήσεων στο κατεχόμενο Ιράκ. Υπάρχουν 70 περίπου τέτοιες εταιρίες «σκιούριτι» που απασχολούν απόστρατους από το καθεστώς Απαρτχάιντ της Ν. Αφρικής, παλιούς βασιμιστές από τις χούντες της Λατινικής Αμερικής κλπ. Αφεντικό της Aegis είναι ένας απόστρατος του βρετανικού στρατού, ο Τιμ Σπάισερ, με προίστορία λαθρεμπορίου όπλων στη Σιέρα Λεόνε. Αλλά, αυτά τα καθάρματα αποδείχτηκε ήδη από την εξέγερση της Φαλούτζα ότι δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν την οργή του κόσμου ενάντια στην κατοχή.

Στις αρχές Αυγούστου, ο Αλάουϊ επέλεξε να επιδείξει τις δυνατότητες του νέου κατοκικού καθεστώτος ζητώντας την κάλυψη των αμερικανοβρετανικών (και παλικών και άλλων) δυνάμεων για μια μεγάλη επιχείρηση κατοστολής σε πολλά σημεία με επίκεντρο τη Νατζάφ. Στις 5-6 Αυγούστου χτύπησαν ταυτόχρονα στη Νατζάφ, στην Αμόρα, στη Νασιρίγια, στη Βασόρα και στη συνοικία Σαντρ Σίτι της Βαγδάτης. Αρχικά ισχυρίστηκαν ότι σκότωσαν 300 αντάρτες

μόνο στη Νατζάφ και πολλές δεκάδες ακόμα στα άλλα σημεία. Αλλά πολύ σύντομα αποδείχτηκε ότι η επιχείρηση είχε αποτύχει και εξελισσόταν σε μάχη με αβέβαιη έκβαση στη Νατζάφ. Οι δοσίλογοι υπουργοί και αστυνομικοί διοικητές του Αλάουϊ προσπάθησαν να εμφανίσουν ότι ο πληθυσμός της Νατζάφ είχε στραφεί κατά των ανταρτών που βρίσκονταν απομονωμένοι στο ιερό Τέμενος και στο ιστορικό Νεκροταφείο της πόλης.

Πλήθος

Σε ένα διάλειμμα των μαχών όμως, ένα ολόκληρο πλήθος κατέκλυσε το χώρο γύρω από το τέμενος διαδηλώνοντας κατά της κατοχής και υπέρ του ηγέτη των ανταρτών, του σίιη κληρικού Μοκτάντα αλ Σάντερ. Η επανάληψη των επιθέσεων, παρά τη χρήση βομβαρδισμών από αμερικάνικα F-16, ελικόπτερα Απάτσι, τανκς και μαχητικά αεροσκάφη A-10 δεν κατάφερε να κάμψει τους μαχητές της ιρακινής αντίστασης.

Τελικά στις 27 Αυγούστου, η πολιορκία λύθηκε και οι αντάρτες του Σάντερ αποχώρησαν από το τέμενος με την κάλυψη μιας μαζικής διαδήλωσης που είχε καλέσει ο θρησκευτικός ηγέτης των Σιτών στο Ιράκ, ο Αλι αλ Σιστάνι. Να σημειωθεί ότι στην αρχή της μάχης, ο Αλ Σιστάνι είχε φύγει ξαφνικά από τη Νατζάφ και είχε πάει στο Λονδίνο

27 Αυγούστου, Νατζάφ. Η διαδήλωση που τερμάτισε την πολιορκία των εξεγερμένων

στις 6 Αυγούστου για «αντιμετώπιση καρδιολογικών προβλημάτων».

Ισως δεν θα μάθουμε ποτέ αν αυτή ήταν μια «διπλωματική ασθένεια» που άφηνε το πεδίο ελεύθερο για την επιχείρηση επίδειξης πυγμής του Αλάουι. Αυτό που είναι βέβαιο, όμως, είναι ότι η πορεία προς το κέντρο της Νατζάφ που τερμάτισε την πολιορκία ξεσήκωσε μαζικό ενθουσιασμό, μεγαλύτερο από την αντίστοιχη πορεία όταν πολιορκούνταν η Φαλούτζα την άνοιξη. Σύμφωνα με την εφημερίδα Λε Μόντε της 28/8 διαδηλωτές ξεκίνησαν απ' όλες τις πόλεις του σιιτικού νότου, ακόμα και από τη Βαγδάτη απ' όπου το τζαμί Βράτα έστειλε 10 πούλμαν. Στο ρεπορτάζ της ίδιας εφημερίδας τονίζεται ότι και ο σουνιτικός πληθυσμός της Βαγδάτης χαιρέτησε την πορεία και αναφέρεται το παράδειγμα ενός κατοίκου 35 χρονών που δήλωσε: «Είμαι υπέρ της ανείστασης στην κατοχή, χωρίς ανακωχή, μέχρι την τελική αποχώρηση των Αμερικάνων».

Ουσιαστικά ο Αλάουι ξεκίνησε για επίδειξη ισχύος και κατέγραψε μια τρανταχτή πολιτική ήττα, τη χειροπιαστή απόδειξη ότι τίποτα δεν έχει αλλάξει στο Ιράκ, η κατοχή συνεχίζεται και ούτε οι στρατοί κατοχής ούτε οι νέες ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας δεν είναι σε θέση να ελέγξουν την κατάσταση.

Χαρακτηριστική για την ταραχή των δοσίλογων είναι η καταγγελία που έκανε η Επιτροπή για την Προστασία των Δημοσιογράφων (CPI) μια μη κυβερνητική οργάνωση με έδρα τη Νέα Υόρκη: «την παραμονή της διαδήλωσης που τερμάτισε την πολιορκία της Νατζάφ, η αστυνομία του Αλάουι επέθεσε στο ξενοδοχείο Μπαخر Νατζάφ όπου έμεναν οι δημοσιογράφοι, συνέλαβε 60 απ' αυτούς, κατέσχεσε δορυφορικά τηλέφωνα και ηλεκτρονικούς υπολογιστές και απειλήσε να σκοτώσει επί τόπου όσους διαμαρτύρονταν». Η ίδια η αστυνομία δήλωσε ότι προχώρησε σ' αυτές τις συλλήψεις επειδή το αραβόφωνο δορυφορικό κανάλι Αλ Αραμπίγια είχε μεταδώσει την είδηση για την πορεία που είχε καλέσει ο Αλ Σιστάι.

Άλλα χαρακτηριστικά στοιχεία για την έκταση της ήττας του Αλάουι ήταν οι εικόνες συμπάρτασης για την Νατζάφ από τις άλλες πόλεις. Ακόμα και ανάμεσα στους αστυνομικούς του καθεστώτος εκδηλώθηκαν κρούσματα συμπάθειας προς τους αντάρτες του Σαντρ. Ο ανταποκριτής των Τάιμς του Λονδίνου στη Βασόρα μετέδωσε στις 7/8 ότι ένας ανθυπασπιστής του δήλωσε:

«Είναι σωστό να διαλυθούν οι διάφορες φρουρές, αλλά γιατί διάλεξαν να επιτεθούν στο στρατό Μαχντί (του Σαντρ); Τα κουρδι-

κά κόμματα έχουν ολόκληρους στρατούς το καθένα».

Και συμπλήρωσε:

«Αν τα βρετανικά στρατεύματα στη Βασόρα επιτεθούν σε πολίτες ή σε τεμένη, τότε όλος ο κόσμος θα τους πολεμήσει».

Την πιο συνολική εικόνα της κατάστασης, πάντως, την έδωσε ένας αμερικανός αξιωματικός στον δημοσιογράφο Πάτρικ Μακντόνελ των Λος Αντζελες Τάιμς. Γράφει το σχετικό άρθρο:

«Σε όλο το Ιράκ οι αμερικάνικες δυνάμεις δέχονται επιθέσεις με ρυθμό 60 κάθε μέρα κατά μέσο όρο. Αυτό αποτελεί άνοδο κατά 20% σε σύγκριση με το τρίμηνο πριν από την παράδοση της κυβέρνησης...»

Οι αξιωματικοί των ΗΠΑ επιμένουν ότι ο αριθμός των ανταρτών στο Ιράκ υπολογίζεται σε 4 με 6 κιλιάδες. Τα στρατεύματα έχουν συλλάβει πάνω από 40.000 ύποπτους για συμμετοχή στην αντίσταση, οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν αφηθεί ελεύθεροι. Ο συνταγματάρχης Ντάνα Πίτταρντ της 1ης Μεραρχίας Πεζικού που εδρεύει στην Μπακούμπα διαφώνει δημόσια με τις επίσημες εκτιμήσεις για το μέγεθος της αντίστασης. Η δική του εκτίμηση είναι ότι ο σκληρός πυρήνας φτάνει το 0,5% του πληθυσμού, δηλαδή περίπου 120.000 αντάρ-

τες...Οι αμερικανοί αξιωματούχοι ελπίζουν ότι μεγάλο μέρος της χώρας θα βρίσκεται υπό «τοπικό έλεγχο»- δηλαδή ότι ιρακινές δυνάμεις θα σηκώνουν το μεγαλύτερο βάρος- γύρω στον Ιανουάριο, τότε που προγραμματίζονται οι εκλογές. «Βεβαίως ελπίζουμε να βάλουμε τους ιρακινούς στην πρώτη γραμμή. Αλλά δεν το έχουμε πετύχει ακόμα» δηλώνει ένας ανώτερος στρατιωτικός στην Ουάσινγκτον. «Θα μας χρειαστεί πραγματικά πολύς χρόνος». (Δημοσιεύτηκε στους Φοϊνάνσιαλ Τάιμς της 1/9).

Αυτές οι εκτιμήσεις επιβεβαιώνουν από τα πιο επίσημα χείλη την ανάλυση του Κρις Χάρμαν που την περασμένη Άνοιξη έλεγε σε μια ομιλία του στο Πόρτο Αλέγκρε:

«Η κυβέρνηση Μπους τζογάρισε στο Ιράκ. Στηρίχτηκε στο δόγμα Ράμσφελντ, σύμφωνα με το οποίο οι ΗΠΑ μπορούν να διεξάγουν πολέμους με μικρό κόστος χρησιμοποιώντας μικρό αριθμό στρατευμάτων χάρη στη χρήση υψηλής στρατιωτικής τεχνολογίας.

Λησμόνησαν ορισμένα στοιχειώδη πράγματα. Πρώτο, ότι για να συντρίψει την αντίσταση σε μια χώρα δεν αρκούν οι εξοπλισμοί, απαιτούνται στρατεύματα με μεγάλη αριθμητική δύναμη. Η Ρωσία χρησιμοποίησε 500.000 άνδρες στην Ουγγαρία το 1956 και άλλους τόσους στην Τσεχοσλοβακία το 1968 για να ελέγξει χώρες με πληθυσμό 10 εκατομμυρίων η κάθε μια. Οι ΗΠΑ σήμερα στο Ιράκ χρησιμοποιούν 130.000 άνδρες ενάντια σε ένα πληθυσμό 20 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Δεύτερο, λησμόνησαν ότι σήμερα οι πληθυσμοί στον Τρίτο Κόσμο δεν είναι το ίδιο όπως πριν 50 ή 60 χρόνια. Είναι ενσωματωμένοι στον σύγχρονο κόσμο, έχουν κάποια πρόσβαση στις γνώσεις, στις τεχνικές και στον οπλισμό του σύγχρονου κόσμου. Οι ΗΠΑ ξέχασαν γιατί η Γαλλία αναγκάστηκε να αποχωρήσει από την Αλγερία και η Βρετανία από την Ινδία».

Αυτή είναι η ανάλυση που υποστηρίξαμε και από τις σελίδες του «Σοσιαλισμός από τα κάτω» από την πρώτη στιγμή. Οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις αναγκάστηκαν να κάνουν «αποαποικιοποίηση» εδώ και δεκάδες χρόνια. Οι ΗΠΑ δεν μπορούν να γυρίσουν το ρολόι πίσω, σίγουρα όχι με 130.000 πεζοναύτες απέναντι στους 120.000 ιρακινούς οντάρτες που υπολογίζει ο συνταγματάρχης Πίταρντ.

Επειδή αυτή είναι η κατάσταση στο Ιράκ, αμερικανοί φαντάροι συνεχίζουν να σκοτώνονται με τους ίδιους ή και μεγαλύτερους ρυθμούς όπως τον περασμένο χρόνο. Στη Βρετα-

νία, που έχει πολύ λιγότερο στρατό στο Ιράκ και αντίστοιχα πολύ μικρότερες απώλειες, οι μονάδες των νεκρών στρατιωτών έχουν ξεκινήσει με τη βοήθεια της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο συλλογή υπογραφών για να αποσυρθούν τα κατοκικά στρατεύματα. Η Ρόουζ Τζέντλ, μητέρα του Γκόρντον Τζέντλ που σκοτώθηκε στο Ιράκ, δήλωσε στην εφημερίδα Socialist Worker του Λονδίνου:

«Έλαβα γράμματα από πολλές μονάδες που έχουν τα παιδιά τους στο Ιράκ και υποστηρίζουν αυτό που κάνω. Μια μου είπε ότι ο γιός της την παρακάλεσε να μου γράψει...Εξοργίζομαι. Πρόκειται για 19χρονα παιδιά. Κάποιοι κατστάσονται στο στρατό στα 17 τους. Ο στρατός τους λέει «Ελάτε να γνωρίσετε τον κόσμο, να κάνετε καριέρα».

Αντίστοιχα είναι τα συναισθήματα και οι κινήσεις στην Αμερική. Ηδη σχηματίστηκε μια κίνηση που λέγεται «Βετεράνοι του Ιράκ ενάντια στον πόλεμο». Σύμφωνα με έναν από τους πρωταγωνιστές της κίνησης, ήδη έχουν αρχίσει να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις τους ακόμα και εν ενεργεία πεζοναύτες! Αν υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία για την έκταση που έχει πάρει η οργή ενάντια στον πόλεμο μέσα στις ΗΠΑ, την διέλυσαν οι 500.000 διαδηλωτές της Νέας Υόρκης έξω από το Συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων.

Αδιέξοδο

Το αδιέξοδο του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού στο Ιράκ έχει τεράστιες επιπτώσεις παντού. Η βραζιλιάνη βουλευτίνα Λουτσιάνα Τζένρο, η οποία διαγράφηκε από το κόμμα του Λούλα επειδή κατάγγειλε τη δεξιά πολιτική που εφαρμόζει από τη στιγμή που αναδείχτηκε πρόεδρος της Βραζιλίας, εκτιμά ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΗΠΑ έπαιξαν τεράστιο ρόλο στη νίκη του κινήματος στη Βενεζουέλα, όπου ο κόσμος ψήφισε στο δημοψήφισμα της 15 Αυγούστου ενάντια στη δεξιά απόπειρα καθάρσεως του Τσάβες, σε ποσοστό 58%. Συγκεκριμένα, η Λουτσιάνα γράφει σε ένα άρθρο της:

«Ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Τζίμι Κάρτερ και ο πρώην πρόεδρος της Κολομβίας Σεζάρ Γκαβίρια αναγκάστηκαν να αναγνωρίσουν το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος τα ξημερώματα της επόμενης μέρας. Δεν συνηθίζουν να κάνουν κάτι τέτοιο. Αλλά αυτή τη φορά οι συσχετισμοί ήταν σε βάρος τους.

Η ηρωική ένοπλη αντίσταση στο Ιράκ και η ανερχόμενη τιμή του πετρελαίου σημαίνουν ότι οι ΗΠΑ δεν είναι σε θέση να αμφι-

σβητήσουν το αποτέλεσμα ή να συγκρουστούν με το λαό της Βενεζουέλας που έχει δείξει ότι είναι έτοιμος να βγει στους δρόμους για να υπερασπιστεί τα συμφέροντά του». (Εργατική Αλληλεγγύη 7/9/2004).

Ο Μπους κλιμάκωσε την επιθετικότητα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού οργανώνοντας τον πόλεμο στο Ιράκ επειδή ήθελε να υπηρετήσει μια μεγαλομανή στρατηγική που έχει στόχο την κατοχύρωση της πρωτοκαθεδρίας των ΗΠΑ. Αυτό που διακυβεύεται στο Ιράκ δεν είναι ο έλεγχος μιας μόνο χώρας, αλλά η δυνατότητα της νούμερο ένα ιμπεριαλιστικής δύναμης στον κόσμο να χρησιμοποιεί τη στρατιωτική υπεροχή της για να επιβάλει όρους σε κάθε υποψήφιο αντίπαλο ή ανταγωνιστή της. Τόσο απέναντι σε όποια μικρή χώρα αρνείται να ευθυγραμμιστεί, όσο και απέναντι στις Μεγάλες Δυνάμεις που έχουν συγκρίσιμο μέγεθος οικονομίας με τις ΗΠΑ και μπορούν να αμφισβητήσουν την ηγεμονία τους. Αποδέκτες της επίδειξης ισχύος του Μπους δεν είναι μόνο το καθεστώς των χωρών της Μέσης Ανατολής και της Ασίας, αλλά και η ΕΕ, η Ρωσία, η Κίνα.

Γι' αυτό οι εξελίξεις στο Ιράκ δημιουργούν μια κρίση του ιμπεριαλισμού με παγκόσμιες διαστάσεις. Η ίδια η λογική του συστήματος έχει οδηγήσει τα πράγματα στο σημείο όπου οι μαχητές μιας ιρακινής πόλης, είτε είναι η Φαλούτζα χτες είτε η Νατζάφ σήμερα, προκαλούν κλυδωνισμούς σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Ο Μπους- ή ο Κέρι αν κερδίσει τις εκλογές και γίνει ο επόμενος πρόεδρος των ΗΠΑ- δεν πρόκειται να εγκαταλείψει την προσπάθεια να ελέγξει το Ιράκ και να συνεχίσει την πορεία προς τον «Αμερικάνικο 21ο αιώνα». Αυτά που είδαμε στη Νατζάφ, θα επαναληφθούν το επόμενο διάστημα μέσα στην ίδια τη Βαγδάτη. Ηδη η φτωχογειτονιά Σοντερ Σίτι έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με τη Φαλούτζα και τη Νατζάφ. Η προσπάθεια για να δυναμώσουμε το αντιπολεμικό κίνημα παντού, και στην Ελλάδα, είναι κεντρικό ζήτημα για τον καθένα και την καθημέρα που θέλει να φτιάξουμε έναν καλύτερο κόσμο.

Το γεγονός ότι πετύχαμε μέσα στον Αύγουστο, μέσα σε περίοδο Ολυμπιακών Αγώνων να αναγκάσουμε τον Κόλιν Πάουελ να αναβάλει την επίσκεψη του στην Αθήνα και να χάσει την τελετή λήξης της Ολυμπιάδας, είναι η καλύτερη απόδειξη ότι μπορούμε να συμβάλουμε ενεργητικά στην ήττα της αμερικάνικης πολεμικής θηριωδίας μαζί με όλο τον κόσμο που παλεύει για τον ίδιο σκοπό- από τη Νατζάφ μέχρι τη Ν. Υόρκη.

50

Σοσιαλισμός από τα κάτω

ΤΕΥΧΗ

Ενας πολύτιμος οδηγός για το κίνημα. Ο Σωτήρης Κοντογιάννης θυμίζει πώς φτάσαμε από το "Τέλος της Ιστορίας" στο "Σύνδρομο του Ιράκ"

Πενήντα τεύχη συμπληρώνει, με το φύλλο που έχετε στο χέρι σας το περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω». Το πρώτο τεύχος κυκλοφόρησε τον Ιούνιο του 1992.

Η κατάρρευση το 1989 των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης- του "υπαρκτού σοσιαλισμού" σύμφωνα με τις κυρίαρχες αντιλήψεις μέσα στην αριστερά εκείνη την εποχή-, η "Καταιγίδα της Ερήμου" του πατέρα Μπους ενάντια στο Ιράκ και η επιστροφή, ύστερα από δύο τετραετίες ΠΑΣΟΚ, της Νέας Δημοκρατίας στην εξουσία, είχαν πυροδοτήσει ένα κλίμα βαθείας απελπισίας και ηττοπάθειας μέσα στην αριστερά. Στην άλλη όχθη, η άρχουσα τάξη και η δεξιά είχαν περάσει στην αντεπίθεση-όχι μόνο οικονομικά και πολιτικά αλλά και ιδεολογικά. Οι προεκλογικές αφίσες της Νέας Δημοκρατίας είχαν σαν φόντο το γκρεμισμένο τείχος του Βερολίνου: ο καπιταλισμός νίκησε, έλεγαν. Με την κοινοβουλευτική δημοκρατία και την ελεύθερη αγορά η ανθρώπινη κοινωνία έφτασε στο ανώτερο σημείο. Η ιστορία είχε φτάσει στο τέλος της.

Σε αυτή την ιδεολογική επίθεση ερχόταν να απαντήσει η έκδοση του περιοδικού «Σοσιαλισμός από τα Κάτω».

■ "ΕΑΣ-ΕΑΣ να φύγει ο Κερατάς"

Στις 23 Ιούλη του 1992 η γενική συνέλευση των εργαζομένων της ΕΑΣ, των εργαζομένων στα λεωφορεία της Αθήνας, αποφάσισε να απαντήσει στα σχέδια ιδιωτικοποίησης της κυβέρνησης με απεργία. Η απεργία μετατράπηκε πολύ γρήγορα σε μια μετωπική σύγκρουση ανάμεσα στους εργαζόμενους και την κυβέρνηση και έγινε σημείο αναφοράς για ολόκληρο το εργατικό κίνημα. Ο «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» έγραψε τον Σεπτέμβριο του 1992:

«Η απεργία της ΕΑΣ δεν είναι απλά μια μονωμένη εργατική σύγκρουση. Είναι μια πολιτική μάχη, που από την έκβασή της θα εξαρτηθούν συνολικά οι πολιτικές εξελίξεις. Μια μάχη που από το αν θα κερδίσει ή όχι, θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό το αν θα μπορεί να περνά τα μέτρα της η Νέα Δημοκρατία, ακόμα και το αν θα παραμείνει σαν κυβέρνηση. Το "ή ταν ή επί...ΕΑΣ" σημαίνει ότι η κυβέρνηση έχει πλήρη επίγνωση της κότρας που παίζεται».

Η κυβέρνηση του Μητσοτάκη είχε καταφέρει, μέσα σε λίγους μήνες, να γίνει τόσο μισητή όσο δεν είχε καταφέρει καμιά άλλη κυβέρνηση μετά τη χούντα. Το καλοκαίρι του 1992, οι εργαζόμενοι της ΕΑΣ ρίχτηκαν με πάθος στον αγώνα: διαδήλωσαν, συγκρούστηκαν με την αστυνομία, οργάνωσαν απεργιακές φρουρές στους δρόμους για να σταματήσουν τα απεργοσπαστικά στρατιωτικά λεωφορεία, έδωσαν μάχες με τα ΜΑΤ για να περιφρουρήσουν τα αμαξοστάσια. Και κέρδισαν τη συμπάρσαση ολόκληρης της εργατικής τάξης που καταλάβαινε ότι "η απεργία στην ΕΑΣ... είναι μια πολιτική μάχη από την οποία θα εξαρτηθούν συνολικά οι πολιτικές εξελίξεις".

Τον Σεπτέμβριο του 1993, η κυβέρνηση του Μητσοτάκη, αντιμέτωπη με την απειλή της απεργίας στον ΟΤΕ, έπεσε. Η εργατική τάξη στην Ελλάδα είχε κάνει μια τρομακτική επίδειξη δύναμης ανατρέποντας μέσα σε τρία μόνο χρόνια μια κυβέρνηση που θεωριόταν ακαταμάχητη όταν είχε ανέβει στην εξουσία. Το 1993 οημ-δευτέρη από τις κινητοποιήσεις της Air Φρανς στη Γαλλία, την απεργία των μεταλλεργατών στη Γερμανία, την γενική απεργία στην Ισπανία. Ακολούθησε η πανεργατική απεργία στην Ιταλία ενάντια στην πρώτη κυβέρνηση Μπερλουσκόνι. Η περίοδος αυτή έκλεισε στα τέλη του 1995 με τον "καυτό Δεκέμβρη" στη Γαλλία.

"Για πάνω από ένα μήνα οι απεργίες παράλυσαν τα πάντα: τα τρένα έμειναν ακίνητα στους σταθμούς, τα γράμματα στοιβάχτηκαν στα κέ-

ντρα διαλογής, τα σχολεία και τα νοσοκομεία έκλεισαν. Πανικόβλητη η δεξιά κυβέρνηση της Γαλλίας αναγκάστηκε να τραπέι σε άτακτη υποχώρηση. Το '95 θα μείνει στην ιστορία της Γαλλίας σαν μια από τις πολύ μεγάλες στιγμές του εργατικού κινήματος, δίπλα στο '36 και το '68". (αυτή είναι η περιγραφή που υπάρχει στο ΣΑΚ νούμερο 18, αφιερωμένο στο απεργιακό κίνημα του Δεκέμβρη).

Οι απεργιοί και οι διαδηλωτές μετριώνταν όχι σε χιλιάδες αλλά σε εκατομμύρια εκείνο τον Δεκέμβρη στο Παρίσι. Η ταμπέλα "σε απεργία" ήταν αναρτημένη για τέσσερις ολόκληρες βδομάδες παντού: στους σιδηροδρομικούς σταθμούς, τα σχολεία, τις τράπεζες, ακόμα και τα συνδικατικά καταστήματα ήταν κλειστά. Η απεργία στη Γαλλία ήταν σημείο καμπής για το εργατικό κίνημα παγκόσμια.

Μια μεγάλη εργατική τάξη, στην καρδιά του καπιταλισμού, είχε αρνηθεί να αποδεχτεί τις θυσίες που προσπαθούσαν να της επιβάλλουν και είχε κερδίσει.

Το πιο σημαντικό στις απεργίες της Γαλλίας δεν ήταν μόνο οι οικονομικές επιτυχίες των Γάλλων εργατών: ήταν η αλλαγή στην ιδεολογική ατμόσφαιρα σε όλη την Ευρώπη.

Η δεκαετία του 1990 είχε ανοίξει με τον "θρίαμβο του καπιταλισμού". Ο νεοφιλελευθερισμός είχε γίνει αναμφισβήτητη ορθοδοξία μέσα στους οικονομικούς κύκλους -και όχι μόνο.

Οι απεργίες στη Γαλλία κατάφεραν ένα γερό χτύπημα σε αυτές τις απόψεις. Ο καπιταλισμός της αγοράς δεν είχε φέρει τη ευημερία που υποσχόταν, ούτε στην Ανατολή, ούτε στη Δύση. Η Δύση, διαψεύδοντας τις ελπίδες των καπιταλιστών, είχε βυθιστεί στην ύφεση από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Στην Ανατολή οι "θεραπείες σοκ" -τα μέτρα εισαγωγής της οικονομίας της αγοράς- είχαν σπρώξει σχεδόν 150 εκατομμύρια ανθρώπους κάτω από το επίσημο όριο της φτώχειας.

Οι απολογητές του καπιταλισμού προσπά-

Πανεργατική απεργία Οκτώβρης 2000 – Το πανό της «Πρωτοβουλίας Πράγα 2000» βρίσκεται στο κέντρο της απεργιακής συγκέντρωσης

θσαν να συγκαλύψουν αυτές τις αποτυχιές "με τις θεωρίες για την παγκοσμιοποίηση και διάφορα άλλα μεταμοντέρνα ονειροπολήματα" (ΣΑΚ Νο 21). Ο γαλλικός Δεκέμβρης έκανε αυτά τα ιδεολογήματα σκόνη. Εκατομμύρια άνθρωποι άρχισαν να αμφισβητούν όχι μόνο τα δόγματα του νεοφιλελευθερισμού αλλά και ολόκληρο το σύστημα.

Η περίοδος, έγραφε ο «Σοσιαλισμός Από τα Κάτω», θυμίζει τώρα ξανά τη δεκαετία του 1930 -αλλά σε "αργό ρυθμό". "Σίγουρα η κρίση δεν έχει την ίδια ένταση με τη δεκαετία του '30. Όμως τα ίδια συστατικά στοιχεία είναι παρόντα και τώρα. Η οικονομική κρίση ασκεί πιέσεις στις πολιτικές δομές και οδηγεί μάζες ανθρώπων είτε προς τη συλλογική δράση της εργατικής τάξης, είτε προς τη φασιστική βαρβαρότητα. Είναι όπως η δεκαετία του '30, αλλά σε πιο αργό ρυθμό".

■ Το Κραχ του '97

Το πρώτο Κραχ έσκασε το φθινόπωρο του 1997 στην Νοτιοανατολική Ασία. Η Νότια Κορέα και οι άλλες "Τίγρεις του Ειρηνικού" -τα διαμάντια του καπιταλισμού μέχρι τότε- βυθίστηκαν στη δίνη μιας τρομαχτικής κρίσης. Χιλιάδες επιχειρήσεις έκλεισαν και εκατομμύρια άνθρωποι πετάχτηκαν, κυριολεκτικά μέσα με μια νύχτα, στον δρόμο. Το καλοκαίρι του 1998 ήρθε η σειρά της Ρωσίας. Και στη συνέχεια η κρίση χτύπησε την ίδια την καρδιά του καπιταλισμού, τις ΗΠΑ: η LCTM, ένα κερδοσκοπικό "Αμοι-

βαίο Κεφάλαιο" για πολυεκατομμυριούχους κατέρρευσε ξαφνικά, αφήνοντας πίσω του μια μαύρη τρύπα δισεκατομμυρίων δολαριών. Το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα βρέθηκε ξαφνικά κυριολεκτικά στο χείλος του γκρεμού. Χρειάστηκε μια τεράστια κλίμακας πυροσβεστική παρέμβαση της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ -η μεγαλύτερη ένεση ρευστότητας στην ιστορία- για να γλιτώσει η παγκόσμια οικονομία από μια επανάληψη του Κραχ του 1929.

Η "ένεση" έδωσε μια ανάσα στην οικονομία, αλλά δεν μπόρεσε να ελέγξει την οργή των εκατομμυρίων ανθρώπων που είχαν δει ξαφνικά τις ζωές τους να καταστρέφονται. Το 1998 μια μαζική επανάσταση σάρωσε τη μισητή δικτατορία του Σουχάρτο στην Ινδονησία. Ήταν ένα φαινόμενο που επρόκειτο να επαναληφθεί ξανά και ξανά μέσα στα επόμενα χρόνια: το 2000 στον Ισημερινό, το 2001 στην Αργεντινή, το 2003 στη Βολιβία.

Αλλά ακόμα και εκεί που δεν είχαμε μαζικές επαναστάσεις το κλίμα της ανταρσίας ενάντια στη αγορά ήταν φανερό, κυριολεκτικά παντού: "Μια ματιά στις καθημερινές εφημερίδες της Γαλλίας" διαβάζουμε στον «Σοσιαλισμό από τα Κάτω» Νο 27, "αρκεί για να πεισθεί κανένας για τη διάθεση που κυριαρχεί μέσα στην εργατική τάξη και τη νεολαία. Να ο κατάλογος των κινητοποιήσεων, όπως τις παραθέτει μια εφημερίδα του Παρισιού, την πρώτη βδομάδα του Μάη (1998): πορεία

3.000 δασκάλων και γονέων, προκήρυξη πανεθνικής 24ωρης απεργίας των δασκάλων, προκήρυξη 24ωρης πανεθνικής απεργίας των καθηγητών, διαδήλωση εκπαιδευόμενων νοσηλευτών, διαδήλωση 400 τραπεζοϋπαλλήλων, απεργία των εργαζομένων στα πάρκινγκ των αεροδρομίων, απεργία 2000 αθλητροδρομικών στη Μασσαλία, "απαγωγή" αφεντικού από απεργούς ανθρακωρύχους..."

Η οργή της εργατικής τάξης ενάντια στις δεξιές κυβερνήσεις που κυριαρχούσαν στην Ευρώπη στις αρχές της δεκαετίας του '90 σήμαινε ότι όλοι οι "νικητές του Ψυχρού Πολέμου" σαρώθηκαν. Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας υπήρχαν σχεδόν σε όλη την ΕΕ σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις. Ο Ζοσπέν, ο Σρέντερ, ο Μπλερ, ο Ντ' Αλέμα, διαδέχτηκαν τους επιγόνους της Θάτσερ και του Κολ. Και πολύ γρήγορα ήρθαν σε σύγκρουση με την εργατική τάξη, διαφεύδοντας τις υποσχέσεις για "ανθρώπινο πρόσωπο".

Εδώ στην Ελλάδα "η κυβέρνηση του Σημίτη βρίσκεται αντιμέτωπη με την πιο ακληρή σύγκρουση με τα συνδικάτα... Η απεργία διαρκείας στην Ιονική ενάντια στην ιδιωτικοποίηση είναι η μάχη που συγκλονίζει την κυβέρνηση και ξεσηκώνει τη συμπάρταση όλων των εργαζομένων. Αλλά δεν είναι η μόνη. Είναι συνέχεια της μάχης της Ολυμπιακής, είναι κορυφή ενός παγόβουνου που συμπεριλαμβάνει τις κινητοποιή-

σεις στα νοσοκομεία, στα σχολεία, στα λιμάνια, τις συγκοινωνίες".

■ 1998- Απεργία της Ιονικής

Η απεργία της Ιονικής, με την κατάληψη του Μηχανογραφικού Κέντρου στον Πειραιά, την διόλυση της συνέλευσης των μετόχων της Εμπορικής (της μητρικής τότε τράπεζας της Ιονικής), τις καθημερινές διαδηλώσεις και τις συγκρούσεις με την αστυνομία κέρδισε την μαζική συμπαράσταση της εργατικής τάξης. Η κυβέρνηση, παρά τις τεράστιες προσπάθειες των ΜΜΕ, δεν κατάφερε να απομονώσει τους απεργούς.

"Η σύγκρουση των συνδικάτων με την κυβέρνηση Σημίτη δεν είναι μια σειρά από συνδικαλιστικές μάχες" έγραφε ο "Σοσιαλισμός από τα Κάτω". "Χιλιάδες εργαζόμενοι μπαίνουν σε διαδικασίες πολιτικής ανταρσίας και έρχονται σε ρήξη με τις δεξιές ρεφορμιστικές ιδέες του 'εκαυχρονισμού'. Τα ιδεολογήματα πάνω στα οποία στήριζε την ηγεμονία του ο Σημίτης βρίσκονται σε κρίση. Οι αντιλήψεις ότι ο μαχητικός συνδικαλισμός είναι "ξεπερασμένος", ότι η εργατική τάξη και τα συνδικάτα "έχουν αποδυναμωθεί", ότι η σύγκρουση με τους καπιταλιστές είναι "ασύμφορη περιπέτεια" -όλα αυτά σπάνε και στα μυαλά και στη δράση όλο και περισσότερων εργατών.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 ο Λαλιώτης εκφράζοντας τη στροφή προς τις εκσυγχρονιστικές αντιλήψεις έλεγε ότι "δεν θέλουμε συνδικαλιστές τύπου Σκάργκιλ. Σήμερα οι εργάτες απαντούν όλο και πιο θαρραλέα ότι 'δεν θέλουμε συνδικαλιστές τύπου Πρωτόπαπα".

Για τους επαναστάτες η περίοδος αυτή έβαζε νέα καθήκοντα. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 το μόνο που μπορούσαμε να κάνουμε ήταν να προπαγανδίζουμε -συχνά κόντρα στο ρεύμα- τις ιδέες του μαρξισμού. Η στροφή προς τα αριστερά που σημάδεψε το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 μας άνοιξε ένα τεράστιο ακροατήριο για τις ιδέες μας. Ταυτόχρονα, όμως, μας έβαζε την πίεση να δοκιμάσουμε να βάλουμε σε πράξη αυτά που διακηρύσσαμε: από προπαγανδιστές έπρεπε να γίνουμε οργανωτές. Το 1997 η "Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση" έγινε "Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα"

■ Το νέο αντικαπιταλιστικό κίνημα

Τον Νοέμβριο του 1999 η μαζική ανταρσία "χτύπησε" την καρδιά του καπιταλισμού: τις ΗΠΑ. Στις 30 Νοέμβρη χιλιάδες ακτιβιστές συγκεντρώθηκαν στο Σιατλ -την "πρωτεύου-

σα" της Microsoft και της Boeing- για να διαδηλώσουν ενάντια στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ). Η αστυνομία τους χτύπησε αλύπητα. Αλλά στο τέλος νίκησαν: το Συνέδριο του ΠΟΕ διαλύθηκε. Ήταν μια τεράστια νίκη, που επρόκειτο να αλλάξει, μέσα στους επόμενους μήνες, ριζικά την εικόνα του πλανήτη.

"Η τεράστια διαδήλωση ενάντια στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου στο Σιατλ στις 30 Νοέμβρη του 1999" έγραφε το τεύχος του Γενάρη-Φλεβάρη 2000 του «Σοσιαλισμού από τα κάτω», "συμβολίζει μια στροφή μεγάλης πολιτικής σημασίας. Δέκα χρόνια πριν, η κατάρρευση των σταλινικών καθεστώτων συνοδεύτηκε από τη θριαμβολογία των υποστηρικτών της αγοράς που συνοψιζόταν στη φράση του Φράνσις Φουκουγιάμα 'Το Τέλος της Ιστορίας'. Η δεκαετία του '90 σηματοδεύτηκε από αύξηση της φτώχειας και της ανισότητας, προκλητικά κέρδη για τους πλούσιους, χτύπημα του κράτους πρόνοιας, περιβαλλοντολογική καταστροφή παγκοσμίως. Η αντίδραση σε όλα αυτά ήταν μια εξέγερση που είχε σαν στόχο το σύστημα που το 1989 υποτίθεται ότι κατάφερε να νικήσει και να επιβληθεί. Όπως έγραφε το βδομαδιαίο γερμανικό περιοδικό Der Spiegel, η νέα χιλιετία ξεκίνησε με μια εξέγερση ενάντια στον καπιταλισμό".

Δεν συμφωνούσαν όλοι με τις εκτιμήσεις μας αυτές. Για την ακρίβεια ελάχιστοι μόνο μέσα στην αριστερά κατάλαβαν εκείνη την εποχή τη σημασία που είχε το Σιατλ. Εμείς, αντίθετα, αποφασίσαμε να ρίξουμε όλες μας τις δυνάμεις για την ανάπτυξη αυτού του νέου αντικαπιταλιστικού κινήματος. Βρισκόμαστε στα πρόθυρα, υποστηρίξαμε, ενός νέου '68.

Το Σιατλ δεν είχε πέσει από τον ουρανό. Ήταν το προϊόν του γαλλικού Δεκέμβρη του 1995, των επαναστάσεων στην Νοτιοανατολική Ασία, του αντιπολεμικού κινήματος που είχε συγκρουστεί με την ιμπεριαλιστική επέμβαση στην πρώην Γιουγκοσλαβία, των χιλιάδων μικρών και μεγάλων εργατικών κινητοποιήσεων που είχαν σηματοδέψει το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990. "Το Σιατλ (όμως)", γράφαμε, "ανταπροσωπεύει μια ποιοτική αλλαγή στην ανάπτυξη αυτής της αντικαπιταλιστικής συνειδησης. Και η μαζικότητα και ο χαρακτήρας των διαδηλώσεων ήταν κάτι καινούργιο..."

Η πρόκληση ήταν η σύνοδος του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας που επρόκειτο να γίνει τον Σεπτέμβρη του 2000 στην Πράγα. Ο στόχος ήταν "να κάνουμε την Πράγα το Σιατλ της Ευρώπης". Ο «Σοσιαλισμός από τα κάτω»

Νο 36 είναι αφιερωμένος στην προετοιμασία της διαδήλωσης. Η πρώτη σελίδα ξεκινάει με τη διακήρυξη 12 ευρωπαϊκών κομμάτων, κινήσεων και οργανώσεων. "Εμείς στην Ευρώπη μπορούμε να ακολουθήσουμε το δρόμο των μαζικών διαδηλώσεων που είδαμε και πανηγυρίσαμε στο Σιατλ τον Νοέμβρη και στην Ουάσιγκτον τον Απρίλη. Δέκα χρόνια μετά τις επαναστάσεις στην Ανατολική Ευρώπη οι τραπεζίτες και οι αντιπρόσωποι του πολυεθνικού κεφάλαιου από όλο τον κόσμο θα συγκεντρωθούν στην Πράγα για να πάρουν μέρος στη Σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας". Η διακήρυξη έκλεινε με μια υπόθεση: "Δεσμευόμαστε να οργανώσουμε τη μεγαλύτερη δυνατή κινητοποίηση για την Πράγα. Ο καπιταλισμός είναι ικανός με τους πολέμους και την οικολογική καταστροφή να αφανίσει την ανθρωπότητα από τον πλανήτη. Ας ενωθούμε για να απαλλάξουμε τον κόσμο από ένα σύστημα που ωφελεί τους λίγους φορτώνοντας ένα τόσο μεγάλο κόστος στους πολλούς". Με πρωτοβουλία του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος δημιουργήθηκε η "Πρωτοβουλία Πράγα 2000" εδώ στην Ελλάδα. Ήταν μια πρωτοβουλία που αγκαλιάστηκε από χιλιάδες ανθρώπους -πολλοί περισσότεροι από αυτούς που μπήκαν τελικά στα πούλμαν για να διαδηλώσουν στην Πράγα εκείνο τον Σεπτέμβρη.

Η ίδια η διαδήλωση είχε τεράστια επιτυχία. Εντρομοί οι αντιπρόσωποι αποφάσισαν να κλείσουν πρόωρα το συνέδριο. Το Σιατλ είχε έρθει στην Ευρώπη.

Το φθινόπωρο η "Πρωτοβουλία Πράγα 2000" γέννησε την "Πρωτοβουλία Γένοβα 2001". Ο στόχος ήταν η συμμετοχή στη μεγάλη διαδήλωση που θα γινόταν το καλοκαίρι του 2001 στην Ιταλία ενάντια στην σύνοδο των G8 -των 8 πλανηταρχών. Η πορεία του αντικαπιταλιστικού κινήματος από το Σιατλ μέχρι σήμερα δεν ήταν ευθύγραμμη. Ήταν γεμάτη στροφές και εμπόδια. Το κίνημα βρέθηκε ξανά και ξανά αντιμετώπιζε με βραβικές επιλογές. Η ίδια η διαδήλωση της Γένοβας, με την δολοφονία του Κάρλο Τζουλιάνι από την αστυνομία του Μπερλουσκόνι, άνοιξε μια τεράστια συζήτηση. "Πως προχωράμε παρακάτω; Μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τη βία του κράτους; Η μήπως πρέπει να εγκαταλείψουμε την τακτική των μεγάλων αντικαπιταλιστικών διαδηλώσεων;"

Σε αυτή τη συζήτηση ο «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» ήταν ένας πολύτιμος σύντροφος στα χέρια των ακτιβιστών. Το τεύχος Νο 40 που κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβρη του 2001 ήταν αφιερωμένο στη μεγάλη δια-

δήλωση της Γένοβας. Και στο κρίσιμο ερώτημα που έμπαινε: "Μετά τη Γένοβα, πως συνεχίζουμε;"

■ 15 Φλεβάρη

Το μεγαλύτερο, όμως, τρέψ για το κίνημα ήρθε με τις επιθέσεις τις 11 Σεπτέμβρη και τον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας" του Μπους. Τι θα έπρεπε να κάνει το κίνημα; Στις ΗΠΑ οι οργανωτές της διαδήλωσης ενάντια στο ΔΝΤ, που επρόκειτο να γίνει εκείνες τις μέρες, την ακύρωσαν "σε ένδειξη πένθους". Ο κίνδυνος να υποχωρήσει το κίνημα ήταν υπαρκτός. Η άποψη ότι για τους νεκρούς στους Δίδυμους Πύργους υπεύθυνος ήταν ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός έμοιαζε στην αρχή αιρετική. Χρειάστηκε μάχη για να πάρουν την πρωτοβουλία οι ακτιβιστές να οργανώσουν τις πρώτες αντιπολεμικές διαδηλώσεις ενάντια στην επέμβαση στο Αφγανιστάν. «Ο σημερινός πόλεμος» έγραφε ο «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» τον Νοέμβρη του 2001, «είναι ένας πόλεμος που οι ΗΠΑ είναι αποφασισμένες να τον προχωρήσουν μέχρι το τέρμα και το μόνο που μπορεί να τους σταματήσει είναι ένα γερό αντιπολεμικό κίνημα». Και εξηγούσε, γιατί «η τακτική των "Ίσων αποστάσεων" ανάμεσα στον Μπους και τους Ταλιμπάν -τακτική που είχε υιοθετήσει ένα μεγάλο μέρος της αριστεράς- ήταν καταστροφική».

Τον Σεπτέμβρη του 2002 όταν ο Μπους είχε αρχίσει τις απειλές και τις προετοιμασίες για την επίθεση στο Ιράκ, ο «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» κυκλοφόρησε με εξώφυλλο "Μπορούμε να σταματήσουμε αυτόν τον πόλεμο". Ήταν το σύνθημα που επρόκειτο λίγο αργότερα να κυριαρχήσει σε όλες τις αντιπολεμικές διαδηλώσεις. Τον Νοέμβρη του 2002, το περιοδικό κυκλοφόρησε με εξώφυλλο που καλούσε στη μεγάλη διαδήλωση στις 15 Φλεβάρη. "Τόσο εκατομμύρια διαδηλωτές θα βρεθούν ταυτόχρονα στις δρόμους στις πρωτεύουσες της Ευρώπης εκείνη τη μέρα; Αν αυτό το ερώτημα πάρει πετυχημένη απάντηση, η αντίσταση στον πόλεμο του Μπους θα απογειωθεί".

Στις 15 Φλεβάρη δεκάδες εκατομμύρια πλημμύρισαν τον πλανήτη. Σήμερα ο Μπους και η αμερικάνική άρχουσα τάξη βρίσκονται στο Ιράκ αντιμετώπιζε με μια αντίσταση που θυμίζει ξανά Βιετνάμ. Δεν αισθανόμαστε απλά και μόνο δικαιωμένοι. Αισθανόμαστε ότι στο "σύνδρομο του Ιράκ" βάλουμε και εμείς το δικό μας λιθαράκι. Και υποσχόμαστε να συνεχίσουμε, ακόμα πιο δυνατά, μέσα στις μάχες που έρχονται.

Το μέλλον του κινήματος

Διαψεύδοντας όλες τις Κασάνδρες, το κίνημα συνεχίζει να ανεβαίνει διεθνώς. Η Μαρία Στύλλου, λίγο πριν το 3ο ΕΚΦ στο Λονδίνο, προτείνει Βήματα για τη συνέχεια

Το θερμόμετρο τον Αύγουστο χτύπησε μεγάλες θερμοκρασίες. Αντί για μήνες διακοπών ήταν η πρόγευση για το τι πρόκειται να συμβεί την καινούρια χρονιά. Συνήθως ο Σεπτέμβρης είναι ταυτισμένος με τη μεγάλη επιστροφή των αγώνων, αλλά αυτή τη φορά τα γεγονότα έχουν ήδη ξεκινήσει.

15 Αυγούστου το δημοψήφισμα στη Βενεζουέλα βγάζει ένα μεγάλο 60% ΟΧΙ στην ανατροπή του Τσάβες. Οι αμερικάνοι αναγκάστηκαν έστω και φραστικά να αποδεχτούν το αποτέλεσμα γιατί ο κίνδυνος για τα χειρότερα γι' αυτούς ήταν ορατός. Τα προβλήματα του Μπους δεν περιορίζονται μόνο στη Λατινική Αμερική. Στο Ιράκ ο Αύγουστος ήταν ένας από τους χειρότερους μήνες για τους κατακτητές. Οχι μόνο στρατιωτικά αλλά και πολιτικά. Η εξέγερση της Νατζάφ διαλύει το σχέδιο για να περάσει ο έλεγχος στην κυβέρνηση ανδρείκελων του Αλάουϊ. Ο μόνος δρόμος είναι οι βομβαρδισμοί και οι δολοφονίες αμάχων.

Αυτές οι εξελίξεις τροφοδότησαν ακόμα περισσότερο τις μεγάλες διαδηλώσεις του αντιπολεμικού κινήματος εξώ από το συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων στην Ν. Υόρκη. Επί μια ολοκληρω βδομάδα μισό εκατομμύριο ακτιβιστές απ' όλη την Αμερική, όχι μόνο πλημμύρισαν τους δρόμους της Ν. Υόρκης, αλλά εμπόδισαν τον Μπους να παρακολουθήσει το συνέδριο. Πήγε μόνο για μια μέρα χρησιμοποιώντας αεροπλάνο, βγήκε λόγω και μετά εξαφανίστηκε. Είτε στο Ιράκ είτε στην Ν. Υόρκη, ο δολοφόνος του Ιράκ είναι το ίδιο πολιορκημένος και απομονωμένος.

Την ίδια «υποδοχή» επιφύλαξε το κίνημα στην Ελλάδα ενάντια στην επίσκεψη του Πάουελ στην τελετή λήξης της Ολυμπιάδας. Το προηγούμενο συλλαλητήριο που έγινε στην Ελλάδα τον Αύγουστο ήταν πριν 12 χρόνια το 1992, όταν ο Μητσοτάκης ανακοίνωσε την ι-

διωτικοποίηση της ΕΑΣ. Κανένας δεν πίστευε ότι το συλλαλητήριο τότε θα σηματοδοτούσε την αρχή του τέλους της κυβέρνησης της ΝΔ. Τα αποτελέσματα αυτή τη φορά ήταν ακόμα πιο γρήγορα. Ακόμα και οι πιο αισιόδοξοι από μας δεν περιμέναμε ότι ο Πάουελ θα αναγκάζονταν να ματαιώσει για δεύτερη φορά την επίσκεψή του στην Ελλάδα, κάτω από τον φόβο των αντιδράσεων.

Είναι εντυπωσιακό τι ατμόσφαιρα έχει δημιουργήσει το κίνημα μας στους ισχυρούς της γης. Μας φοβούνται.

Ενα σύστημα χωρίς μέλλον

Ο Αύγουστος δεν σήμαινε μόνο αντιπολεμικές διαδηλώσεις. Στη Γερμανία διοργανώθηκαν απανωτά συλλαλητήρια ενάντια στην Ατζέντα Σρέντερ. Οι αντιδράσεις ενάντια στη διάλυση του κράτους Πρόνοιας που έχει βάλει μπροστά η συμμαχία σοσιαλδημοκρατών και Πράσινων, έχουν ξεκινήσει τεράστιες αντιδράσεις σε όλη την Γερμανία. Μέσα στον Αύγουστο οι "Διαδηλώσεις της Δευτέρας" κάθε Δευτέρα σε όλες τις πόλεις της Ανατολικής Γερμανίας ενάντια στην κυβέρνηση πήραν τεράστιες διαστάσεις. Ενα κίνημα που ξεκίνησε σε πολλές πόλεις αυθόρμητα ενάντια στις περικοπές του επιδόματος ανεργίας κατάφερε μέσα στον Αύγουστο να κινητοποιεί κάθε βδομάδα τουλάχιστον 200 χιλιάδες κόσμοι.

Το παράδειγμα για τις «διαδηλώσεις της Δευτέρας» ήταν οι αντίστοιχες κινητοποιήσεις που οργάνωσε ο κόσμος στην Ανατολική Γερμανία το 1989 ενάντια στο σταλινικό καθεστώς του Χόνεκερ. Τότε εκείνες οι διαδηλώσεις κατέληξαν στο γκρέμισμα του τείχους του Βερολίνου, τώρα ο κόσμος ελπίζει και πολέμει για ακόμα πιο ριζικές αλλαγές.

Ο Καραμανλής μετά την Ολυμπιάδα έτρεξε να καθησυχάσει τα συνδικάτα ότι την επόμενη χρονιά δεν πρόκειται να προχωρήσει σε

«σκληρά μέτρα». Τον βοήθησε σ' αυτό όσο μπορούσε και ο ΣΕΒ. Την επόμενη των δηλώσεων του Μητσοτάκη για επιλογές σκληρές όπως το '90-'93, όταν ήταν αυτός πρωθυπουργός, βγήκε ο Κυριακόπουλος- ο πρόεδρος του ΣΕΒ- και μίλησε για την ανάγκη «ήπιας προσαρμογής». Είναι σαφές ότι φοβούνται και οι δυο- και τα αφεντικά και η κυβέρνηση, και γι' αυτό προσπαθούν να μεθοδεύσουν τα μέτρα που θα πάρουν. Το πρόβλημα όλων των καπιταλιστών διεθνώς είναι ότι, από εκεί που έλπιζαν ότι η οικονομία θα μπει σε περίοδο ανάπτυξης, τα στοιχεία έρχονται να τους διαψεύσουν.

Στην Αμερική το θέμα της ανεργίας έχει γίνει κεντρικό στην προεκλογική περίοδο όπως και ο πόλεμος στο Ιράκ. Μέσα στην τελευταία 4ετία που είναι η 4ετία του Μπους, στη βιομηχανία χάθηκαν 2.700.000 δουλειές. Και ενώ περίμεναν ότι το 2004 η εικόνα θα άλλαζε δραματικά, οι καινούριες θέσεις στη βιομηχανία μέσα σε όλη τη χρονιά είναι μόνο 107 χιλιάδες. Ο Γκρίνσπαν, ο κεντρικός τραπεζίτης των ΗΠΑ, προτείνει να αυξηθούν ακόμα πιο πολύ τα όρια συνταξιοδότησης: «αν αργήσουμε να πάρουμε αυτό το μέτρο, τότε η προσαρμογή μπορεί να είναι απότομη και επώδυνη» δηλώνει προειδοποιώντας προς κάθε κατεύθυνση.

Στην Ευρώπη, αυτές οι δηλώσεις σημαίνουν καμπανάκι. Αν στην Ιταλία, στην Ελλάδα, στη Γαλλία, στη Γερμανία έγιναν οι μεγαλύτερες κινητοποιήσεις ενάντια στο ασφαλιστικό, η προοπτική ενός νέου ασφαλιστικού τους κάνει να τρέμουν. Η κρίση του καπιταλισμού έχει μεγαλώσει τους ανταγωνισμούς ανάμεσα σε Ευρώπη και Αμερική και το κόστος αυτών των ανταγωνισμών το πληρώνει η εργατική τάξη. Μπορεί ο Καραμανλής να κάνει δηλώσεις ότι δεν ετοιμάζει νέο ασφαλιστικό, αλλά ξέρει πολύ καλά ότι θα χρειαστεί να προσαρμοστεί. Το ECOFIN της ΕΕ και το Διεθνές Νο-

μιοματικό Ταμείο πιέζουν ώστε μέσα σε ένα χρόνο να μειωθεί το δημόσιο έλλειμμα από 5,3% στο 2,8%. Αυτές δεν είναι αφηρημένες συμβουλές αλλά συγκεκριμένες προτάσεις: περικοπές σε υγεία, μισθούς και συντάξεις και αλλαγή του Ασφαλιστικού.

Αν τον Καραμανλή τον κυνηγάει το φάντασμα του '90-'93, για όλες τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις υπάρχει ο ίδιος κίνδυνος. Τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών σε όλες τις χώρες ήταν το επιστάγασμα του θυμού και της αγανάκτησης παντού. Το SPD στη Γερμανία έχασε το μισό της δύναμής του, οι Εργατικοί στη Βρετανία βγήκαν τρίτο κόμμα, ο Ραφαρέν είδε μέσα σε ένα χρόνο να χάνει από την αριστερά που πριν ένα χρόνο θεωρούσε ξεφλημένη. Ακόμα και η ΝΔ έχασε 700.000 ψήφους μέσα σε τρεις μήνες.

Ο πόλεμος στο Ιράκ χειροτερεύει τους ανταγωνισμούς και την αστάθεια. Μπορεί οι ΗΠΑ να είναι η μοναδική υπερδύναμη στρατιωτικά, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχουν εξαφανιστεί οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στα διάφορα κράτη.

Το κυνήγι των εξοπλισμών και οι συγκρούσεις για σφαίρες επιρροής ανάμεσα σε ΗΠΑ, Ευρώπη, Κίνα, Ρωσία, Ιαπωνία έχουν πολλαπλασιάσει τις εστίες πολεμικών συγκρούσεων την τελευταία δεκαετία ανάμεσα στα διάφορα κράτη. Η Γερμανία ξεκίνησε τον πόλεμο στην Γιουγκοσλαβία στηρίζοντας την απόσχιση της Κροατίας, η Ρωσία ισοπέδωσε την Τσετσενία για να κρατήσει τον έλεγχο στα πετρέλαια του Καυκάσου, η Κίνα όχι μόνο η ίδια είναι πυρηνική δύναμη, αλλά στήριξε το Πακιστάν απέναντι στην Ινδία σε έναν τοπικό πυρηνικό αγώνα δρόμου. Ο πόλεμος του Μπους ενάντια στην τρομοκρατία και η επίθεση στο Ιράκ όξυνε αυτούς τους ανταγωνισμούς. Ο κόσμος που ζούμε έχει γίνει πιο επικίνδυνος για όλον τον πλανήτη. Όμως ταυτόχρονα γεννιάει και τις αντιστάσεις.

Ο πόλεμος στο Ιράκ έχει γεννήσει ένα διεθνές αντιπολεμικό κίνημα μεγαλύτερο από του Βιετνάμ. Αυτή είναι η δύναμη ώστε αυτό το παλιό και επικίνδυνο σύστημα να μην τελειώσει με ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα, αλλά με μια καινούρια κοινωνία.

Αντίσταση

«Το Σιατλ είναι μόνο η αρχή» ήταν το σύνθημα που κυριαρχούσε αμέσως μετά τα μεγάλα γεγονότα που ματαίωσαν για πρώτη φορά μετά τη δημιουργία του, τη Σύνοδο Κορυφής του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Ακόμα και οι πιο αισιόδοξοι

δεν περίμεναν αυτό που επακολούθησε. Μαζικές κινητοποιήσεις και αποκλεισμοί σε παγκόσμιο επίπεδο ενότια στους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, κάθε φορά που αυτοί συνεδρίαζαν.

Μετά την επιτυχία του Σιατλ ακολούθησαν οι διαδηλώσεις ενότια στη Σύνοδο του ΔΝΤ στην Ουάσινγκτον. Περικυκλώσαμε και ματαιώσαμε τη Σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας τον Σεπτέμβριο του 2000 στην Πράγα. Τον Ιούνιο του 2001 χιλιάδες ακτιβιστές στο Γκέτενμποργκ γνώρισαν τη βία και τις σφαίρες της σουηδικής κυβέρνησης για να μην φτάσουν στο μέρος που συνεδρίαζαν οι ευρωπαίοι ηγέτες. «Είμαστε 8, είμαστε 6 δεσ εκατομμύρια» έγραφε το πανό που μπήκε επικεφαλής των 300 χιλιάδων διαδηλωτών τον Ιούλιο του 2001 στη Γένοβα. Ήταν η πρώτη φορά που τα ιταλικά συνδικάτα μαζί με τους ακτιβιστές απ' όλη την Ιταλία και όλο τον κόσμο, σπάσαμε την τρομοκρατία του Μπερλουσκόνι. Οι G8 για 3 ολόκληρες μέρες βρέθηκαν περικυκλωμένοι από ένα τεράστιο κίνημα που απήφησε τις απαιτήσεις.

Το σημείο κομπής γι' αυτό το κίνημα ήταν η 11 Σεπτέμβρη και οι εξεγέρσεις στη Λατινική Αμερική. Το ότι οι ακτιβιστές του Σιατλ, της Πράγας και της Γένοβας δεν ενέδωσαν στην ιδεολογική υστερία της πολεμικής εκστρατείας του Μπους ενάντια στην τρομοκρατία σήμαινε ποιοτική διαφορά για το κίνημά μας. Μας έ-

δωσε τη δυνατότητα σε κάθε χώρα να συνδεθούμε με τον κόσμο που ήταν ενάντια στον πόλεμο και ήταν η πλειοψηφία. Οι αντικαπιταλιστές μετατράπηκαν σε ραχοκοκκαλιά του αντιπολεμικού κινήματος. Και αυτό δυνάμωσε και τις δυο πλευρές.

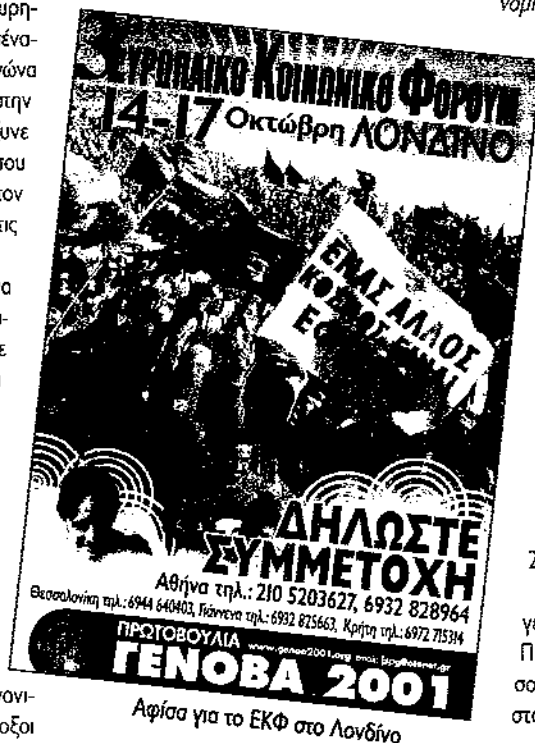
Η διαφορά ανάμεσα στο αντιπολεμικό κίνημα στον πόλεμο του Βιετνάμ και σήμερα είναι πολύ μεγάλη. Τότε χρειάστηκαν 5 χρόνια για να πάρει το κίνημα τις σημερινές διαστάσεις, ενώ τώρα οι μόνες των σκοτωμένων φαντάρων είναι επικεφαλής των μεγάλων διαδηλώσεων σε Αμερική και Αγγλία έστω και αν η Αμερική έχει μικρότερο αριθμό θυμάτων σε σύγκριση με τότε.

Δεν υπάρχει καμιά μεγαλύτερη απόδειξη για τον ρόλο των αντικαπιταλιστών στο αντιπολεμικό κίνημα από την ίδια τη Φλωρεντία και την οδόφαση που πήρε τότε το 1ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ για τις 15 Φλεβάρη. Ήταν οι ακτιβιστές του νέου κινήματος που μπήκαν μπροστά και οργάνωσαν τις 15 Φλεβάρη, έτσι ώστε να αναγκαστούν οι New York Times να γράφουν την επόμενη του συλλαλητηρίου για τη «νέα υπερδύναμη».

Την ίδια περίοδο η κατάσταση σε μια σειρά από χώρες της Λατινικής Αμερικής γίνεται εκρηκτική. Η κυβέρνηση της Αργεντινής καταρρέει μέσα σε ένα κλίμα εξέγερσης. «Η έκρηξη οργής που ξέσπασε στους δρόμους του Μπουένος Αίρες στις 19-20 Δεκέμβρη 2001, έκανε κάτι περισσότερο από το να ανατρέψει μια κυβέρνηση. Έδειξε το πώς η οικονομική κρίση μπορεί ξαφνικά να δημιουργήσει μια εν δυνάμει επαναστατική κατάσταση...» (ΣΑΚ, νο 42, Μάρτης-Απρίλης 2002, αφιέρωμα στην Αργεντινή).

Την επόμενη χρονιά, «στις 17 Οκτώβρη 2002, ο πρόεδρος της Βολιβίας, ο Γκονζάλο Σάντσες ντε Λασάνα εγκατέλειψε το προεδρικό μέγαρο, μάζεψε την οικογένειά του και έφυγε από τη χώρα...στις 16 Οκτώβρη 250 χιλιάδες διαδηλωτές πλημμύρισαν την πλατεία Μορίλο, στο κέντρο της πόλης, έκλεισαν τους δρόμους με οδοφράγματα, συγκρούστηκαν με την αστυνομία και πολιόρκησαν το Προεδρικό Μέγαρο. Μέσα σε 24 ώρες ο Λασάνα είχε παραπληθεί» (ΣΑΚ, νο 48, Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2003).

Στη Βολιβία τα συνδικάτα κάλεσαν σε γενική απεργία και συγκέντρωση στη Λα Παζ. Εκεί οι μεταλλωρχειοκράτες μαρσούρια δυνάμει, που είχαν πάρει από τις στοές και απειλούσαν να ανατινάξουν το

Προεδρικό Μέγαρο. Μετά απ' αυτό ο «γκρίνγκο» όπως τον φώναζε ο κόσμος παραπήθηκε. Η ιστορία δεν τελειώνει εκεί. Την επόμενη μέρα τα συνδικάτα πήραν την απόφαση να δώσουν στον νέο πρόεδρο δωριά 90 ημερών για να ικανοποιήσει τα αιτήματα των απεργών, αλλιώς κινδύνευε να έχει την τύχη του προηγούμενου.

Αν οι ακτιβιστές του Σιατλ και της Γένοβα διαδήλωναν ενάντια στις Συνόδους του ΔΝΤ και των G-8, οι εργάτες και οι αγρότες της Λατινικής Αμερικής κατάφεραν όχι μόνο να συγκρουστούν με τα σύμβολα του ιμπεριαλισμού, αλλά και να ανατρέψουν τα πολιτικά του στηρίγματα μέσα στις χώρες τους. Το αντιπολεμικό κίνημα και οι εξεγέρσεις στη Λατινική Αμερική τα τελευταία 3 χρόνια δείχνουν ανάγλυφα τα αδιέξοδα των από πάνω και τη δύναμη της δικής μας μεριάς.

Το εργατικό κίνημα

Είναι λάθος η άποψη που υπάρχει ακόμα και μέσα στο κίνημα ότι η αντίσταση ενάντια στο σύστημα περιορίζεται κύρια στις χώρες του Τρίτου Κόσμου και σε ένα μικρό κομμάτι νεολαίας στις χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού. Ούτε η Αργεντινή, ούτε η Βραζιλία, ούτε η Βενεζουέλα δεν μπορούν πια να θεωρηθούν Τρίτος Κόσμος, αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι μια τέτοια άποψη αγνοεί τις εξελίξεις μέσα στο ίδιο το εργατικό κίνημα στην Ευρώπη. Το χαστούκι στις ευρωεκλογές ενάντια σε όλες τις κυβερνήσεις δεν ήρθε από μια «ζωηρή» νεολαία που στην πλειοψηφία της δεν ψηφίζει, αλλά από τα οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης που πρωτοστάτησαν στις απεργίες τα τελευταία χρόνια. Μπορεί να φαίνεται ότι σε μια σειρά από χώρες, το αντιπολεμικό κίνημα είναι πιο δυνατό από τις εργατικές αντιστάσεις, όμως η εμπειρία είναι ότι δεν υπάρχουν στεγανά. Οι απεργίες ενάντια στον Μπερλουσκόνι, τον Ραφαρέν, τον Σρέντερ, δείχνουν ότι η αντίσταση στο σύστημα μπορεί να γίνει υπόθεση της πλειοψηφίας της κοινωνίας. Αυτό έδειξαν οι απεργίες πέρα το φθινόπωρο στην Ελλάδα με αίτημα αυξήσεις 25% σε όλους, αυτό έρχεται ξανά τώρα με τις κινητοποιήσεις των συνδικάτων σε όλη την Γερμανία ενάντια στην Ατζέντα Σρέντερ.

Το τι θα συμβεί μέσα στο εργατικό κίνημα το επόμενο διάστημα, θα καθορίσει και τις εξελίξεις μέσα στην αριστερά. Το παράδειγμα στη Γερμανία δείχνει ανάγλυφα αυτή τη σύνδεση.

Η συνεργασία των ακτιβιστών μαζί με τα συνδικάτα οργάνωσαν στο Βερολίνο μια από τις μεγαλύτερες διαδηλώσεις με 500 χιλιάδες κόσμου λίγες μέρες πριν γίνει το 2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στο Παρίσι. Αυτή η επιτυχία πυροδότησε με τη σειρά της την κίνηση για την δημι-

Έτσι σταματήσαμε τον Πάουελ - Συλλαλητήριο 27 Αυγούστου 2004

ουργία ενός νέου αριστερού κόμματος έξω από το SPD.

Οι επαναστάτες

Επειδή το κίνημα έχει γίνει τόσο μεγάλο έχει ανοίξει και η συζήτηση για το ποιά είναι η προοπτική του. Πώς μπορεί να συνεχίσει παρακάτω. Αυτή η συζήτηση έχει ανοίξει διεθνώς αλλά και τοπικά. Ποιά είναι η προοπτική για το αντιπολεμικό κίνημα, πώς συνδέονται οι ακτιβιστές του κινήματος για κοινωνική δικαιοσύνη με το εργατικό κίνημα; Χρειάζεται να ανατρέψουμε αυτό το σύστημα ή μπορούμε να το αλλάξουμε από τα μέσα; Αυτά είναι τα μεγάλα θέματα που θέλουν απάντηση και που θα συζητηθούν στο 3ο ΕΚΦ που θα γίνει στις 14-17 Οκτώβρη στο Λονδίνο.

Η Σούζαν Τζόρτζ, από τις πιο γνωστές ακτιβίστριες του αντιπαγκοσμιοποιητικού κινήματος, εκφράζοντας την άποψη της πάνω στην προοπτική υποστηρίζει:

“Αυτό που ισχυρίζομαι είναι πως οι μεγάλες επαναστάσεις έχουν τελειώσει, πώς σήμερα δεν

μπορείς να λες πως θα ανατρέψεις εντελώς ένα οικονομικό σύστημα κάποια μεγάλη επαναστατική στιγμή όπως ήταν το 1789 ή το 1917, γιατί σήμερα δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο κέντρο... Δεν υπάρχουν χειμερινά ανάκτορα. Δεν υπάρχει μια διεθνής εργατική τάξη που να δρα όπως τότε...”

“Τι θα μπορούσαμε λοιπόν να κάνουμε; Υπάρχουν άνθρωποι που δρουν από μέσα και άνθρωποι που δρουν απ' έξω. Χρειάζονται και οι δυο αυτοί τύποι ανθρώπων: αυτοί που δουλεύουν από μέσα, με τα πολιτικά κόμματα, οι γραφειοκράτες, οι δημοσιογράφοι και εκείνοι που αγωνίζονται απ' έξω, εκείνοι που βλέπουμε στις διαδηλώσεις” (Συνέντευξη στην Ελευθεροτυπία της 2 Σεπτεμβρίου 2004). Όπως τονίζει η δημοσιογράφος που πήρε τη συνέντευξη η Βίκι Τσιώρου απευθυνόμενη στη Σούζαν Τζόρτζ “στο (νέο βιβλίο) ‘Ένας άλλος κόσμος είναι πιθανός αν...’ υπερασπίστε με σθένος το μοντέλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη σοσιαλδημοκρατία”.

Αν σκεφτεί κανένας ότι η Σούζαν Τζόρτζ ήταν απ' αυτούς που στήριξε με το βιβλίο της Lugano

Report, το κίνημα ενάντια στους διεθνείς ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, το καινούριο της βιβλίο είναι υποχώρηση. Δεν είναι η μόνη. Συνολικά το ΑΤΤΑΚ (η ίδια είναι πρόεδρος) υποστηρίζει ότι αυτό που χρειάζεται η Ευρώπη είναι ένα διαφορετικό ευρωσύνταγμα και αυτό χρειάζεται να βρίσκεται στο κέντρο της δράσης του κινήματος. Για το ΑΤΤΑΚ ο πόλεμος δεν είναι κύριο συστατικό του συστήματος σήμερα και γι' αυτό θεωρεί υπερβολικό ότι η αντίσταση ενάντια στον πόλεμο έχει αποκτήσει τέτοια διάσταση. Αυτή η αντιμετώπιση είναι ένας από τους λόγους γιατί στη Γαλλία οι αντιπολεμικές διαδηλώσεις ήταν περιορισμένες. Αυτό σημαίνει ότι σε μια χώρα που το εργατικό κίνημα έχει οργανώσει τις μεγαλύτερες απεργίες, έχει ρίξει κυβερνήσεις και έχει προκαλέσει κρίση μέσα στο μπλοκ εξουσίας, η μεγαλύτερη οργάνωση ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση δεν κατάφερε να κατεβάσει αυτόν τον κόσμο ενάντια στον πόλεμο.

Αυτή τη σύνδεση χρειάζεται να την κάνουν οι επαναστάτες. Το ότι το κίνημα δεν προχωράει

ταυτόχρονα με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες, ότι αλλού οι οικονομικοί αγώνες είναι πιο προχωρημένοι (απεργίες) ενώ αλλού οι πολιτικοί (το αντιπολεμικό κίνημα ή η ανατροπή μιας σειράς κυβερνήσεων στη Λατινική Αμερική), αυτή η ανισομέτρια σημαίνει χαμένες ευκαιρίες. Ουσιαστικά το κίνημα δεν αξιοποιεί όλη τη δυναμική του παρά μόνο όταν συνδεθούν οι εργατικές απεργίες με τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια και τις αντικαπιταλιστικές κινητοποιήσεις. Αυτή η σύνδεση δεν γίνεται αυτόματα, χρειάζεται προσανατολισμός και προσπάθεια.

Οι αντικαπιταλιστές είναι ακόμα μειοψηφία μέσα στην εργατική τάξη, κι αυτό χρειάζεται να αλλάξει για να πάμε μπροστά. Πρώτα απ' όλα να αλλάξει γιατί έτσι θα αρχίσει να σπάει ο κατακερματισμός. Οι αντικαπιταλιστές είναι το κομμάτι του κινήματος που παλεύει για τη σύνδεση όλων των μετώπων μεταξύ τους. Και πάνω απ' όλα παλεύει για τη σύνδεση με το εργατικό κίνημα γιατί εκεί βρίσκεται η δύναμη που μπορεί να συγκρουστεί με το σύστημα. Οι διαδηλώσεις ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ

έχουν βάλει τεράστια πίεση στον Μπους, οι αντιπολεμικές απεργίες μπορούν να τον ανατρέψουν. Για να βαδίσουμε προς αυτή την κατεύθυνση, για να ανεβάσουμε όλα τα τμήματα του κινήματος στο υψηλότερο σημείο παντού και να βάλουμε τη δύναμη των εργατών στο κέντρο, υπάρχει ανάγκη σύγκρουσης με τις ρεφορμιστικές ιδέες που συνεχίζουν να έχουν δύναμη μέσα στο εργατικό κίνημα.

Ιδέες

Αυτή η δυνατότητα υπάρχει σήμερα περισσότερο από παλιότερα. Ο κύριος φορέας των ρεφορμιστικών αντιλήψεων, η σοσιαλδημοκρατία, περνάει κρίση. Εκατομμύρια εργάτες σε όλη την Ευρώπη έχουν αποκτήσει εμπειρίες για το τι σημαίνει Σρέντερ, Μπλερ, Ζοσπέν, Σημίτης. Οι υποσχέσεις για να αποκτήσει το σύστημα “ανθρώπινο πρόσωπο” έχουν αποδειχτεί απατηλές στην πράξη. Και ταυτόχρονα η εμπειρία έχει δείξει ότι δεν υπάρχουν σινικά τείχη ανάμεσα στα διάφορα κινήματα. Όπως ενώσαμε τις κινητοποιήσεις ενάντια στους G8 και το ΔΝΤ με το αντιπολεμικό κίνημα, έτσι μπορούμε να ενώσουμε όλα αυτά με τις μάχες των εργατών, με τις πανεργατικές κινητοποιήσεις ενάντια στην Ατζέντα Σρέντερ ή το πρόγραμμα Ραφαρέν.

Αν η δεξιά πτέρυγα του κινήματος αρνείται να παίξει αυτόν τον ρόλο το καθήκον πέφτει στους επαναστάτες. Οι αυτόνομοι δεν μπορούν να καλύψουν αυτό το κενό. Η αυτονομία αρνείται την κεντρικότητα της εργατικής τάξης και θεωρεί ότι τα κινήματα κινούνται σαν κοπάδι, σαν “νομάδες” χωρίς κέντρο. Υποστηρίζουν ότι δεν χρειάζεται να ανατραπεί το καπιταλιστικό κράτος, ότι μπορεί να το αδρανοποιήσουμε χιτίζοντας τις δικές μας αυτόνομες κοινότητες και πρωτοβουλίες.

Η συζήτηση μέσα στο κίνημα ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση είναι όσο ποτέ αναγκαία. Η προσπάθεια των επαναστατών να τραβήξουν αυτόν τον κόσμο στην προοπτική ανατροπής του καπιταλισμού είναι κρίσιμη. Αυτό δεν σημαίνει ότι το κίνημα μας θα χάσει την πολυχρωμία του και την διαφορετικότητά του.

Η σημασία της κοινής δράσης ενάντια στον πόλεμο, το ρατσισμό, την καταστροφή του περιβάλλοντος, τις απολύσεις και τις ιδιωτικοποιήσεις είναι όσο ποτέ επίκαιρη.

Ταυτόχρονα όμως μέσα σ' αυτή την αντιπαράθεση διαφορετικών στρατηγικών η μάχη για να κερδίσουν οι επαναστατικές ιδέες βρίσκεται στο κέντρο.

Το Τρίτο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στο Λονδίνο στις 14-17 Οκτώβρη είναι ελκυστικό και από τις δυο πλευρές. Μεγάλο συλλαλητήριο στις 17 ενάντια στον πόλεμο του Μπους και του Μπλερ και ταυτόχρονα εκατοντάδες συζητήσεις για το μέλλον του κινήματος. Να είμαστε όλοι εκεί.

Η ζωή μετά τον καπιταλισμό

Το βιβλίο του Μάικλ Αλμπερτ, που κυκλοφόρησε και στα ελληνικά, προχωράει τη συζήτηση για το «ζήτημα των ζητημάτων» που ανοίγει το «κίνημα των κινημάτων». Ο Γιώργος Ράγκος μπαίνει στα βαθιά

«Ο καπιταλισμός δεν είναι πετυχημένος. Δεν είναι έξυπνος, δεν είναι ωραίος, δεν είναι δίκαιος, δεν είναι ενάρετος και δεν είναι αυτό που υποσχεται. Με λίγα λόγια, τον αντιπαθούμε και αρχίζουμε να τον απεχθανόμαστε. Αλλά όταν απορούμε τι είναι να βάλουμε στη θέση του, μπερδευόμαστε στο έπακρο.»

Τζον Μέιναρντ Κέινς

Ο Μάικλ Αλμπερτ είναι ένας διάσημος αμερικάνος αντικαπιταλιστής, από τους πρωταγωνιστές του κινήματος ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ, ιδρυτής του δικτύου πληροφόρησης Znet και του περιοδικού Zmag, συνεργάτης του Νόαμ Τσόμσκι. Στο βιβλίο του «Πάρεκον: η ζωή μετά τον καπιταλισμό» πιστεύει ότι μπορεί να υπάρχει μία εφικτή δημοκρατική και δίκαια οικονομική εναλλακτική λύση απέναντι στον καπιταλισμό. Την οργάνωση και τους θεσμούς αυτής της μετακαπιταλιστικής οικονομίας προσπαθεί να τα περιγράψει με απλό και γοητευτικό τρόπο. Είναι ένα βιβλίο με παγκόσμια ανταπόκριση και αυτό δείχνει το πολιτικό προχώρημα του νέου αντικαπιταλιστικού κινήματος που όχι μόνο απεχθάνεται και μάχεται τον καπιταλισμό, αλλά και συζητά και αναζητά απαντήσεις για το πως θα είναι και πως θα φτάσουμε σε έναν «άλλο κόσμο» που οι αξίες και οι ανάγκες μας θα είναι πάνω από τα κέρδη.

Μέσα από το διαδίκτυο πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβρη του 2003 ένας διάλογος ανάμεσα στον Μάικλ Αλμπερτ και τον Αλέξ Καλλίνικος που έχει ενδιαφέρον να παρουσιάσουμε για να αναδείξουμε μερικά σημαντικά ζητήματα που ανοίγει αυτός ο διάλο-

γος. Ο Αλέξ Καλλίνικος είναι γνωστός στους αναγνώστες του «Σοσιαλισμός από τα Κάτω» γιατί φιλοξενήθηκε συχνά στις σελίδες μας. Είναι συγγραφέας του βιβλίου “Ένα Αντικαπιταλιστικό Μανιφέστο” και ένας από τους πρωταγωνιστές του κινήματος στην Ευρώπη.

Καινούριο χαρακτηριστικό και των δύο είναι η απόρριψη του καπιταλισμού της αγοράς, αλλά και του σταλινικού μοντέλου κεντρικού “προγραμματισμού” της οικονομίας. Και οι δύο μοιράζονται τον ίδιο πάθο για μία βιώσιμη οικονομία όπου οι άνθρωποι θα έχουν τον δημοκρατικό έλεγχο της παραγωγής και της κατανάλωσης.

Ο Αλμπερτ ονομάζει την μετακαπιταλιστική κοινωνία που περιγράφει στο βιβλίο του ως «partecoon» (Πάρεκον, από τα αρχικά των λέξεων participatory economics: συμμετοχική οικονομία). Είναι μία σταθική αυτοδιαχειριζόμενη κοινωνία που οι αποφάσεις για την παραγωγή και την κατανάλωση θα λαμβάνονται αντίστοιχα από αποκεντρωμένα συμβούλια εργατών και καταναλωτών και θα τη διέπουν οι αξίες της αλληλεγγύης, της ποικιλομορφίας, της δικαιοσύνης και της αυτοδιαχείρισης.

Πάρεκον

Στο Πάρεκον η σταθική κοινωνία προκύπτει με την κατάργηση, κατ’ αρχήν, της ατομικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Ο Αλμπερτ πιστεύει ότι έτσι καταργείται ο ρόλος του καπιταλιστή που εξαιτίας της ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής είχε δυσανάλογη δύναμη και πλούτο. Χωρίς την ύπαρξη των καπιταλιστών, τα συμβούλια εργατών και τα συμβούλια καταναλωτών δημοκρατικά, μέσω του συμμετοχικού προγραμματισμού, θα οργανώνουν την παρα-

γωγή και θα ελέγχουν την κατανάλωση.

Τα συμβούλια των εργατών θα ενεργοποιούνται στους τόπους δουλειάς. Θα είναι ο μηχανισμός μέσω του οποίου οι εργάτες θα εκφράζουν όλες τις προτιμήσεις τους, από το τι μουσική θα ακούνε όταν δουλεύουν, μέχρι πόσο χρόνο θέλουν να δουλεύουν, τι θέλουν να παράγουν κ.ο.κ. Θα υπάρχουν συμβούλια που θα περιλαμβάνουν τους εργάτες ενός τμήματος της επιχείρησης, όλης της επιχείρησης, ολλά και ολόκληρους γεωγραφικούς τόπους δουλειάς, βιομηχανικούς κλάδους κλπ. Σ’ αυτά όλοι οι εργάτες έχουν το ίδια γενικά δικαιώματα στη λήψη αποφάσεων και τις ίδιες ευθύνες, αν και η συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων δεν θα είναι καθολική και ισότιμη αλλά θα γίνεται αναλογικά από αυτούς που επηρεάζονται από τις αποφάσεις. Ο Αλμπερτ δεν διευκρινίζει τη μορφή της δημοκρατίας που θα χρησιμοποιείται στα συμβούλια, αφήνοντας την στη δικαιοδοσία αυτών που συμμετέχουν σ’ αυτά (μερικές φορές μπορεί να είναι τυπική δημοκρατική διαδικασία με πλειοψηφίες, μερικές φορές ομοφωνία, μερικές φορές άλλες επιλογές) αν και στο βιβλίο του επιχειρηματολογεί υπέρ της πλειοψηφικής ψηφοφορίας έναντι στη λήψη αποφάσεων που βασίζονται στη ομοφωνία.

Υπάρχουν, όμως, δύο βασικοί δεσμευτικοί κανόνες στη λειτουργία των εργατικών συμβουλίων και κατ’ επέκταση στο Πάρεκον.

Ο πρώτος είναι ότι η εργασία στο Πάρεκον, θα πρέπει να είναι ενταγμένη σ’ αυτό που ο Αλμπερτ αποκαλεί «ισορροπημένο πλέγμα απασχόλησης» και αφορά το θέμα της οργάνωσης της εργασίας, δηλαδή ποιός κάνει ποιές δουλειές και με ποιούς σχεδιασμούς. Ο Αλμπερτ απορρίπτει την τωρινή επιχειρηματικού τύπου κατανομή της εργα-

οίας, όπου σε ένα χώρο δουλειάς υπάρχουν «εργάτες που δουλεύουν στην εν σειρά συναρμολόγηση που μοχθούν σε μία επαναλαμβανόμενη δουλειά όλη μέρα, ένας οικονομικός διευθυντής που επιβλέπει την πληροφόρηση και τον προϋπολογισμό στον τόπο δουλειάς, και ένας μόνιτζερ που επιβλέπει τις δραστηριότητες των εργατών ρουτίνας... αυτός ο καταμερισμός δημιουργεί από την μία ανομοιότητα ανάμεσα σε εκείνους που η εργασία τους ενδυναμώνει, τους ικανοποιεί προσωπικά και τους προκαλεί ευχαρίστηση και σε εκείνους που κάνουν ανιαρή και μηχανική δουλειά που τους νεκρώνει το μυαλό». Στο Πάρεκον κάθε εργαζόμενος θα έχει ένα ισορροπημένο πλέγμα απασχόλησης, που σημαίνει ότι η εργασία του θα περιέχει έναν συνδυασμό δραστηριοτήτων και υποχρεώσεων, έτσι ώστε θα παρέχεται στον κάθε εργαζόμενο ή ίδια ποιότητα εργασίας. Με απλά λόγια σε κάθε χώρο δουλειάς κάθε άτομο θα κάνει και πνευματική και χειρωνακτική εργασία και έτσι θα εξασφαλίζεται (μέσω της κατάρτησης της ανομοιότητας της εργασίας) ότι ο κάθε εργαζόμενος θα συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο συμβούλιο του προετοιμασμένος, με αυτοπεποίθηση, με ικανότητες και γνώση. Ο Αλμπερτ θεωρεί ότι ισορροπημένα πλέγματα απασχόλησης ολοκληρώνουν το έργο της κατάρτησης των ταξικών διαφορών που ξεκίνησε με την κατάρτησης της ιδιωτικής κατοχής κεφαλαίου, γιατί «έτσι καταργείται ο ρόλος του εργαζόμενου που μονοπωλεί τις αποφάσεις και στον οποίο παρέχεται κοινωνική θέση πάνω από τους άλλους».

Ο δεύτερος κανόνας στην λειτουργία των εργατικών συμβουλίων είναι ότι «ο καθένας θα αμοιβεται για την εργασία του με βάση το μόχθο, το χρόνο εργασίας και τη θυσία που έκανε στη δουλειά του». Με το σύστημα των ισορροπημένων πλεγμάτων απασχόλησης αν δύο εργάτες δουλεύουν το ίδιο χρονικό διάστημα με τον ίδιο ρυθμό, θα αποκτήσουν το ίδιο εισόδημα, αν η διάρκεια ή η ένταση της εργασίας διαφέρουν, θα διαφέρει ανάλογα και ο μισθός τους.

Σε αντιστοιχία με τα εργατικά συμβούλια, το κύριο μέσο για την οργάνωση των καταναλωτών στο Πάρεκον είναι τα συμβούλια των καταναλωτών. Με τους ίδιους κανόνες στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων, τα συμβούλια καταναλωτών (που θα ξεκινάνε από την οικογένεια και θα προχωράνε καλύτερα συνοικίες, γειτονιές, δήμους, πόλεις, περιφέρειες κ.ο.κ) θα εξετάζουν και θα αποφασίζουν τι θα ήθελαν να έχουν από το

κοινωνικό προϊόν που έχει παραχθεί. Στο Πάρεκον επειδή η καταναλωτική δραστηριότητα είναι κυρίως κοινωνική όρα και οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπό το πρίσμα της γνώσης της κατάστασης της παραγωγής (π.χ. διαθέσιμα προϊόντα), των πιθανών επιπτώσεων που μπορεί να έχουν πάνω σε άλλους ανθρώπους ή στο περιβάλλον.

Για να μπορεί το Πάρεκον (όπως και οποιοδήποτε άλλο οικονομικό μοντέλο) να αποτελέσει μία εφικτή εναλλακτική λύση απέναντι στον καπιταλισμό, ικανοποιώντας τις αξίες που το ίδιο έθεσε, θα πρέπει να καταφέρει να συντονίσει την επιθυμητή κατανάλωση (όπως εκφράζεται από τα καταναλωτικά συμβούλια) με την επιθυμητή παραγωγή (όπως εκφράζεται από τα εργατικά συμβούλια). Για να το πετύχει αυτό, ο Αλμπερτ προτείνει τον «συμμετοχικό προγραμματισμό», μία διαδικασία λήψης αποφάσεων «βασισμένη στην συνεχή συνεργασία και τον διάλογο μεταξύ των εργατικών και των καταναλωτικών συμβουλίων με τη σωστή πληροφόρηση κάθε φορά των καταναλωτικών αναγκών και του μέγεθους της παραγωγής, υπό το φως του οφέλους και του κόστους των επιλογών τους». Οι συζητήσεις μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών πραγματοποιούνται σε όλη τη διαδικασία προγραμματισμού μέχρι να συμφωνηθεί μία ενδεχόμενη παραγωγή. Για να είναι πετυχημένη όλη αυτή η διαδικασία προγραμματισμού θεμελιώδη ρόλο παίζουν, αυτό που ο Αλμπερτ αποκαλεί, Επιτροπές Διευκόλυνσης των (διαδοχικών) Προσεγγίσεων (ΕΔΠ).

Όλα τα παραπάνω αποτελούν το κεντρικό θεσμικό κείμενο ενός εναλλακτικού οικονομικού συστήματος, του Πάρεκον. Για να το κρίνουμε θα πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα αν αυτό το οικονομικό μοντέλο μπορεί να δουλέψει και να έχει τη δυνατότητα να ικανοποιεί τις αξίες και τις ανάγκες μας στη πράξη.

Εναλλακτική πρόταση

Ο Καλλίνικος προτείνει ως εναλλακτική λύση τον «σοσιαλισμό από τα κάτω», ένα κοινωνικό μοντέλο που προκύπτει από έναν επαναστατικό κοινωνικό μετασχηματισμό του καπιταλισμού με την εγκαθίδρυση της εργατικής εξουσίας και μία δημοκρατικά προγραμματισμένη οικονομία από τα εργατικά συμβούλια.

Ο Καλλίνικος επαναπροσδιορίζει τις αξίες που παρουσιάζει ο Αλμπερτ για το Πάρεκον. Για τον Καλλίνικο οι κύριες αξίες σε μία

εναλλακτική κοινωνία θα πρέπει να είναι: η δικαιοσύνη, η αποδοτικότητα, η δημοκρατία και η οικολογική βιωσιμότητα.

Ενώ για τον Αλμπερτ δικαιοσύνη είναι η αμοιβή με βάση τη θυσία και το μόχθο, για τον Καλλίνικο είναι κάτι πιο προχωρημένο, είναι το δικαίωμα σε όλα τα μέλη της κοινωνίας να έχουν ίση πρόσβαση στους πόρους που χρειάζονται για να ζήσουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Δεν πρόκειται για πλειοδασία πάνω στο ζήτημα της δικαιοσύνης. Αν μία κοινωνία συναρτά την ικανοποίηση των αναγκών των μελών της με βάση την ικανότητα αυτών πάνω στην εργασία τότε δεν είναι δίκαιη γιατί, πολύ απλά, οι ανάγκες των μελών μίας κοινωνίας διαφέρουν από άτομο σε άτομο. Η απαίτηση κάποιος που έχει περισσότερες ανάγκες θα πρέπει να δουλεύει και περισσότερο δεν καλύπτει άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν λόγω ηλικίας, αναικανότητας, κ.λπ., ή ακόμη και άτομα που η προσπάθειά τους στην εργασία μπορεί να επηρεαστεί από τους διάφορους παράγοντες έξω από τον έλεγχό τους.

Για τον Καλλίνικο η απαίτηση όλα τα μέλη της κοινωνίας να έχουν ίση πρόσβαση στους πόρους που χρειάζονται για να ζήσουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους απαιτεί την κοινωνική ιδιοκτησία των παραγωγικών πόρων. Η διανομή του εισοδήματος θα γίνεται θεωρώντας ότι κάθε άτομο θα λαμβάνει το ίδιο άμεσο εισόδημα, που θα βρίσκεται σε επίπεδο τέτοιο ώστε να μπορεί να έχει έναν αξιοπρεπή, και όχι σπάταλο, τρόπο ζωής και κατόπιν να εξετάζει η κοινωνία ποια μειονεκτήματα απαιτούν πρόσθετο εισόδημα. Είναι λογικό ότι, εάν ένα άτομο έχει ειδικές ανάγκες (ανάπηρος, μοναχικός γονιός κλπ) θα πρέπει να λαμβάνει εισόδημα παραπάνω από το βασικό εισόδημα.

Για να μπορεί να γίνει πράξη αυτό, μία εναλλακτική κοινωνία πρέπει να επιδιώξει να κάνει την καλύτερη χρήση των διαθέσιμων πόρων (αποδοτικότητα), όπου το καλύτερο δεν σημαίνει το πιο κερδοφόρο αλλά αυτό που ικανοποιεί τις ανάγκες μας. Ταυτόχρονα με τη βιωσιμότητα ο Καλλίνικος τονίζει τον δραστικό επαναστασιασμό στα σχέδια της παραγωγής και της κατανάλωσης, την τακτοποίηση και τη μεταφορά πόρων για την επίτευξη βιώσιμων μορφών ανάπτυξης απέναντι στη φρίκη των περιβαλλοντικών καταστροφών. Γι' αυτό οι αξίες της αποδοτικότητας και της ικανότητας υποστήριξης πρέπει να είναι πρώτιστες σε μία μελλοντική κοινωνία και μόνο όταν ικανοποιούνται αυτές, η κοινωνία θα είναι πραγ-

Μετά τον καπιταλισμό

Φλωρεντία στη διάρκεια του 2ου ΕΚΦ η συζήτηση «Η ζωή μετά τον καπιταλισμό». Από δεξιά προς τα αριστερά, Αλεξ Καλλίνικος, Μίκελ Αλμπερτ, Λούκα Κοζαρίνι, Πάουλο Γκαργκάνος

μοτικά δημοκρατική και δίκαιη.

Ακολουθώντας τον Μαρξ, ο Καλλίνικος διαπιστώνει ότι η πραγματοποίηση αυτών των αξιών δεν μπορεί να λάβει χώρα στον καπιταλισμό και αυτό γιατί τα δύο θεμελιώδη χαρακτηριστικά του καπιταλισμού, δηλαδή η εκμετάλλευση της αμοιβώμενης εργασίας που οδηγεί στην στέρηση των ανθρώπων από τους πόρους που χρειάζονται να ζήσουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους και η τυφλή διαδικασία ανταγωνιστικής συσσώρευσης αποκλείει τον προγραμματισμό.

Ο Καλλίνικος πιστεύει ότι ο προγραμματισμός είναι απαραίτητος και υποστηρίζει ότι η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης δεν απέδειξε ότι ο προγραμματισμός στην οικονομία είναι αδύνατος, επειδή αυτό που κατέρρευσε στη Σοβιετική Ένωση δεν ήταν ο σοσιαλισμός με κεντρικό προγραμματισμό, όπως υποστηρίζει ο Αλμπερτ, αλλά μία γραφειοκρατικό συγκεντρωμένη οικονομία, ένας κρατικός καπιταλισμός, όπου η εργατική τάξη ήταν το αντικείμενο και όχι το υποκείμενο του προγραμματισμού.

Αντίθετα, χρειαζόμαστε μία δημοκρατικά προγραμματισμένη οικονομία, όπου η «ανώτατη εξουσία» στους χώρους δουλειάς, αλλά και συνολικά στη κοινωνία, θα βρίσκεται στα χέρια των ίδιων των εργαζόμενων. Αυτοί θα παίρνουν όλες τις μεγάλες αποφάσεις και θα καθορίζουν τις προτεραιότητες, τις επενδύσεις, το πρόγραμμα παραγωγής κλπ. Αυτοί θα επιλέγουν τους κατάλληλους συναδέλφους που θα κάνουν συντονιστική δουλειά και θα τους εκπροσωπούνε. Οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι θα είναι αιρετοί και ανακλητοί, υπόλογοι δηλαδή, ανά πάσα στιγ-

μή στη συνέλευση των εργατικών συμβουλίων. Μία παρόμοια μορφή θα εφαρμοστεί και για τη διαχείριση ολόκληρων βιομηχανικών κλάδων και γεωγραφικών περιοχών.

Με αυτό τον τρόπο θα υπάρχουν δημοκρατικά όργανα εκλεγμένων αιρετών και ανακλητών αντιπροσώπων (τοπικά αλλά και παγκόσμια) που με βάση τις αποφάσεις των συμβουλίων τους συζητάνε και αποφασίζουν την οργάνωση της παραγωγής με βάση τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά και τις δυνατότητες της οικονομίας και σε τοπικό και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μετάβαση

Το ζήτημα της μετάβασης και της πολιτικής εξουσίας είναι κρίσιμο σε οποιαδήποτε προσπάθεια σκιαγράφησης μίας εναλλακτικής κοινωνίας. Ο Αλμπερτ αποφεύγει να τοποθετηθεί πάνω στο ζήτημα της πολιτικής εξουσίας και αφήνει να εννοηθεί (χρησιμοποιώντας π.χ. το παράδειγμα του Πόρτο Αλλέγκρε στην εισαγωγή του βιβλίου του) ότι μπορεί το Πάρεκον να προκύψει από μία ειρηνική «από τα κάτω» μετάβαση από τον καπιταλισμό. Ο Καλλίνικος πιστεύει ότι η επίτευξη μίας δημοκρατικά προγραμματισμένης οικονομίας που να πραγματοποιεί τις αξίες μας συνεπάγεται την επαναστασιακή ανατροπή του καπιταλισμού. Αυτό είναι απόλυτα λογικό γιατί οι καπιταλιστές δεν πρόκειται να παραιτηθούν από τα προνόμια τους και από τον έλεγχο στο σύστημά τους κάτω από το βάρος των δίκαιων αιτημάτων μας.

Αλλά αυτή η επανάσταση δεν μπορεί να επιβληθεί από τα πάνω, μόνο η μεγάλη πλειοψηφία της κοινωνίας που είναι κατα-

πιεζόμενη και εκμεταλλεόμενη από τον καπιταλισμό, η εργατική τάξη, μπορεί συνειδητά να απελευθερώσει τον εαυτό της και μαζί όλη την κοινωνία από τα δεσμά του καπιταλισμού. Για να μπορέσει, όμως, η εργατική τάξη μετά την επανάσταση να πάρει την οικονομική εξουσία και να βάλει μπροστά αυτόν τον τεράστιο μετασχηματισμό θα πρέπει απαραίτητα να έχει πρώτα στα χέρια της την πολιτική εξουσία. Θα πρέπει, δηλαδή, να δημιουργήσει το δικό της εργατικό κράτος, τη δικτατορία του προλεταριάτου με τους δικούς της θεσμούς εργατικής εξουσίας: τα εργατικά συμβούλια, την εργατική πολιτοφυλακή κλπ.

Αυτή η εναλλακτική λύση που προτείνει ο Καλλίνικος είναι ο σοσιαλισμός. Είναι αλήθεια ότι αυτή η λέξη στα μάτια του νέου αντικαπιταλιστικού κινήματος έχει υποτιμηθεί από την σταλινική καταστροφή. Ο Καλλίνικος εξηγεί αυτό που κατέρρευσε στη Σοβιετική Ένωση και ολλού δεν ήταν ο σοσιαλισμός αλλά ένας γραφειοκρατικός κρατικός καπιταλισμός. Δεν ταυτίζει τον μαρξισμό με τον σταλινισμό, όπως κάνει ο Αλμπερτ, και θυμίζει την πραγματική σοσιαλιστική παράδοση, το κόκκινο νήμα του επαναστατικού μαρξισμού που ενώνει τον Μαρξ και Ενγκελς μέσω του Λένιν και της Ρόζα με τον Τρότσκι και την αριστερή αντιπολίτευση, την παράδοση του σοσιαλισμού από τα κάτω.

Το βιβλίο του Αλμπερτ μας οδηγεί να σκεφτούμε ένα άλλο κόσμο που όλοι θέλουμε να ζήσουμε, ο Καλλίνικος κάνει αυτό τον άλλο κόσμο εφικτό αλλά κυρίως μας δείχνει τον δρόμο και τον τρόπο για να φτάσουμε εκεί. Ας τον ακολουθήσουμε!

Εμφύλιος

Η σφαγή του κινήματος

Μετά από εφτά δεκαετίες η συζήτηση για τα αίτια και την πορεία του Εμφύλιου φουντώνει. Ο Λέανδρος Μπόλαρης αναλύει τι έφταιξε για την ήττα ενός τόσο μεγάλου κινήματος

Απέναντι τις μέρες συμπληρώθηκαν 65 χρόνια από το τέλος του Εμφύλιου Πολέμου, τον Αύγουστο του 1949. Τους προηγούμενους μήνες άνοιξε μια έντονη συζήτηση για τον Εμφύλιο και τις αιτίες του -μια συζήτηση που συνεχίζεται.

Ο ελληνικός Εμφύλιος δεν μπορεί να γίνει κατανοητός χωρίς να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που επικρατούσαν στο κόσμο με τη λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Όπως και στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι άρχουσες τάξεις βρέθηκαν μπροστά στην απειλή της επανάστασης. Ο φορέας αυτής της απειλής ήταν τα κινήματα της Αντίστασης. Όπως αναφέρει ο ιστορικός Gabriel Kolko: "Ο ρόλος των Κομμουνιστικών Κομμάτων στην Αντίσταση έθετε άμεσα ζητήματα φυσικής ασφάλειας τα οποία δεν μπορούσαν να περιμένουν, γιατί παντού τα κινήματα Αντίστασης προσέλκυαν ανθρώπους που επιδείκνυαν το θάρρος και την πίστη των επαναστατών, υποστήριζαν ριζοσπαστικές κοινωνικές θεωρίες και που εν καιρώ μπορούσαν να γίνουν ενεργητικοί επαναστατικοί παράγοντες. Όπου και να κοιτάζαν οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί έβλεπαν πολιτικούς κινδύνους από τα αριστερά και έπρεπε να προετοιμασθούν για το χειρότερο αλλιώς διακινδύνευαν να υποστούν πολιτική ήττα μετά τους στρατιωτικούς θριάμβους" και σε άλλο σημείο "ο R. H. Bruce Lockhart, ο βρετανός διπλωμάτης ειδικός για τον μπολσεβικισμό ανέφερε "Η κύρια τάση ήταν προς τ' αριστερά και η λαχτάρα να υψωθεί το λάβαρο της επανάστασης ήταν διαδεδομένη σε όλη την Ευρώπη".

«Δόγμα Τρούμαν»

Για τον Τσόρτσιλ, τον Ρούζβελτ και τον Στάλιν ο πόλεμος δεν είχε καμιά σχέση με τις ελπίδες των εκατομμυρίων που θυσιάσαν τη ζωή τους παλεύοντας τη ναζιστική βαρβαρότητα. Στις αρχές του 1945, όταν ο πόλεμος στην Ευρώπη έφτανε στο τέλος του, φαινόταν ότι οι "Τρεις Μεγάλοι" τα είχαν βρει. Στη Συνδιάσκεψη της Γιάλτας το Φλεβάρη τα χαμόγελα και οι φιλοφρονήσεις περίσσευαν. Αλλά πίσω απ' αυτά οι συγκρούσεις εντεινόταν. Η ίδια η Γιάλτα σημαδεύτηκε από το σκληρό παζάρι για το μέλλον της Γερμανίας, τα σύνορα της Πολωνίας, για την Ρουμανία. Όσο περνούσαν οι μήνες τόσο γινόταν πιο φανερή η κόντρα ανάμεσα στις Μεγάλες Δυνάμεις για το μοίρασμα του κόσμου. Όταν τον Αύγουστο του 1945 ο πρόεδρος Τρούμαν των ΗΠΑ διέταξε τη ρίψη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι της Ιαπωνίας

είχε έστειλε το μήνυμα στους "συμμάχους" του ότι οι ΗΠΑ είχαν το πάνω χέρι.

Οι ΗΠΑ είχαν δείξει την οικονομική και στρατιωτική τους δύναμη και ήταν αποφασισμένες να διεκδικήσουν την πρωτοκαθεδρία. Η Ρωσία του Στάλιν ήθελε να σχηματίσει τη δική της σφαίρα επιρροής στην ανατολική και κεντρική Ευρώπη. Η Αγγλία ήθελε να διατηρήσει την αυτοκρατορία και τη σφαίρα επιρροής της, παρόλο που ο πόλεμος είχε δείξει ότι έφθινε οικονομικά και στρατιωτικά.

Η Ελλάδα ήταν ένα κομβικό σημείο σ' αυτή την εικόνα. Η αγγλική άρχουσα τάξη ήταν αποφασισμένη να την κρατήσει πάση θυσία υπό τη κηδεμονία της, γιατί τη θεωρούσε απαραίτητο κρίκο στις γραμμές επικοινωνίας με τις κτήσεις της στη Μ. Ανατολή και την Ινδία.

Όταν στα τέλη του 1946 η αγγλική άρχουσα τάξη έφτασε στο συμπέρασμα ότι το κόστος της επέμβασής της στην Ελλάδα ήταν πάνω από τις δυνατότητές της, στράφηκε στις ΗΠΑ. Ο Ψυχρός Πόλεμος είχε αρχίσει να φουντώνει και η αμερικάνικη άρχουσα τάξη αποφάσισε να παρέμβει αποφασιστικά. Τον Μάρτη του 1947 ο Τρούμαν σε μια ομιλία του που έμεινε γνωστή ως "Δόγμα Τρούμαν" ανακοινώνει την παροχή οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας στην Ελλάδα (και την Τουρκία) "Οι ΗΠΑ θα πρέπει να βοηθούν τους ελεύθερους λαούς που αντιστέκονται στην υποδούλωση από ένοπλες μειονότητες ή από εξωτερικές πιέσεις", έλεγε.

Η συνέχεια ήταν το "Σχέδιο Μάρσαλ" που ανακοινώθηκε από τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ (από αυτόν πήρε την ονομασία) τον Ιούλη. Το "Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Ανασυγκροτήσεως" από το καλοκαίρι του 1948 μέχρι το 1952 προώθησε 12 δισεκατομμύρια δολάρια στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης για να ανασυγκροτηθούν οικονομικά. Ήταν επίσης μια πολιτική κίνηση που στόχο είχε να σταθεροποιήσει τις άρχουσες τάξεις και να περιθωριοποιήσει την Αριστερά.

Η άρχουσα τάξη της Ελλάδας ήταν από τους μεγαλύτερους αποδέκτες αυτής της βοήθειας. Ανάμεσα στο 1944 και το 1952 η ξένη βοήθεια, οικονομική και στρατιωτική, έφτασε περίπου τα 2 δις δολάρια. Ήταν ένα ποσό τέσσερις φορές μεγαλύτερο από το προπολεμικό εθνικό εισόδημα της Ελλάδας.² Αγγλοι και μετά Αμερικανοί αξιωματικοί αναδιοργάνωσαν τον στρατό. Τα στελέχη της AMAG της αμερικάνικης οικονομικής αποστολής έλεγχαν με δικτατορικές εξουσίες τη διαχείριση των

Εμφύλιος

κονδυλίων του οκεδίου Μάρσαλ. Ήταν μια βοήθεια που την είχε απόλυτα ανάγκη η ελληνική άρχουσα τάξη. Γιατί δεν μπορούσε να τα βγάλει πέρα με το κίνημα.

Δεκέμβρης 1944

Η αδυναμία της είχε φανεί από νωρίς. Όταν η κυβέρνηση της "Εθνικής Ενότητας" έφτασε στην απελευθερωμένη Αθήνα τον Οκτώβρη του 1944 διέθετε τόση εξουσία όση είχε την καλή θέληση να της παραχωρήσει η ηγεσία του ΚΚΕ και το ΕΑΜ. Το κίνημα της Αντίστασης είχε την εξουσία. Ο ΕΛΑΣ έλεγχε τα 2/3 της χώρας, το ΚΚΕ είχε φτάσει τα 400.000 μέλη, το ΕΑΜ το ακολουθούσαν εκατομμύρια. Από την άλλη μεριά, η άρχουσα τάξη δεν διέθετε ούτε στρατό, πέρα από τις συμμορίες των Ταγματα Ασφαλείας, ούτε κρατικό μηχανισμό, τα πολιτικά της κόμματα ήταν χρεοκοπημένα στα μάτια του κόσμου.

Όσους συμβιβασμούς και αν έκανε η ηγεσία του κινήματος για να καθισχάσει την άρχουσα τάξη και τους ιμπεριαλιστές, αυτοί δεν πείθονταν. Έπρεμαν αυτό το κίνημα και τη δυναμική του. Έτσι φτάσαμε στον Δεκέμβρη του 1944. Στις 3 Δεκέμβρη η αστυνομία έβαψε στο αίμα μια ειρηνική μαζική διαδήλωση που είχε καλέσει το ΕΑΜ μετά το τηλεγράφημα του άγγλου στρατηγού Σκόμπι για τη διάλυση του ΕΛΑΣ.

Για 33 μέρες οι εργάτες της Αθήνας και του Πειραιά, μαζί με τα τμήματα του ΕΛΑΣ που ήρθαν απ' την επαρχία, πολέμησαν τα αγγλικά στρατεύματα και τις συμμορίες της δεξιάς. Στις 5 Δεκέμβρη ο Τσόρτσιλ τηλεγράφησε στον στρατηγό Σκόμπι: "Είσαθε υπεύθυνος για την τήρηση της τάξης στην Αθήνα... Μπορείτε να εφαρμόσετε ό,τι μέτρα θέλετε... Μη διστάσετε πάντως να ενεργείτε σαν να βρίσκεστε σε κατεχόμενη πόλη όπου έχει ξεσπάσει τοπική εξέγερση..."³

Ο ΕΛΑΣ της Αθήνας δεν μπόρεσε να οντέξει αυτή την πίεση. Υποχώρησε στις 5 Γενάρη αλλά εξακολουθούσε να διατηρεί τις δυνάμεις του. Όμως η ηγεσία αποφάσισε ότι ήρθε η ώρα για ένα ακόμα συμβιβασμό. Υπέγραψε τη "Συμφωνία της Βάρκιζας" το Φλεβάρη, ουσιαστικά μια παράδοση σνευ όρων.

Ο Δεκέμβρης έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην πορεία προς τον Εμφύλιο. Η άρχουσα τάξη και οι Άγγλοι προστάτες της χρειάστηκαν να κόψουν την Αθήνα για να "βάλουν πόδι". Από και και πέρα, κάθε περιθώριο για συμβιβασμό εξαφανίστηκε. Η άρχουσα τάξη που είχε δει το "κάρο με τα μάτια της" ήταν αποφασισμένη να εξαφανίσει αυτό το κίνημα με όλα τα μέσα.

Το κίνημα

Ο Δεκέμβρης και η Βάρκιζα ήταν μια ήττα για το κίνημα της Αντίστασης και την εργατική τάξη. Αλλά δεν ήταν συντριπτική. Η πορεία προς τον Εμφύλιο, που γενικεύτηκε το καλοκαίρι του 1947, είναι στην πραγματικότητα η προσπάθεια της άρχουσας τάξης και των ιμπεριαλιστών να ξεμπερδέψουν μια και καλή με την απειλή των "από κάτω".

Αυτή η απειλή άρχισε να προβάλλει εφιαλτικά για την άρχουσα τάξη λίγους μόνο μήνες μετά τη νίκη της στα Δεκεμβριανά. Στο κέντρο της βρισκόταν η εργατική τάξη.

Την Πρωτομαγιά του '45 πάνω από 80.000 συγκεντρώνονται στον Παναθηναϊκό. Ακόμα και σε "κανονικές" συνθήκες ένας τέτοιος αριθμός είναι εντυπωσιακός. Μόνο που οι συνθήκες την άνοιξη του '45 κάθε άλλο παρά κανονικές ήταν: το κύμα της δεξιάς τρομοκρατίας μετά την Βάρκιζα βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη.

Η άνοιξη του '45 είναι η περίοδος ενός μεγάλου απεργιακού κύματος. "Σποραδικές απεργίες γίνονταν ήδη από τον Φεβρουάριο, αλλά το Μάιο επεκτάθηκαν σε πραγματικό απεργιακό κύμα με πυρήνες τα κοινεργαστάσια και τα υφαντουργεία. Η εργατική αναταραχή δεν περιορίστηκε μόνο στην Αθήνα και τον Πειραιά. Στην Κολαμάτα, το Βόλο, τα Τρίκαλα, τη Βέροια, τη Νάουσα

έγιναν μεγάλες απεργίες. Στη Θεσσαλονίκη, που υπήρχε πολύ καλό οργανωμένο Εργασιακό Κέντρο με επικεφαλής τους κομμουνιστές, η κοινωνική αναταραχή πήρε περίπου τη μορφή γενικής απεργίας και οι εργαζόμενοι πέτυχαν αυξήσεις 125%"

Οι απεργίες προκαλούνται από την χειροτέρευση της οικονομικής κατάστασης των εργαζομένων. Το Μάη τα μεροκάματα είχαν αυξηθεί τρεις φορές σε σχέση με τα προπολεμικά τους επίπεδα αλλά οι τιμές των προϊόντων είχαν αυξηθεί δέκα φορές.⁵ Οι μισθοί εξανεμιζόνταν από την ακρίβεια, η ανεργία παρέμενε σε δυσθεώρητα ύψη και το εργατικό κίνημα έχοντας τις εμπειρίες από τους αγώνες της Αντίστασης έμπαινε μπροστά για να ανατρέψει αυτή την κατάσταση.

Αυτοί οι αγώνες είχαν πολιτικό περιεχόμενο. Οι βιομήχανοι προτιμούσαν την κερδοσκοπία με τη χρυσή λίρα παρά τις επενδύσεις με τη δικαιολογία ότι δεν αισθάνονταν "ασφαλείς". Στην πραγματικότητα χρησιμοποιούσαν τον οικονομικό εκβιασμό σαν όπλο κατά του κινήματος. Ο Νόμος 118/45 π.κ. τους έδινε το δικαίωμα να οπολύνουν πλεονάζον προσωπικό. Χιλιάδες εργάτες και εργάτριες οπολύνονταν στα εργοστάσια, στους σιδηρόδρομους και αλλού. Όμως το εργατικό κίνημα είχε τέτοια ορμή από τα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης που έφτασε να θέτει και το ζήτημα της διαχείρισης των επιχειρήσεων. Τον Αύγουστο του 1945 για παράδειγμα "έγινε στην Αθήνα συνάντηση 65 εργοστασιακών επιτροπών, στην οποία μεταξύ άλλων ζητήθηκε η συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των επιχειρήσεων... Οι επιτροπές αυτές θυμίζουν τις εργοστασιακές επιτροπές του Εργατικού ΕΑΜ και η ιδέα της δημιουργίας τους προερχόταν κατά πάσα πιθανότητα από αυτές"⁶

Τον Σεπτέμβρη του 1945, στην επέτειο των τεσσάρων χρόνων από την ίδρυση του ΕΑΜ, πάνω από 200.000 παίρνουν μέρος σε μια γιγάντια συγκέντρωση στο Παναθηναϊκό Στάδιο. Οι απεργίες ξαναρχίζουν και ταυτόχρονα ξεκινά η αλυσίδα των νικών της Αριστεράς στις εκλογές των συνδικάτων. Όταν συγκλήθηκε το 8ο Συνέδριο της ΓΣΕΕ, το Μάρτη του 1946, οι 1.100 από τους 1.436 παρόντες αντιπροσώπους ανήκουν στον Εργατικό Αντιφασιστικό Συννοσημο (ΕΡΓΑΣ) την παράταξη της Αριστεράς. "Μετά το τέλος του Συνεδρίου και με πρωτοβουλία του Εργατικού Κέντρου Αθηνών έγινε μεγάλη εργατική συγκέντρωση στον Παναθηναϊκό στις 10 Μαρτίου 1946. Η κοσμοσυρροή ήταν τέτοια - ανώτατος υπάλληλος του υπουργείου Εργασίας μας είπε ότι "η τότε κυβέρνηση είχε καταθρομυβηθεί απ' αυτό το δημοψήφισμα" που εξέπληξε τους αντιπροσώπους της ΓΣΕΕ - ο άγγλος αντιπρόσωπος δυσανασκέτησε όταν το πλήθος ζήτησε την απομάκρυνση των βρετανικών στρατευμάτων από την Ελλάδα..."⁷

Το εργατικό κίνημα ήταν η αιχμή του δόρατος του κινήματος της Αντίστασης και συνέχιζε να παίζει αυτό το ρόλο και μετά τα Δεκεμβριανά. Ήταν η βάση της επιρροής της Αριστεράς, του ΚΚΕ, που παρά τα πλήγματα που δεχόταν από την τρομοκρατία, μεγάλωνε. Εκτός από τα συνδικάτα, η ποράτση του ΚΚΕ κερδίζει την πλειοψηφία στην οργάνωση των συνεταιρισμών. Το ίδιο εντυπωσιακή ήταν και η επιρροή του στο στρατό που τότε σχηματιζόταν. Το καλοκαίρι του '46 για παράδειγμα, το Γενικό Επιτελείο ανακαλύπτει "συνωμοσία" στις στρατιωτικές μονάδες της Κοζάνης και πάνω από 200 φαντάροι στέλνονται στα στρατοδικεία, οι περισσότεροι εκτελέστηκαν. Ο στρατηγός Δ. Ζαφειρόπουλος στο βιβλίο του με τον εύγλωπτο τίτλο "Ο Αντισυμμοριακός Αγών" αναφέρει: "Κατά τον Ιούλιο του 1946... υπήρχαν αδυναμία επιβολής της τάξεως [στις στρατιωτικές μονάδες] και ο συμμορτισμός εάν το αντιλαμβάνετο είχε τη δυνατότητα να κυριαρχήσει εφ' όλης της περιοχής από της Θεσσαλίας και βορειότερον μέχρι των συνόρων"⁸

Κρίση και καταστολή

Ανάμεσα στο Φλεβάρη του 1945 και το Σεπτέμβρη του 1947 σχηματίστηκαν έξι κυβερνήσεις, που η κάθε μια είχε το πολύ μήνες ζωής. Όλοι οι πιθανοί συνδυασμοί -εκτός του ΕΑΜ- δοκιμάστη-

Αθήνα 27 Δεκέμβρη 1945. Η μεγάλη συγκέντρωση του ΕΑΜ για την αμνηστία στο γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας

καν αλλά κανένας δεν έφερε την πολυπόθητη για την άρχουσα τάξη και τους ιμπεριαλιστές πολιτική σταθερότητα. Η απάντηση σε αυτή την κρίση ήταν η κλιμάκωση της καταστολής του κινήματος και της Αριστεράς. Ο απολογισμός του ΕΑΜ για την περίοδο ανάμεσα στο Φλεβάρη του 1945 και του 1946 είναι αποκαλυπτικός: 1.289 φόντοι, 6.671 τραυματισμοί, 31.632 βασανισμοί, πάνω από 80.000 συλλήψεις, 509 απόπειρες φόνου, 677 καταστροφές γραφείων οργανώσεων.⁹

Η καταστολή πήρε εφιολεκτικές διαστάσεις στις παραμονές των εκλογών του Μάρτη του 1946. Τα αποτελέσματα ήταν τόσο σημμένα που η "επτροπή των παρατηρητών του ΟΗΕ "υπολόγισε" τη δύναμη του ΕΑΜ που απείχε στο 9%! Οι εκλογές έβγαλαν κυβέρνηση του Λαϊκού Κόμματος, της μοναρχικής δεξιάς. Η συνέχεια ήταν ένα αποφασιστικό βήμα προς τον Εμφύλιο: το "Γ΄ Ψήφισμα" που πέρασε από τη βουλή στις 18 Ιουλίου του 1946. Με βάση αυτό σχηματίστηκαν έκτακτα στρατοδικεία που δίκασαν σε θάνατο όσους "συνωμοτούσαν" για "απόσπασα τμήματος της επικρατείας". Αλλά μια κύρια αιχμή του Ψηφίσματος στρεφόταν κατά των συνδικάτων.

"...υπήγαγε στην αρμοδιότητα των στρατοδικείων ορισμένα αδικήματα π.χ. συνεδριάσεις διοικήσεων σωματείων χωρίς άδεια της αστυνομίας, έκδοση ανακοινώσεων, κυκλοφορία προκηρύξεων. Συνέπειες: άδεια για συνέλευση έπαιρναν μόνο τα "εθνικόφρονα" σωματεία και μόνον αυτά... Το ίδιο ψήφισμα και λόγω της διατύπωσής του, απαγόρευε στ' αριστερά συνδικάτα να διαφωτίζουν τα μέλη τους ή να κάνουν συνδικαλιστικές καμπάνιες".¹⁰ Η αριστερή διοίκηση της ΓΣΕΕ ξηλώνεται με υπουργικές αποφάσεις τον Ιούνιο-Ιούλιο, ενώ άλλα νομοθετήματα στη συνέχεια απαγορεύουν τις απεργίες στο δημόσιο και στις επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας.

"Τον Ιούνιο-Ιούλιο... συνελήφθησαν σχεδόν όλοι οι πρόεδροι και πολλά διοικητικά μέλη των Εργατικών Κέντρων Θεσσαλονίκης, Νάουσας, Έδεσσας, Μυτιλήνης, Λάρισας, Τρικάλων, Κορδίσσας, Αργοστολιού, Καλαμάτας, Σερρών, Χαλκίδας, κλπ. Είναι επίσης γνωστές εκατοντάδες άλλες

περιπτώσεις σύλληψης ή κακοποίησης συνδικαλιστών από την αστυνομία ή από παραστρατιωτικές δεξιάς συμμορίες. Στις περισσότερες απ' αυτές δεν αναφέρθηκε καν ο Τύπος."¹¹

Στις 9-10 Ιουλίου του 1947 ένα πρωτοφανές κύμα συλλήψεων, 13.751, σαρώνει την Αθήνα και τον Πειραιά. Οι συλληφθέντες οδηγούνται στη φυλακή και στις εξορίες. Πόλι, ο στόχος ήταν το εργατικό κίνημα. "Ο αμερικάνος εργατικός ακόλουθος στην πρεσβεία του Λονδίνου Μπέργκερ έγγραφε μέσα στο ίδιο πνεύμα ότι οι συλλήψεις (στις 9 και 10 Ιουλίου 1947) "θ' αποστερήσουν τον ΕΡΓΑΣ από τους δυο σημαντικότερους εθνικούς του ηγέτες (σύλληψη Παπαρήγα και εξαφάνιση Θεού) και θα εξασθενήσουν ακόμα περισσότερο τους κομμουνιστές"... Ο ίδιος άλλωστε προειδοποιούσε ότι το 9ο Συνέδριο [της ΓΣΕΕ] δε θα έπρεπε να συγκληθεί μέχρις ότου "υπάρχουν αποδείξεις ότι η εκλογή για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο συνέδριο δε θα έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη μιας κομμουνιστικής πλειοψηφίας-δηλαδή δεχόταν έμμεσα ότι η Αριστερά πλειοψηφούσε".¹²

Τον Ιούλιο του 1947 πια, οι μάχες στα βουνά είχαν γενικευτεί. Οι χιλιάδες δικώμενοι αριστεροί που είχαν βρει εκεί καταφύγιο μετά την Βάρκιζα είχαν συγκροτήσει ένοπλες ομάδες για την προστασία τους. Οσο κλιμακώνονταν η καταστολή, τόσο μεγάλωναν και τόσο περισσότερο το ΚΚΕ ήταν αναγκασμένο να τους δίνει κάποια στοιχειώδη κάλυψη. Τον Οκτώβρη του 1946 είχε ανακοινωθεί η ίδρυση του Γενικού Αρχηγείου των ανταρτών.

Ο ανέφικτος συμβιβασμός

Η άποψη ότι ο Εμφύλιος πρέπει να εξεταστεί σαν "ένα σύνθετο φαινόμενο που καλύπτει πλειάδα μικρότερων και συχνά ημιαυτοτελών εμφύλιων" που διατύπωσαν πρόσφατα οι καθηγητές Μαρσιζίδης και Καλύβας, δεν στέκει. Το ίδιο ψεύτικη είναι και η συνέχεια του επιχειρήματός τους, ότι υπεύθυνη για τον Εμφύλιο είναι η "λενινιστική" προσκόληση της

ηγεσίας του ΚΚΕ στο δόγμα της κατάληψης της εξουσίας και της εξόντωσης όλων όσων ήταν ιδεολογικά ενάντιοί της.¹³

Πάντα η δεξιά μιλούσε για την «κάκκινη βία» και την «εγκληματική φύση» των «συμμοριτών». Τώρα, τα ίδια ουσιαστικά πράγματα τα λένε οι δύο καθηγητές με «επιστημονικό» τρόπο.

Η ολήθεια είναι ότι η ηγεσία του ΚΚΕ κινιόταν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Από το 1945 μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 1947 το μόνιμο αίτημα και επιδίωξη της ήταν «συμμετοχή του ΕΑΜ στην κυβέρνηση». Το ΚΚΕ δεν πρωτοτυπούσε. Ήθελε να ακολουθήσει τον δρόμο που ακολουθούσαν τα υπόλοιπα κομμουνιστικά κόμματα της Ευρώπης, όπως της Γαλλίας και της Ιταλίας, που συμμετείχαν μέχρι το καλοκαίρι του 1947 στις αστικές κυβερνήσεις.

Το ΚΚΕ από την δεκαετία του '30 είχε εγκαταλείψει την προοπτική της επαναστατικής ανατροπής του καπιταλισμού. Διακήρυττε ότι το καθήκον του κινήματος είναι «αστικοδημοκρατικό» και η πάλη για τον σοσιαλισμό αναβαλλόταν για το μακρινό μέλλον. Το 1945 αυτή η στρατηγική καθόριζε όλες τις επιλογές του κόμματος. Η κοινωνική αλλαγή θα έρθει μέσα από τις εκλογές, από μια κυβέρνηση που θα συμμετείχε ή θα ηγεμόνευε το ΕΑΜ. Αυτή ήταν η ουσία των αποφάσεων του 7ου συνεδρίου του τον Οκτώβριο. Ακόμα και τον Σεπτέμβριο του 1946, ο εκδότης της «Κομμουνιστικής Επιθεώρησης» του θεωρητικού περιοδικού του ΚΚΕ δήλωνε: «*αν θέλουμε να βαδίσουμε στο σοσιαλισμό όχι στα λόγια μα στα έργα, ο μόνος δρόμος που οδηγεί σε αυτόν είναι η λαϊκή δημοκρατία κοινοβουλευτικής μορφής και που για έργο της θα έχει να ολοκληρώσει τον αστικοδημοκρατικό μετασχηματισμό και στο βαθμό που τον ολοκληρώνει θ' ανοίγει το δρόμο προς τη σοσιαλιστική δημοκρατία*».¹⁴

Ωστόσο η ηγεσία του ΚΚΕ αντιμετώπιζε ένα δίλημμα. Αποζητούσε έναν «έντιμο συμβιβασμό» με έναν αντίπαλο που δεν είχε καμιά διάθεση για κάτι τέτοιο. Για να πετύχει αυτό το συμβιβασμό, η ηγεσία έπρεπε να δείχνει ότι διατηρεί τη μαζική βάση της και τη μαχητικότητα της. Έτσι υποχρεώθηκε σε μια πολιτική γραφειοκρατικών ζγκ-ζαγκ που επικρασιακά μοιάζει ανεξήγητη. Δίνει ανοχή στην κυβέρνηση Σοφούλη τον Νοέμβριο του 1945 και μετά την αποσύρει. Απέχει από τις εκλογές του Μάρτη του 1946 και τον Αύγουστο δηλώνει ότι αποδέχεται να στηρίξει μια οικογενειακή κυβέρνηση ακόμα και αν δεν συμμετέχει το ΕΑΜ. Τον Σεπτέμβριο συμμετέχει στο νόθο δημοψήφισμα για την επαναφορά της μοναρχίας και τον Οκτώβριο ιδρύει το Γενικό Αρχηγείο των ανταρτών που το Δεκέμβριο θα ονομαστούν Δημοκρατικός Στρατός.

Το Φλεβάρη του '47 το ΠΓ αποφασίζει ότι θα ριξεί το «κύριο βάρος στον ένοπλο αγώνα». Όλοι οι υπόλοιποι μήνες ξοδεύονται σε μυστικές διαπραγματεύσεις με τον Σοφούλη, αρχηγό των Φιλελευθέρων. Τον Ιούνιο ο Πορφυρογένης, μέλος του ΠΓ δηλώνει στο συνέδριο του ΓΚΚ στο Στρασβούργο ότι ο αγώνας του Δημοκρατικού Στρατού «*αποκρυσταλλώνεται κιόλας προς τη δημιουργία μιας λεύτερης Ελλάδας με δική της Κυβέρνηση και κρατική υπόσταση*». Νέες διαπραγματεύσεις ακολουθούν. Έπρεπε να φτάσει ο Σεπτέμβριος του '47 να σχηματιστεί «οικογενειακή» κυβέρνηση Λαϊκών-Φιλελευθέρων για να διακηρύξει δημόσια η 3η Ολομέλεια της ΚΕ «Όλοι στ' άρματα, όλα για τη νίκη». ¹⁵

Μέσα από αυτά τα συνεχή «μπρος-πίσω» σπατάλησε τη δύναμη και έσπειρε τη σύγχυση στο μαζικό κίνημα. Η απάντηση στο Γ' Ψήφισμα ήταν μια... 24ωρη απεργία. Ήταν μια συμβολική ενέργεια που έσπειρε την απογοήτευση και απέτυχε. Οι δεκάδες χιλιάδες αριστεροί φαντάροι και εκατοντάδες αξιωματικοί-αφέθηκαν στη τύχη τους να οδηγηθούν στο κολαστήριο της Μακρονήσου.

Η σπία όλων αυτών των «λαθών» έχει να κάνει με τη φύση των ρεφορμιστικών κομμάτων: «*Το πρόβλημα με την πολιτική του ΚΚΕ ήταν πως υπέτασε αυτό το κίνημα στους -όλα και πιο περίπλοκους- ελιγμούς του με τα αστικά κόμματα. Η καρδιά του μαρξισμού είναι η θέση ότι "η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι έργο της ίδιας". Για τα ρεφορμιστικά κόμματα σαν το ΚΚΕ η "απελευθέρωση" είναι έργο κάποιου άλλου που πρέπει να ακολουθεί η εργατική τάξη. Για την ηγεσία του ΚΚΕ το μαζικό κίνημα ήταν ο πολιορκητικός*

κρίος για να σπάσει την αδιαλλαξία της άρχουσας τάξης. Οποτε ήθελε να την καλοπάσει καλούσε σε "αυτοσυγκράτηση" και όποτε νόμιζε ότι θα την τρομάξει το καλούσε σε επίθεση, με συμβολικού χαρακτήρα κινήσεις τις περισσότερες φορές».¹⁶

Όταν η ηγεσία αποφάσισε να δώσει τη μάχη της δεν είχε και πολλά να την στηρίξουν. Οι μαζικές οργανώσεις που είχαν γεννηθεί το πρώτο αντάρτικο είχαν καταστραφεί. Ακόμα και στην Αθήνα όπου το ΚΚΕ μετρούσε 35.000 μέλη στην Απελευθέρωση, στα μέσα του '48 ήταν κάτι παραπάνω από 100. Μετά από τρία χρόνια συμβιβασμών, χαμένων ευκαιριών σε συνδυασμό με την καταστολή και τη φτώχεια, η εργατική τάξη είχε χάσει την αυτοπεποίθησή της.

Γι' αυτό ο Δημοκρατικός Στρατός, παρά τις ηρωικές θυσίες των μαχητών και μαχητριών του ήταν η σκιά του ΕΛΑΣ. Τόσο αριθμητικά -δεν κατάφερε ποτέ να παρατάξει περισσότερους από 15.000 με 17.000 αντάρτες πανελλαδικά απέναντι στον κυβερνητικό στρατό που έφτασε τις 200.000 με τα κονδύλια και τα όπλα των ΗΠΑ να τον στηρίζουν. Αλλά το πρόβλημα του ΔΣΕ ήταν πολιτικό. Ήταν η αντανάκλαση ενός κινήματος αυτοπεριοριζόμενου που μαρτύρησε στα νύχια των αδιάστακτων αντίπαλων.

Όταν η ηγεσία ενός μαζικού κινήματος αρνείται να αξιοποιήσει μια επαναστατική κατάσταση τότε γρήγορα το εκκρεμές μπορεί να κινηθεί στην αντίθετη κατεύθυνση: μια ματωμένη αντεπανάσταση. Αυτό το στοίχημα παίχτηκε στην Ελλάδα από το 1944 μέχρι το 1947. Είναι ένα πολύτιμο μάθημα για όσους παλεύουν σήμερα ενάντια στον ιμπεριαλισμό, τον πόλεμο και τον καπιταλισμό.

Σημειώσεις:

1. Gabriel Kolko "The Politics of War-The world and United States foreign policy 1943-1945" εκδόσεις Pantheon 1990 σελ. 32 και 34
2. Γ. Τρ. Μίρκος "Το Δόγμα Τρούμαν και το Σχέδιο Marshall στην Ελλάδα" εκδόσεις Α-Α Λιβάνη 2004 σελ. 67-74
3. Σ. Γρηγοριάδης "Δεκέμβριος-Εμφύλιος 1944-1949" εκδόσεις Καπόπουλος 1984, σελ. 118-119
4. Α. Αυγουστήδης "Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα κατά τη δεκαετία του '40" εκδόσεις Καστανιώτη 1999, σελ. 240
5. Αυγουστήδης ο.π. σελ. 239
6. ο.π. σελ. 242
7. Γ. Φ. Κουκουλές "Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα και οι ξένες επεμβάσεις (1944-1948) εκδόσεις Οδυσσεάς 1995, σελ. 103 Η ΠΣΟ ήταν η "Παγκόσμια Συνδικαλιστική Ομοσπονδία".
8. Σ. Γρηγοριάδης ο.π. σελ. 250-251
9. ο.π. σελ. 194
10. Κουκουλές, ο.π. σελ. 160-161
11. Αυγουστήδης, ο.π. σελ. 363
12. Κουκουλές, ο.π. σελ. 163-164
13. Το άρθρο των Καλύβα-Μαρατζιδη δημοσιεύτηκε στα ΝΕΑ της 20-21 Μάρτη 2004. Το άλλο άρθρο του Καλύβα "Κόκκινη Τρομοκρατία: Η βία της Αριστεράς στη διάρκεια της Κατοχής" δημοσιεύεται στο τόμο που επιμελήθηκε ο Μαρκ Μαζάουερ "Η ανασυγκράτηση της οικογένειας, του έθνους και τους κράτους στην Ελλάδα 1943-1960" εκδόσεις Αλεξάνδρεια 2003.
14. "Διαλέξεις-Συζητήσεις ΚΚΕ-ΚΔΚΕ" εκδόσεις Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη 1987. Το ΚΔΚΕ ήταν η οργάνωση των τροτσκιστών.
15. Για την πολιτική της ηγεσίας του ΚΚΕ από το 1945 μέχρι το 1948 ενδιαφέροντα στοιχεία καταθέτει ο Θ. Σφήκας στο βιβλίο του "Οι Αγγλοι Εργατικοί και ο Εμφύλιος Πόλεμος στην Ελλάδα" εκδόσεις Φιλίστωρ 1996. Επίσης τα άρθρα των Ο. Smith και Η. Richter στο συλλογικό "Μελέτες για τον Εμφύλιο Πόλεμο 1945-1949" εκδόσεις Ολκας 1992.
16. Λ. Μπόλαρης "Αντίσταση η Επανάσταση που χάθηκε" εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2002, σελ. 131.

Η Μεταπολίτευση στα εργοστάσια

Η τριακοστή επέτειος από την κατάρρευση της δικτατορίας γιορτάστηκε χωρίς καμιά αναφορά στο απεργιακό κίνημα που ακολούθησε.
Ο Νίκος Λούντος γράφει για την εργατική μεταπολίτευση

Η έκρηξη του εργοστασιακού κινήματος τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης ήταν ένα από τα μεγαλύτερα απεργιακά κύματα που γνώρισε ποτέ το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα. Μοιάζει απίστευτο λοιπόν που δεν έχει γραφτεί ούτε ένα(!) βιβλίο αφιερωμένο σ' αυτό το κίνημα.

Κι όμως, οι χιλιάδες απεργίες που έγιναν από το '74 μέχρι το '77 κυρίως αλλά και αργότερα, δεν ήταν απλά μια σημαντική όψη της Μεταπολίτευσης, αλλά σε μεγάλο βαθμό αποτελούν την ίδια τη Μεταπολίτευση.

Η εξέλιξη των εργοστασιακών αγώνων δεν ήταν ομοιόμορφη. Ξεκίνησαν με μια περίοδο πρώτων μαχών με "άγριες" απεργίες που ξεκινάμε με εργοστασιακές επιτροπές: National Can, ΗΒΗ, ΙΤΤ, μεταλλωρύχοι στο Μάδεμ-Λάκκο, Πεσινέ, μεταλλωρύχοι στο Στρατώνι της Χαλκιδικής το Γενάρη του '75, Ναυπηγεία της Σύρου το Φλεβάρη μετά από απολύσεις, Πεσινέ ξανά το Μάρτη.

Η National Can στην Ελευσίνα, ήταν η πρώτη απεργία της Μεταπολίτευσης, στις 4 Οκτώβρη 1974 και κράτησε τέσσερις μέρες. Η απεργία αυτή, ήταν η πρώτη κοινή μάχη ελλήνων και μεταναστών, αφού απέρησαν και οι δεκάδες Πακιστανοί εργάτες που δούλευαν στο εργοστάσιο. Στην απεργία ακούστηκε και το σύνθημα "Τα θέλουμε Όλα", δανεισμένο από τον Μάη του '68.

Η συνέχεια ήταν η γιγάντωση του κινήματος το '75-'76. Σ' αυτό το διάστημα έχουμε την κλιμάκωση της ΙΤΤ, τη μάχη της χαρτοποίας ΜΕΛ στη Θεσσαλονίκη μαζί με τη χαρτοποία ΕΓΛ στην Πάτρα που άνηκαν στο ίδιο αφεντικό, τον Λαδόπουλο, τον Πίτσο, την Ιζόλα, την απεργία διαρκείας και την κατάληψη στην ΕΣΚΙΜΟ, τη Λαρκο, τον Πετζετάκη, τα ναυπηγεία Ελευσίνας του Ανδρέαδη, τις βιομηχανίες ΒΙΑΜΑΞ, ΒΙΟΧΑΛΚΟ Θεσ/νίκης, την Πειραιϊκή Ορειοχαλκουργεία στα Οινόφυτα, την ΕΣΣΟ ΠΑΠΑΞ στη Θεσ/νίκη, την Τριαντέξ, τη Century Hellas, την Ανατόλια, τη ΜΟΤΟΡ-ΟΙΛ, τη ΣΕΜΚΑ, τους εργάτες μετάλλου στα Βασιλικά της Ευβοίας, τους σμιροδούχους της Νάξου, τη ΒΙΟΧΡΩΜ, τη Φούλγκορ (σε Κόρινθο και Ρέντη), τα μεταλλεία Σκαλιστήρη, την ΕΒΓΑ, την ΕΤΜΑ, τη ΒΙΕΞ στο Καματερό, την Ντόιτς Ελλάς, τους μεταλλωρύχους στους Βωξίτες Παρνασσού, τα Χαλυβουργεία Βόλου, το Μά-

δεμ-Λάκκο, τη ΒΙΟΦΑΡΜ, τα μεταλλεία Διατόμου, την Ολιβέτι, την ΤΡΙΚΟΠΙ, τους χαλυβουργούς της Ελευσίνας, το υφαντουργείο Δουριδίδη, τη Φίλιπς και πολλές πολλές ακόμη μάχες.

23 Ιούλη 1975

Μια από τις πιο χαρακτηριστικές στιγμές ήταν η πανελλαδική απεργία των Οικοδόμων που έγινε στις 23 Ιούλη του '75, ένα χρόνο μετά την επιστροφή του Καραμανλή. Η απεργία είχε γίνει παρά τη θέληση της Ομοσπονδίας που τότε ελεγχόταν από εγκάθετους και μετά τη συνέλευση στο ΠΕΡΟΚΕ η αστυνομία απαγόρευσε την πορεία στην Αγ. Κωνσταντίνου. Αλλά ο κόσμος προτίμησε να συγκρουστεί με την αστυνομία, με ξύλα, πέτρες και οδοφράγματα που οδηγούν σε μεγάλη και γενικευμένη σύγκρουση στην Αθήνα. Η ένταση της σύγκρουσης ήταν τόσο μεγάλη ώστε είχαν συλληφθεί 120 άτομα, ανάμεσά τους 27 φοιτητές και 11 μαθητές συμπαράστατες.

Τα αιτήματα των απεργιών ήταν αυξήσεις, 40ωρο, το οποίο έφτασαν να το κερδίσουν κάποια εργοστάσια πριν την επίσημη υιοθέτησή του, η ένταξη στα βαρεία επαγγέλματα, οι συνθήκες δουλειάς. Ρόλο πυροδότη όμως έπαιζαν πολλές φορές οι απολύσεις, που αυξάνονταν καθώς η κρίση χτύπαγε το βιομηχανικό κεφάλαιο, αλλά και οι απολύσεις συνδικαλιστών που

μερικές φορές γίνονταν στη διάρκεια της απεργίας και ξαναεργοδοτούσαν την αποφασιστικότητα των απεργιών. Μαζί με αυτά πήγαιναν και αιτήματα για αλλαγή του εσωτερικού κανονισμού, περιορισμού στην ασυδοσία του εργοδότη και των "δικών του" μέσα στο εργοστάσιο, δημοκρατικές ελευθερίες.

Στις περισσότερες μάχες όμως, το αφεντικό ξεκινούσε με τη μη αναγνώριση του σωματίου και συνέχιζε με την πρόσκληση στις δυνάμεις καταστολής και την εισαγγελία να επέμβει. Ετσι εκ των πραγμάτων έμπαινε στο κέντρο της απεργίας το ζήτημα της εδραίωσης του σωματίου και για το δικαίωμα στο συνδικαλισμό.

Το πιο κρίσιμο σημείο που έκρινε πολλές φορές και την πορεία της μάχης ήταν το όπλωμα καμπάνιας συμπαράστασης. Η οργάνωση της συμπαράστασης ξεκινούσε από τη μια σαν ανάγκη επιβίωσης και αντοχής των απεργιών, αλλά εξ-

1975: Οι εργάτες των Ναυπηγείων Ελευσίνας απεργούν

λισατόν σε μια κίνηση που καθόριζε το εργοστασιακό κίνημα συνολικά. Καθώς το ένα εργοστάσιο έβγαινε μετά το άλλο, οι καρπάνιες αλληλεγγύης ήταν κρίκος που ένωνε τους αγώνες δίνοντας την αίσθηση της δύναμης, έδινε το πολιτικό στίγμα και έβγαζε τη δυναμική του αγώνα έξω από το κλειστό χώρο του εργοστασίου. Ταυτόχρονα έδινε χώρο στο φοιτητικό κίνημα και την επαναστατική Αριστερά για να παρέμβει και να ενισχύσει.

Όλες οι απεργίες έφτασαν σε σημείο όπου οι απεργοί έκαναν έκκληση σε όλους για συμπαράσταση. Η προκήρυξη των απεργών της ΑΝΑΤΟΛΙΑ, στις 27 Ιούνη του '75, στην 7η μέρα απεργίας είναι ενδεικτική: "Καταγγέλουμε την αντεργατική στάση της εταιρίας και των προϊστάμενων, όπως και το ψευτοσωματείο που δημιούργησαν οι ίδιοι για να χτυπήσουν εμάς τους εργάτες. Είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε τον αγώνα μέχρι να δικαιωθούν τα αιτήματά μας, όπως και οι συνάδελφοί μας στη NATIONAL CAN, στο Μάδεμ-Λάκκο, στην ΙΤΤ, στον ΠΗΤΣΟ, και αλλού.

Αδέρφια μας εργάτες, ο αγώνας μας είναι και δικός σας αγώνας. Ζητάμε τη δική σας συμπαράσταση και όλων εκείνων που πιστεύουν στα δίκαια αιτήματά μας. Σας καλούμε να έρθετε στο χώρο της απεργίας."

Ήδη από την πρώτη απεργία της National Can, εμφανίζεται η Επιτροπή Συμπράτασης που δημοσιεύει και προκηρύξεις, ενώ τον μεγαλειώδη αγώνα της ΜΕΛ η συμπράταση πήρε πιο ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά. Στην απεργία της ΜΕΛ πρωτοακούστηκε το σύνθημα "Νόμος είναι το δίκιο του εργάτη", που έμεινε στην ιστορία.

Η απεργία στη ΜΕΛ ξεκίνησε την 1η Σεπτέμβρη του 1975, διεκδικώντας αυξήσεις 20-40% και ανθυγιεινό επίδομα 15%. Μετά τις πρώτες μέρες απεργίας ο Λαδόπουλος άρχισε να απολύει απεργούς. Στις 26 Σεπτέμβρη έγινε η πρώτη συνουσία συμπράτασης στη Θεσσαλονίκη. Οι απεργοί συγκεντρώνονται καθημερινά, κάνουν ανοιχτές συζητήσεις, ανταλλάσσουν απόψεις και ενημερώνονται. Αποφασίζουν να εκδώσουν εφημερίδα: "Η φωνή των απεργών της ΜΕΛ", για να ενισχύσει την δημοσιοποίηση και την ενίσχυση του αγώνα.

Όπως εξηγήσαε η απεργιακή εφημερίδα: "Γιατί βγάζουμε την εφημερίδα; Στριζόμαστε στις δικές μας δυνάμεις για το προχώρημα του αγώνα μας. Καθώς προχωράει και δυναμώνει η απεργία μας βλέπουμε την ανάγκη να κάνουμε όσο γίνεται πιο γνωστό τον αγώνα μας. Ο ημερήσιος και ο εβδομαδιαίος τύπος καλύπτει ένα μέρος της απεργίας μας. Αλλά πιστεύουμε ότι πρέπει και είμαστε ικανοί να πάρουμε την πληροφόρηση στα χέρια μας. Εμείς οι ίδιοι που ζούμε καθημερινά τον αγώνα μας μπορούμε να δώσουμε με ζωνάνια όλες τις πλευρές της πορείας μας, ν' αποκτήσουμε έτσι εμπιστοσύνη στις δυνάμεις μας και ν' ανεβάσουμε τη μαχητικότητα μας."

Είναι σε έκτακτο τεύχος της "Φωνής των απεργών", μετά από δύο μήνες απεργίας που ανακοινώνεται το επόμενο βήμα κλιμάκωσης, το κατέβαση στην Αθήνα. Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης να μη βρεθεί λεωφορείο, οι απεργοί το πρωί της 30ης Οκτώβρη βρέθηκαν στην Αθή-

να. Κατέθεσαν στεφάνι στο Πολυτεχνείο με σύνθημα: "Το δρόμο το δείχνει ο Νοέμβρης" και έκαναν πορεία στη Βουλή, μοιράζοντας προκηρύξεις και την απεργιακή εφημερίδα. Ξεφυλάκισαν μπροστά στη Βουλή μαζί με πολλούς συμπαραστάτες. Τις επόμενες μέρες οι απεργοί εγκαθίστανται στα Προπύλαια και κάνουν την πρώτη τους ανοιχτή γενική συνέλευση στις 3 Νοέμβρη.

Ενώ πλησίαζε η δεύτερη επέτειος του Νοέμβρη, οι απεργοί αποφασίζουν σε ΓΣ να συνεχίσουν την παραμονή τους όχι στα Προπύλαια αλλά στο χώρο του Πολυτεχνείου. Η πρωτοβουλία τους αυτή θα συναντήσει τον "πάγο" της ΕΦΕΕ που θα κάνει κριτική στο σωματείο που σφηνεί να συμμετέχουν στις συνελεύσεις συμπαραστάτες (δηλαδή η επαναστατική Αριστερά). Ενώ η ίδια η ΕΦΕΕ δεν κάνει τίποτα για πραγματική συμπράταση, οι απεργοί οργανώνουν προβολές των ταινιών "Αγώνας" του Μαραγκού και "Ο Νέος Παρθενώνας" του Κ. Χρονό-

πουλου, μέσα στο Πολυτεχνείο και μαζεύουν οικονομική ενίσχυση. Αναγκάζονται να επιστρέψουν στη Θεσσαλονίκη πριν την επέτειο, όπου στις 18 του μήνα αποφασίζουν κατόληψη στο εργοστάσιο. Κάτω από αυτή την πίεση ο Λαδόπουλος έδωσε 20-26% αυξήσεις, 4 εκατομμύρια αποζημίωση για τα χαμένα μεροκάματα της απεργίας, ένσημα, δώρο Χριστουγέννων και κατάρτησή του εσωτερικού κανονισμού.

Η πρωτοβουλία στη Βάση

Το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο όλων αυτών των αγώνων είναι η δημιουργία των "εργοστασιακών σωματείων", δηλαδή ένα σωματείο ανά εργοστάσιο. Πρόκειται για μια μορφή "έκπληξη" καθώς οι περισσότερες συνδικαλιστικές οργανώσεις που αφορούσαν έναν συγκεκριμένο εργατικό χώρο πριν από τη Χούντα αλλά και στη διάρκεια της, ήταν στημένες από την εργοδοσία. Οι σκληρές συνθήκες μέσα στο εργοστάσιο δεν είχαν επιτρέψει ποτέ τη δημιουργία τέτοιας δομής, με εξαίρεση κάποια τυπογραφεία. Η ορμή της Μεταπολίτευσης έσπασε αυτόν τον κανόνα και δημιούργησε τα εργοστασιακά σωματεία που ακριβώς λόγω της άμεσης σύνδεσής τους με το χώρο ήταν πολύ αποτελεσματικά και μαχητικά.

Τα εργοστασιακά σωματεία, με τον τρόπο που σχηματίζονται καταφέρνουν να συσπειρώνουν την πλειοψηφία των εργατών μέσα στο χώρο. Σχεδόν παντού συμμετέχουν πάνω από 2/3 των εργατών. Στις περισσότερες περιπτώσεις υπολογίζεται πως συμμετείχαν πάνω από 90%. Μαζί με τη μαζικότητα πηγαινει και η δημοκρατική λειτουργία. Γίνονταν συχνές γενικές συνελεύσεις και το ΔΣ συνεδριάζε ανοικτά, επιλογές που δεν επέτρεπαν τη δημιουργία κάποιας συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Τα δυνατά σωματεία κινούνταν σαν μία συγκεντρωμένη δύναμη και η λειτουργία τους τους επέτρεπε να έχουν μεγάλη ευλυγισία στις μορφές αγώνα, για παράδειγμα στάσεις εργασίας σε κυλιόμενες ώρες που αιφνιδιάζουν το αφεντικό. Στα πιο προχωρημένα σωματεία που έδωσαν τις μεγαλύτερες μάχες (Ιζόλα, Πίτσος) οργανώθηκαν και συνελεύσεις ανά τμήμα παραγωγής που εξέλεγαν αντιπροσώπους για την Γενική Συνέλευση.

Η οργάνωση ανά χώρο δουλειάς με τα εργοστασιακά σωματεία βοηθούσε και στο ότι τα πιο πρωτοπόρα σωματεία που έβγαιναν σε αγώνα έδειχναν το δρόμο στους υπόλοιπους και μπορούσαν να τους τραβούν μπροστά, ενώ αποτελούσαν και παράδειγμα για να οργανωθεί σωματείο και σε άλλα εργοστάσια.

Το Μάη του '76 οι μεμονωμένες απειλές των αφεντικών και οι διάσπαρτες επιθέσεις της αστυνομίας παίρνουν τη μορφή μιας συνολικής επίθεσης από την πλευρά της άρχουσας τάξης με τον νόμο 330. Ο νόμος 330 περιόριζε τις δυνατότητες των εργοστασιακών σωματείων, υποχρέωνε το σταμάτημα της απεργίας και τη μετακίνηση της διαφοράς στη διατησία, δίνοντας άνεση στους εργοδότες να απολύουν τους συνδικαλιστές που ξεκινούσαν απεργίες. Από το '76 ως το '81 υπολογίζεται ότι απολύθηκαν

15.000 συνδικαλιστές που έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο στις απεργίες με βάση το ν.330.

Αναπτύσσεται αντίσταση και με γενική απεργία και με απεργίες σε πολλά από τα εργοστάσια που είχαν κινηθεί το προηγούμενο διάστημα. Ολόκληρο το '76 πολλές απεργίες ξεσπάνε ενάντια στο ν.330 ή ενάντια στις συγκεκριμένες επιπτώσεις του. Όμως το αποτέλεσμα είναι αρνητικό. Ο νόμος περνάει και έτσι τα αφεντικά αποκτούν τη δύναμη να χτυπάνε τα σωματεία, ξεκινώντας από τα πιο αδύναμα.

Οι απεργίες δεν σταμάτησαν με τον νόμο 330, όμως τα πιο δυνατά σωματεία δέχτηκαν χτύπημα και η ορμή του '75-'76 πήγε πίσω. Το 1977 και το 1978 τα εργοστασιακά σωματεία συνέχισαν να βγαίνουν σε μάχες, μάχες όμως που ήταν περισσότερο προσανατολισμένες στο να αποκρούσουν επιθέσεις στα σωματεία που έκαναν τα αφεντικά και να υπερασπιστούν απολυμένους συνδικαλιστές. Τα σωματεία της ΜΕΛ και της Κόλα που ξαναβγαίνουν σε απεργία χτυπιούνται και υποχωρούν ηττημένα. Ο Πίτσος και η Λάρκο αντέχουν για λίγα χρόνια ακόμη, όμως μένουν ως απομονωμένα φρούρια.

Η ήττα του κινήματος του εργοστασιακού συνδικαλισμού, που το 1978 έχει χάσει πλέον και τις τελευταίες μάχες δεν ήταν η συνολική ήττα του κινήματος της εργατικής τάξης στην Ελλάδα. Οι μεγάλοι χώροι του δημοσίου, οι ΔΕΚΟ και οι τράπεζες πήραν τη σκυτάλη για μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις που τίναν στα ύψη τον ετήσιο αριθμό των απεργών μέχρι το 1980. Όμως η απώλεια του εργοστασιακού κινήματος ήταν απώλεια της πιο ζωντανής πτέρυγας του κινήματος που έβγαине με προοπτική να φτάσει μέχρι τον ουρανό. Αυτή η υποχώρηση δεν ήταν αναπόφευκτη.

Η έκρηξη στα εργοστάσια είχε τη βάση της στη σημαντική αύξηση των βιομηχανικών εργατών που είχε συντελεστεί στη δεκαετία του '60. Από 441.192 βιομηχανικοί εργάτες το 1958, το 1978 είχαν γίνει 671.496 αυξανόμενοι κατά περισσότερο από 50%. Και παρότι η διασπορά παρέμενε μεγάλη, με μικρά εργοστάσια και βιοτεχνίες στην πλειοψηφία, είχαν αυξηθεί και οι μεγάλες μονάδες παραγωγής. Τα 436 εργοστάσια με πάνω από 100 εργάτες το 1969 είχαν γίνει 604 το 1973 και 751 το 1978.

Οι περισσότεροι εργάτες που δούλευαν σ' αυτά τα εργοστάσια ήταν νέοι και σ' αυτούς στηρίχτηκαν οι μεγάλοι αγώνες.

Δεν ήταν λοιπόν η εργασιακή, συνδικαλιστική ή πολιτική εμπειρία που άναψε το φπλί των αγώνων. Ήταν από τη μια η μαζικοποίηση της βιομηχανίας και από την άλλη το κλίμα ανατροπής που είχε δημιουργήσει το Πολυτεχνείο το '73, αλλά και γενικότερα το κύμα του Μάη του '68 που συνεχιζόταν. Αλλιώςτε η Ελλάδα δεν ήταν εξαίρεση για την κεντρικότητα των εργοστασίων στους αγώνες της περιόδου. Στην Πορτογαλία και την Ιταλία οι απεργίες και οι καταλήψεις στις βιομηχανίες έπαιξαν αντίστοιχο και πιο προωθημένο ρόλο.

Μπορεί επισήμως η "αλλαγή" καθεστώτος να έγινε στις 23 Ιούλη του '74, όμως τα χαρακτηριστικά και τα όρια αυτής της αλλαγής κάθε άλλο παρά ξεκάθαρα ήταν. Ο Καραμανλής είχε έρθει για να σώσει την άρχουσα τάξη από την κρίση στην οποία την είχε ρίξει το Πολυτεχνείο και η αποτυχία του πραξικοπήματος στην Κύπρο. Το να σώσει την άρχουσα τάξη σήμαινε να βρεθούν τρόποι ώστε τα αφεντικά να κρατήσουν τα κεκτημένα τους από την περίοδο της Χούντας και να αντέξουν στην περίοδο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που μόλις ξεκινούσε.

Αυτό σήμαινε από τη μια μεριά κινήσεις "δημοκρατικοποίησης", π.χ. νομιμοποίηση των δύο ΚΚΕ, αλλά από την άλλη σήμαινε και διατήρηση και επέκταση του αυταρχικού κρατικού μηχανισμού καταστολής, με στόχο να καθυποταχτούν οι σπίθες της φοιτητικής και εργατικής έκρηξης που είχαν φανεί από τη Νομική μέχρι το Πολυτεχνείο και τον Ιούλη του '74.

Το κίνημα των εργοστασιακών αγώνων διέλυσε αυτές τις ισορροπίες. Οι εργάτες πολύ γρήγορα έβαλαν μπρος "να φέρουν την Μεταπολίτευση μέ-

σο στο εργοστάσιο". Αν είχε πέσει μια ολόκληρη Χούντα συνταγματάρχων, γιατί να μην μπορεί να πέσει και η χούντα του αφεντικού;

Το ότι οι εργάτες είχαν την αίσθηση ότι η μάχη τους δεν είναι στιγμιαία και τυχαία αλλά έχει πολιτικά χαρακτηριστικά φαίνεται από την ανακοίνωση των απεργών της ΗΒΗ, μία από τις πρώτες απεργίες το Νοέμβριο του '74: "Μετά από εφτάμηνο χρόνο καταπίεσης, σκληρής εκμετάλλευσης και καταπάτησης των στοιχειωδών συνδικαλιστικών δικαιωμάτων μας, εμείς οι εργάτες και εργάτριες του εργοστασίου ΗΒΗ αποφασίσαμε να διεκδικήσουμε μια ανθρωπινότερη θέση, ξεφεύγοντας από την εξαθλίωση και τη μιζέρια."

Σ' αυτούς τους αγώνες οφείλουμε ότι το σκληρό και αυταρχικό καθεστώς που ήθελε να επιβάλει ο Καραμανλής δεν κατάφερε να σταθεροποιηθεί ποτέ. Επρίζε από την αρχή καθώς από τη μία δεν μπορούσε να προχωρήσει σε μεγάλη κλίμακα καταστολή όπως η Χούντα για να τσακίσει το κίνημα, από την άλλη δεν έπεισε ποτέ ότι η Νέα Δημοκρατία είναι το "τέρμα του δρόμου" για την πορεία προς τη Δημοκρατία. Όταν οι Οικοδόμοι στις 23 Ιούλη 1975, ένα χρόνο μετά την αλλαγή καθεστώτος, φώναζαν "Κάτω η Νέα Τρομοκρατία" καθώς συγκρούονταν με την αστυνομία, εκφρόζανε ένα άλμα ριζοσπαστικοποίησης που αγκάλιαζε ολόκληρη την κοινωνία.

Ο ελληνικός Μάης

Οι εργοστασιακές απεργίες ήταν η απόδειξη ότι οι ιδέες της συνολικής αλλαγής της κοινωνίας, της σύγκρουσης με το κεφάλαιο απλώνονταν τόσο πολύ ώστε έφταναν στην καρδιά του συστήματος, στις σκληρά ελεγχόμενες μικρές και μεγάλες βιομηχανίες. Και αντίστροφα, οι μάχες του εργοστασιακού συνδικαλισμού γίνονταν διδάγματα για όλους τους αγωνιστές της Μεταπολίτευσης, για το πώς λειτουργεί ο καπιταλισμός, για το ποια πλευρά εξυπηρετεί η κυβέρνηση Καραμανλή η οποία έστελνε πάντα την αστυνομία της στο πλευρό των αφεντικών, για να στηρίζει लोक-άουτ και απεργοσπασίες.

Συνειδητά ή ασυνειδητά οι αγώνες εκείνης της περιόδου έπιασαν το νήμα των Ιουλιανών του 1965, του πρώτου κύματος απεργιών στην οικονομία και τα εργοστάσια που έκοψε βία η Χούντα. Αν οι ορέξεις των αφεντικών ήταν να υπάρχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συνέχεια ανάμεσα στη Χούντα και τον Καραμανλή, οι αγώνες εκείνης της περιόδου κατάφεραν να υπάρχει συνέχεια ανάμεσα στον πρώιμο "ελληνικό Μάη" των Ιουλιανών και τη δεκαετία του '70. Τα ελάχιστα περιθώρια που ήθελε ο Καραμανλής να αφήσει στην Αριστερά και το εργατικό κίνημα, δέχτηκαν τότε πίεση ώστε τελικά η Αριστερά έγινε πλειοψηφικό ρεύμα και το εργατικό κίνημα καθοριστική δύναμη.

Αυτές είναι οι τεράστιες κατακτήσεις του εργοστασιακού κινήματος των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης -εδροίωση του συνδικαλισμού, σπάσιμο της συναίνεσης, φρένο στην προσπάθεια δημιουργίας αυταρχικού καθεστώτος ως συνέχεια της Χούντας από τον Καραμανλή.

Οι κατακτήσεις εκείνης της περιόδου κάθε άλλο παρά χαμένες πήγαν. Ο συνδικαλισμός και η αυτοπεποίθηση να ξεκινάς αγώνες απέναντι στα πιο σκληρά αφεντικά έγιναν κεκτημένα για την εργατική τάξη. Κεκτημένα που στοιχειώνον κυβερνήσεις και καπιταλιστές κάθε φορά που ξεκινούσαν επιθέσεις, είτε ήταν το '85 με τη λιτότητα του Σημίτη, είτε ήταν η τριετία Μητσοτάκη, είτε η επιστροφή του Σημίτη το '96. Όσοι μιλάνε και ξαναμιλάνε για το "τέλος της Μεταπολίτευσης" θέλουν να ξεχάσουν ή θέλουν να μας κάνουν να ξεχάσουμε ότι η παράδοση του συνδικαλισμού και της οργάνωσης που μας κληροδότησε εκείνο το κύμα των εργατικών αγώνων παραμένει ζωντανή. Σίγουρα ο Καραμανλής δεν νιώθει καθόλου απολασμένος από αυτή την απειλή της εργατικής έκρηξης, κι άρα ο λεγόμενος "κύκλος" της Μεταπολίτευσης κάθε άλλο παρά έχει κλείσει.

Βιβλιοκριτική

Πέρα από τους μύθους

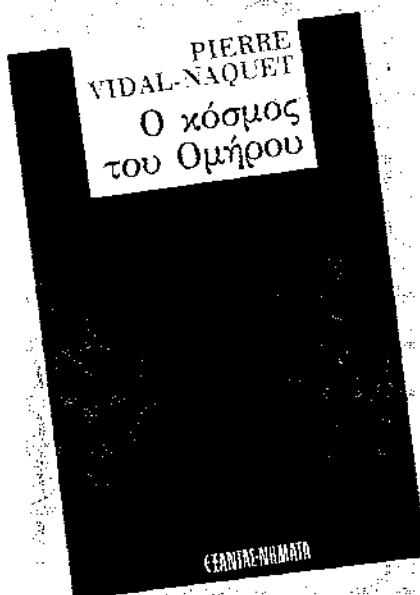
Pierre Vidal-Naquet:

"Ο κόσμος του Ομήρου"

Εκδόσεις Εξάντας-Νήματα, σελ. 171, 13,70 ευρώ

Τα Νότια Βαλκάνια πέρασαν μια μακρόχρονη Νεολιθική και Χάλκινη εποχή πριν εμφανιστούν οι Έλληνες. Τι έγινε όταν εμφανίστηκαν είναι άγνωστο εκτός από τα υλικά ευρήματα, τα οποία δεν αποδεικνύουν καμιά ξαφνική έκρηξη ανανέωσης (της κοινωνίας) που να μπορεί να αποδοθεί σε νεοεισερχόμενους πληθυσμούς. Αντίθετα, χρειάστηκε να περάσουν πολλοί αιώνες (από το 2.000 περίπου μέχρι το 1.400 π.Χ. - σημείωση του μεταφραστή), πριν αναδυθεί η λαμπρή μυκηναϊκή περίοδος και είναι αδύνατο να διακρίνουμε κάποια «ελληνική» συμβολή στον μυκηναϊκό πολιτισμό σε αντιπαράθεση με την «προ-ελληνική» συμβολή. Εξίσου άχρηστη είναι οποιαδήποτε απόπειρα να διαχωρίσουμε γενετικά στοιχεία από το βιολογικό μίγμα που αποτελούσε τον πληθυσμό. Φυλή, γλώσσα, κουλτούρα δεν συνδέονταν με κάποια απλή σχέση αναμεταξύ τους εκείνη την εποχή, όπως άλλωστε και σε άλλους τόπους και στιγμές της ιστορίας.

Γύρω στο 1.200 ο μυκηναϊκός πολιτισμός έφτασε σε ένα αρκετά απότομο τέλος, το οποίο σηματοδεύτηκε από την καταστροφή των Ανακτόρων σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Τα επόμενα τετρακόσια χρόνια ήταν ένας σκοτεινός Μεσαίωνας. Η τέχνη της γραφής εξαφανίστηκε, τα κέντρα εξουσίας κατάρρευσαν, υπήρχαν πολλές μικρές πολεμικές συγκρούσεις, συνολικά το υλικό και πολιτιστικό επίπεδο σηματοδεύονταν από τη φτώχεια σε σύγκριση με τη μυκηναϊκή περίοδο. Αλλά, παρόλα αυτά, μέσα σ' εκείνα τα σκοτεινά χρόνια συντελέστηκε μια σημαντική τεχνολογική επανάσταση - η εμφάνιση του σιδήρου - και τότε γεννήθηκε η ελληνική κοινωνία. Ο παλιός μυκηναϊκός κόσμος, παρά την ελληνική γλώσσα των Ανακτόρων του, είχε την πιο στενή συγγένειά του με τα σύγχρονά του υπερσυνκεντρωτικά και γραφειοκρατικά κράτη προς τ' ανατολικά του, στη Βόρεια Συρία και τη Μεσοποταμία. Ο νέος κόσμος, ο ιστορι-

κός ελληνικός κόσμος (της αρχαιότητας) ήταν τελείως διαφορετικός, οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά (M.I Finley - *The Ancient Greeks*, κεφ. 1ο «Ποιοί ήταν οι Έλληνες;»)

Ο ιστορικός Pierre Vidal-Naquet, απαλάσσει την Ιλιάδα και την Οδύσσεια από τα πέπλα των μύθων που τις περιτυλίγουν. Στηρίζει αυτή την προσπάθεια στην εικόνα ότι υπάρχει ασυνέχεια, πλήρης ρήξη ανάμεσα στον κόσμο των Μυκηνών, στον οποίον αναφέρονται τα έπη, και στον κόσμο της κλασικής Αρχαίας Ελλάδας.

Ο πυρήνας της ανάλυσης του Vidal-Naquet είναι ότι τα ομηρικά έπη δεν είναι είδος ιστορικό, γεωγραφικό, θεολογικό ή ότι άλλο τίτλο τους αποδίδουν κατά καιρούς. Είναι λογοτεχνικό είδος. Η Ιλιάδα και η Οδύσσεια ήταν δύο ποιήματα που τα τραγούδαγαν οι "αοιδοί", οι τραγουδοποιοί/τραγουδιστές της εποχής, για να διασκεδάσουν τον κόσμο. Το πολύ - πολύ να ήθελαν να περάσουν κάποιο μήνυμα, να διδάξουν δια μέσου ενός ένδοξου, μυθικού παρελθόντος και πάντως όχι να παραγάγουν γνώση. Κάποια στιγμή (η επικρατούσα άπο-

ψη μιλά για τα τέλη του 9ου ή τον 8ο αιώνα π.Χ., ενώ κάποιοι άλλοι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι αυτό δεν έγινε πριν από το 560 π.Χ., την εποχή δηλαδή του Πεισίστρατου), η πιο εμπνευσμένη εκδοχή των δύο ποιημάτων πήρε γραπτή μορφή από κάποιον τέτοιο τροβαδούρο, τον "Ομηρο". Τίποτε άλλο δεν ξέρουμε γι' αυτόν.

Τα ομηρικά έπη δεν περιγράφουν καμιά ιστορική πραγματικότητα. Είναι λογοτεχνικοί μύθοι. Είναι φτιαγμένα με το θαυμάσιο υλικό της ανθρώπινης φαντασίας. Δυο παραμύθια σε ποιητική μορφή, γεμάτα ανθρώπινα και θεϊκά πάθη, μεγάλους έρωτες και δυνατά μίσση, γενναία παλικάρια, δράκους και τέρατα - τη Σκύλλα, τη Χάρυβδη, τις Σειρήνες - γεμάτα με ό,τι τέλος πάντων χρησιμοποιούσε η ανθρωπότητα, όταν ακόμη διένυε την παιδική της ηλικία, για να εκφραστεί. Από αυτά τα παραμύθια ο εθνικισμός προσπαθεί να εκμαιεύσει τα επιχειρήματά του. Αν δεν ήταν υπόλογος τόσων τρομερών εγκλημάτων, θα ήταν απλώς γελοίος.

Για τους ίδιους τους αρχαίους Έλληνες, ο Ομηρος ήταν ο "κατεξοχήν ποιητής". Όχι ο ιστορικός του παρελθόντος τους. Ο Ηρόδοτος τοποθετεί την Κνωσό και τις Μυκήνες στο "χρόνο των θεών" και δηλώνει ότι στο δικό του έργο θα μιλήσει μόνο για το "χρόνο των ανθρώπων", που στην Ελλάδα αρχίζει μόλις πριν από τον ίδιο.

Πώς, όμως, φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι ο Ομηρος δεν έγραψε για υπαρκτά γεγονότα του παρελθόντος; Η λογοτεχνία περιέχει συχνά εικόνες της πραγματικότητας, έστω και φιλτραρισμένες μέσα από την προσωπική σύλληψη των συγγραφέων. Ο Vidal-Naquet είναι κάθետος: "Η άποψη που θέλει τον Ομηρο ιστορικό του μυκηναϊκού κόσμου είναι ένα πτώμα που κάθε τόσο χρειάζεται να το ξανσκοτώνουμε". Χρησιμοποιώντας τα πορίσματα των αρχαιολογικών ανασκαφών και τις δουλειές άλλων ιστορικών της αρχαιότητας όπως του Finley, καταλήγει ότι ο Ομηρος ή οποιοσδήποτε άλλος τροβαδούρος του 8ου αι. ήταν αδύνατο να αποδώσει την περίοδο του λεγόμενου μυκηναϊκού πολιτισμού. Τονίζει πως

Αλήθειες και ψέματα

Ελεν Καρέν ντ' Ενκώς
"Λένιν"

Εκδόσεις Εστία, 529 σελ., 25 ευρώ

Η βιογραφία του Λένιν από τη γαλίδα ακαδημαϊκό Ελεν Καρέν ντ' Ενκώς βρισκόταν για μήνες στις πρώτες θέσεις του καταλόγου των μπεστ σέλερ. Η επιτυχία του βιβλίου δεν είναι καθόλου τυχαία. Δείχνει τη δίψα που υπάρχει σε ένα ευρύ ακροατήριο για να μάθει για τον Λένιν και τη ρώσικη επανάσταση. Είναι αντανάκλαση της πολιτικής και ιδεολογικής συζήτησης που έχουν γεννήσει οι μάχες που δίνουν εκατομμύρια άνθρωποι, νέοι και παλιότεροι, σε όλο τον κόσμο ενάντια στον πόλεμο και τη βαρβαρότητα του συστήματος.

Το βιβλίο καλύπτει μια πολύ μεγάλη περίοδο. Από τη γέννηση του Λένιν το 1870 μέχρι το θάνατό του τον Γενάρη του 1924. Μια περίοδος γεμάτη ιστορικά γεγονότα που καθόρισαν την πορεία της ρώσικης κοινωνίας και όλου του κόσμου. Ο ρωσο-ιαπωνικός πόλεμος, η επανάσταση του 1905 και οι εξελίξεις που την ακολούθησαν, η νέα άνοδος του εργατικού κινήματος από το 1912 μέχρι το 1914 στη Ρωσία, ο Α' Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος που βύθισε στην καταστροφή και το αίμα όλη την Ευρώπη και προκάλεσε το μεγαλύτερο τράνταγμα στο παγκόσμιο σοσιαλιστικό κίνημα, η επανάσταση του Φλεβάρη του 1917 στη Ρωσία και η συνέχειά της τον Οκτώβρη του 1917, το κύμα των επαναστάσεων και εξεγέρσεων που ακολούθησαν το τέλος του

"είναι αδύνατο να συνταυτίσουμε έπος και ανασκαφικά ευρήματα". Δεν υπάρχει "ομηρική Τροία" ή "ομηρικές Μυκήνες". Πολύ περισσότερο κι απ' αυτό, καμιά αρχαιολογική σκαπάνη δεν έβγαλε και δεν πρόκειται να βγάλει ευρήματα που θα αποδεικνύουν τη συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού. Ο μυκηναϊκός πολιτισμός καταστράφηκε συθέμελα. Καταστράφηκε όχι απλώς ως κτίσματα, αλλά ως πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές δομές. "Μαζί με τα ανάκτορα και τη γραφή... εξαφανίζεται και όλο το κοινωνικό σύστημα που αυτά εξέφραζαν... Έτσι, ο κόσμος πριν το 1200 δεν επανεμφανίζεται ποτέ στην κυρίως Αρχαία Ελλάδα. Η ταφή ήταν πλήρης και μόνιμη."

Οι μυκηναϊκοί χρόνοι βρίσκονταν για τους σύγχρονους του Ομήρου στη σφαίρα του θρύλου. Δεν είχαν τίποτα γραπτό γι' αυτούς τους χρόνους. Και το επιχείρημα της προφορικής παράδοσης δεν ευσταθεί σε καμιά περίπτωση, γιατί οι άνθρωποι είναι αδύνατο να έχουν μνήμη για κάτι που βρίσκεται σε πλήρη ασυνέχεια με τα δεδομένα που αυτοί βιώνουν. Η προηγούμενη κοινωνία καταστράφηκε τόσο ολοκληρωτικά, εξαφανίστηκε κυριολεκτικά, ώστε οι άνθρωποι αδυνατούσαν να τη συλλάβουν. Οι σσιδοί, ο Όμηρος, είναι αδύνατο να περιγράψουν μια κοινωνία που τους είναι τόσο ανοίκεια, όπως η μυκηναϊκή.

Ο Vidal-Naquet, προσεγγίζοντας τα ίδια τα ομηρικά κείμενα, δείχνει ότι η περιγραφή των πόλεων, των στρατευμάτων, των θεσμών, των κοινωνικών σχέσεων, δε συνάδει με καμιά ιστορική πραγματικότητα. Για την ακρίβεια, ο Όμηρος αποφεύγει επιμελώς να περιγράψει συγκεκριμένες κοινωνικές καταστάσεις. Έτσι κι αλλιώς, το ακαϊκό στρατόπεδο δεν έχει χαρακτηριστικά οργανωμένης κοινωνίας. Μα κι όταν ο Όμηρος μας ανοίγει τις πύλες της Τροίας και βρισκόμαστε μέσα στην πόλη, τα πράγματα είναι εξίσου ασαφή. Απουσιάζει η οποιαδήποτε συγκεκριμένη αναφορά σε κοινωνική, πολιτική ή οικονομική οργάνωση. Ποιο ήταν, για παράδειγμα, η πολιτική ισχύς του βασιλιά Πρίαμου έναντι των υπηκόων του; Πώς γινόταν η παραγωγή στην Τροία; Ποιος συμβολίζει τις κατώτερες τάξεις στα ομηρικά έπη; Δεν υπάρχει καμιά παρουσία τους, είναι απλώς νεκρό. Πέρα από την άγνοια του Ομήρου, υπάρχει, βέβαια, ακόμη ένας προφανής λόγος της απουσίας τους. Τα έπη είναι "κτισμένα" πάνω στη λογική του θρύλου, όρα του μεγαλειώδους. Ο τρωικός πόλεμος συντελείται

μέσα από λομπρές μονομαχίες ανάμεσα σε λαμπρούς πολεμιστές, που ανήκουν στις ανώτερες τάξεις. Θα ήταν επεικώς αφελές να θεωρήσουμε ότι βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα ιστορικό δεδομένο: ότι στους μυκηναϊκούς χρόνους τους πολέμους τους έκαναν Εκτορες και Αχιλλείς και οι στρατιώτες απλώς χειροκροτούσαν το νικητή.

Μήπως, όμως, ο Όμηρος είναι ο ιστορικός του 8ου αι.π.Χ.; Ο "δημοσιογράφος", ας πούμε, της εποχής του; Πολύ συχνά στη λογοτεχνία, η περιγραφή παρελθόντων χρόνων εμπεριέχει στοιχεία της πραγματικότητας του συγγραφέα. Ούτε κι αυτό ισχύει, λέει ο Vidal-Naquet. Στον 8ο αι. βρισκόμαστε πια πολύ μακριά από τον κόσμο του 1200 π.Χ. Είναι η περίοδος που μπαίνουν τα θεμέλια μιας νέας, εντελώς διαφορετικής πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης που ονομάζουμε "αρχαία ελληνική πόλη" και που είναι αυτό ακριβώς που ορίζουμε ως Αρχαία Ελλάδα και αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Ο Όμηρος έχει συνείδηση του πόσο διαφορετική είναι η κοινωνία του από το παρελθόν. Συνεπώς, του είναι αδιανόητο να προβάλλει πλευρές της δικής του εποχής σε προγενέστερες περιόδους.

Παρόλο, όμως, που ο Vidal-Naquet αποδεικνύει ότι ο Όμηρος δεν είναι ο ιστορικός ούτε των μυκηναϊκών χρόνων ούτε του 8ου αι., ξαναγυρνά στο ζήτημα του αν, τελικά, μπορούμε να αναζητήσουμε στα ομηρικά έπη αυτό που ο Μπρετόν ονομάζει "λόγο για το ελάχιστο της πραγματικότητας". Και η απάντηση είναι θετική. Αν οι επιστήμονες είναι απαλλαγμένοι από αλλότριους στην επιστήμη σκοπούς, μπορούν να βρουν εκείνα τα εργαλεία που θα μας οδηγήσουν στο "να μάθουμε από τον Όμηρο ότι ο Όμηρος δεν είχε πρόθεση να μας πει."

Έτσι κι αλλιώς, η αξία των ομηρικών επών δεν βρίσκεται εκεί. Βρίσκεται στο ότι μ' αυτά αρχίζει η λογοτεχνία. Η Ιλιάδα και η Οδύσσεια λειτούργησαν σαν πηγή έμπνευσης για δεκάδες καλλιτέχνες κάθε εθνικότητας ως τις μέρες μας. Κι αυτή είναι η μόνη υπαρκτή συνέχεια. Η συνέχεια του ανθρώπινου πολιτισμού. Ο Σαίξπηρ, ο Θεοβάντες, ο Τζόις έχουν κάθε δικαίωμα να "διαβάσουν" όπως θέλουν τα ομηρικά έπη και να εμπνευστούν από αυτά, χαρίζοντας μας τα δικά τους δημιουργήματα. Οι εθνικιστές δεν έχουν κανένα δικαίωμα πάνω στον Όμηρο, γιατί το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι πώς να τον σκυλεύουν.

Σταυρούλα Πανίδου

ELEN KAREN NT' ENKOS
ΛΕΝΙΝ
Εκδόσεις Εστία

πολέμου, ο εμφύλιος πόλεμος στη Ρωσία. Η ζωή και η δράση του Λένιν - και των μπολσεβίκων - είναι αξεχώριστη από αυτή την ιστορική πορεία. Διαμορφώθηκαν από αυτήν αλλά και τη διαμόρφωσαν.

Στο βιβλίο της ντ' Ενκώς η ερμηνεία αυτής της ιστορικής πορείας έχει δευτερεύοντα ρόλο. Την αιτία αυτής της υποτίμησης την κατανοούμε όσο προχωράει στην αφήγησή της: Για την συγγραφέα η ρώσικη κοινωνία θα μπορούσε να περάσει από τον απολυταρχισμό του Τσάρου σε μια δυτικού τύπου κοινοβουλευτική δημοκρατία. Η ανάπτυξη του καπιταλισμού θα έφερνε αυτή τη βαθμιαία αλλαγή. Το γεγονός ότι αυτή την προοπτική τη διέψευσε η ίδια η ιστορία αγνοείται συστηματικά.

Από τις αρχές του αιώνα μέχρι το 1917, ο Τσαρισμός ήρθε αντιμέτωπος με αλληπάλληλα κύματα αγώνων των από κάτω και με επαναστάσεις. Δεν έδωσε ούτε δημοκρατικές ελευθερίες, ούτε τη γη στους αγρότες, ούτε δικαιώματα στα καταπιεσμένα έθνη.

Γιατί δεν έπαιξε αυτό το ρόλο η "φιλελεύθερη αστική τάξη"; Για την Ντ' Ενκώς ήταν ζήτημα απλά "λάθους" της. Αυτό φαίνεται όταν μιλά για την αστική Προσωρινή Κυβέρνηση στο 1917. Το ζήτημα του πολέμου ήταν κεντρικό. Οι εργάτες, οι αγρότες και οι φαντάροι θέλανε ειρήνη. Η κυβέρνηση συνέχιζε τον πόλεμο. Μιλώντας για την ίδια περίοδο, μετά την ανατροπή του Τσάρου τον Φλεβάρη, λέει ότι "η αναταραχή στις πόλεις και η αταξία στην ύπαιθρο όλα μαρτυρούν την αυξανόμενη απομόνωση της κυβέρνησης". Δεν εξηγεί όμως γιατί υπάρχει "αναταραχή και αταξία". Γιατί οι εργάτες ζητούσαν ψωμί και δουλειά που δεν έδιναν οι καπιταλιστές, γιατί οι αγρότες απαιτούσαν τη γη και η κυβέρνηση δεν την έδινε.

Η αστική τάξη της Ρωσίας αντιπολιτευόταν τον Τσαρισμό αλλά πάντοτε συμβιβαζόταν μαζί του. Γιατί φοβόταν πολύ περισσότερο τους "από κάτω", καταλάβαινε ότι η επαναστατική ανατροπή του τσαρισμού άνοιγε το δρόμο για την ανατροπή της ίδιας. Γι' αυτό συμβιβάστηκε το 1905, γι' αυτό βρέθηκε τόσο απομονωμένη από τις μάζες το 1917. Η ντ' Ενκώς αναφέρει τα γεγονότα, για παράδειγμα την γέννηση των σοβιέτ το 1905 και το 1917, αλλά προσπερνάει στα γρήγορα τα πολιτικά ζητήματα που έθεσαν οι μάζες καθώς έμπαιναν ορμητικά στο προσκήνιο της ιστορίας.

Αλλιώς το σχήμα της δεν μπορεί να αντέξει. Σύμφωνα με αυτό, ο Λένιν ήταν ένας αρχομανής με τη μανία της κατάληψης της

εξουσίας, ένας δογματικός. "Ένα κόμμα, ένα πρόγραμμα, ένας αρχηγός" είναι ο τίτλος του τέταρτου κεφαλαίου του βιβλίου. Αυτό που έκανε ο Λένιν, σύμφωνα με την ντ' Ενκώς, ήταν να "πηδάει" από το πουθενά στη μέση ενός μαζικού κινήματος, είτε το 1905 είτε το 1917 και με όργανό του το κόμμα να προσπαθεί να το στρέψει εκεί που επιθυμούσε.

Η αλήθεια είναι ότι ο Λένιν ήταν μεγαλύτερος δημοκράτης από όλους μαζί τους "φιλελεύθερους αστούς" και τους ρεφορμιστές συμμάχους τους που τόσο συμπαθεί η συγγραφέας. Η βιογραφία του Λένιν γραμμένη από τον Τόνι Κλιφ αποκαλύπτει αυτή την αλήθεια πίσω από τους μύθους. Περιγράφει πώς ο Λένιν και οι μπολσεβίκοι έμαθαν από την εμπειρία και τη δράση των μαζών και πώς χρησιμοποίησαν αυτή την εμπειρία για να οδηγήσουν τον Οκτώβρη του 1917 στη νίκη. Η πορεία του Λένιν και των μπολσεβίκων ήταν γεμάτη από κόντρες, διαμάχες, έντονη συζήτηση. Στο βιβλίο της ντ' Ενκώς υπάρχουν αναφορές σε όλες αυτές τις κρίσιμες καμπές αλλά πάντα η περιγραφή στενεύει σε προσωπικές αντιπαραθέσεις που ερμηνεύονται με ψυχολογικά κλισέ π.χ. ο Πλεχάνωφ είναι ένας άνθρωπος της κουλτούρας απέναντι σ' έναν στιγνό Λένιν.

Ο Κλιφ αναδεικνύει την ιστορία των μπολσεβίκων που ξεκινάει η συγγραφέας. Η ντ' Ενκώς αγνοεί στοιχειώδη γεγονότα. Στο τμήμα του βιβλίου της που μιλάει για την επανάσταση του 1917 "ξεκινάει" ότι οι μπολσεβίκοι έγιναν ένα μαζικό κόμμα 250.000 μελών, ότι κέρδισαν την πλειοψηφία στις εργοστασιακές επιτροπές από τον Μάη, ότι πρωτοστάτησαν στην πάλη ενάντια στο προξικόπημα του στρατηγού Κορνίλοφ, ότι κέρδισαν την πλειοψηφία στα σοβιέτ τον Σεπτέμβρη. Ότι αυτά δεν τα έκαναν με κόλπα, αλλά με την πολιτική τους παρέμβαση.

Η ντ' Ενκώς γράφει στο συμπέρασμα της: "Στην ιστορία ενός αιώνα που τη σημάδεψε ο ολοκληρωτισμός, ο Λένιν είναι αναμφίβολα ο μόνος που επινόησε ένα σύστημα και νομιμοποίησε ένα έργο βίας και παρανομίας το οποίο κατάφερε να επιζήσει τόσο πολύ μετά από εκείνον. Κατό τούτο, δεν μπορεί να συγκριθεί με κανέναν άλλον". Αυτό είναι μια καρικατούρα του Λένιν. Για να ανακαλύψετε τον πραγματικό διαβάστε Τόνι Κλιφ.

Λεάνδρος Μπόλαρης

Χωρίς μέλλον

Σαμίρ Αμίν

«Πέρα από τον γερασμένο καπιταλισμό»

Εκδόσεις Α. Α. Λιβάνη, σελ. 382,
τιμή 16 ευρώ

Το τέλος του 20ου και το ξεκίνημα του 21ου αιώνα σφραγίστηκε από τις στρατιωτικές επεμβάσεις και τους πολέμους των ΗΠΑ και των συμμάχων τους στα Βαλκάνια, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ. Οι σφαγές στη Φαλούτζα και τη Νατζάφ, τα βασανιστήρια στις φυλακές Αμπου Γκράιμπ και στο Γκουαντανάμο είναι η μια πλευρά της φρίκης του συστήματος. Η άλλη είναι η φτώχεια, τα δεκάδες χιλιάδες παιδιά που πεθαίνουν κάθε μέρα από έλλειψη πόσιμου νερού, η έκρηξη των ανισοτήτων με τη συγκέντρωση του πλούτου στα χέρια όλο και λιγότερων ανθρώπων, το ποδοπάτημα των δημοκρατικών ελευθεριών. Ο Σαμίρ Αμίν στο νέο βιβλίο του, σε αντίθεση με πολλούς διανοούμενους που έχουν καταπιεί το "αντιτρομοκρατικό" παραμύθι του Μπους, όχι μόνο καταγγέλλει όλα αυτά σαν αποτέλεσμα της ιμπεριαλιστικής βροβραρότητας, αλλά και επιχειρεί να προσφέρει μια συνολική ανάλυση του ιμπεριαλισμού σήμερα.

"Μήπως τα εν λόγω γεγονότα είναι μόνο προσωρινά φαινόμενα που θα οδηγήσουν μετά τα βάσανα μιας μεταβατικής περιόδου σε μια νέα εποχή ανάπτυξης και ευημερίας;", θέτει το ερώτημα από την πρώτη κιόλας σελίδα. Και δίνει απάντηση: *"Η άποψή μου είναι ότι όλα αυτά είναι ενδείξεις γήρανσης αυτού του συστήματος, που πρέπει απαραίτητα να ξεπεραστεί για να μπορέσει να επιβιώσει ο ανθρώπινος πολιτισμός"*.

Το όνομα του αιγύπτιου διανοούμενου Σαμίρ Αμίν είναι ταυτισμένο με τον πιο σταλάντευτο αντιιμπεριαλισμό και με την ένθερμη υποστήριξη των εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων στον Τρίτο Κόσμο, ήδη από την δεκαετία του 1960. Σήμερα, διευθύνει το Φόρουμ του Τρίτου Κόσμου και θα είναι ομιλητής τον Οκτώβρη στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στο Λονδίνο. Τον Μάη του 2003 βρέθηκε στην Ελλάδα καλεσμένος σαν ομιλητής στο τριήμερο "Μαρξισμός" που οργανώνει το ΣΕΚ κάθε χρόνο.

Το νέο του βιβλίο με τίτλο "Πέρα από τον γερασμένο καπιταλισμό" γράφτηκε το 2002, πρίν από την εισβολή του Μπους στο Ιράκ, αλλά κυκλοφόρησε πρόσφατα στα ελληνικά

από τις εκδόσεις Λιβάνη. Ο υπότιτλος είναι "Για ένα 21ο αιώνα που δεν θα είναι αμερικανικός". Ο Σαμίρ Αμίν επιχειρεί να εξηγήσει τις αιτίες που κρύβονται πίσω από το κυνήγι της παγκόσμιας ηγεμονίας από την άρχουσα τάξη των ΗΠΑ. Να δώσει μια ανάλυση του σύγχρονου ιμπεριαλισμού.

Η πρώτη βασική διαπίστωση που κάνει είναι ότι ο ιμπεριαλισμός και οι πόλεμοι αποτελούν εγγενές στοιχείο του καπιταλιστικού συστήματος. Οτι πίσω από το ωραίο λόγια για το "σόρατο χέρι της αγοράς που οδηγεί στην ευημερία, την δημοκρατία και την ειρήνη", κρύβονται οι ανταγωνισμοί των καπιταλιστών που φέρνουν "κρίσεις και πολέμους". Παράλληλα την σημερινή εποχή με τις αρχές του 20ου αιώνα: "Όταν κάποιοι δεινόσαυροι (που τότε ήταν νεαροί, όπως ο Λένιν) είχαν προβλέψει την κρίση του συστήματος, κανείς δεν τους άκουγε... Αλλά η φιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση δημιουργήσε και τότε το μιλιταρισμό του συστήματος και έφερε τον πόλεμο των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων της εποχής που συνεχίστηκε για τριάντα χρόνια-από το 1914 μέχρι το 1945". Σήμερα, "οι [νεο]φιλελεύθερες απόψεις δεν έχουν άλλη χρησιμότητα πέρα από τη νομιμοποίηση των απαιτήσεων του κεφαλαίου με πρώτη απ' όλες τη βελτίωση των ποσοστών κέρδους". Ομως, "μία τέτοια διαχείριση της κρίσης δεν φέρνει καμιά λύση και το σύστημα βυθίζεται στο χάος... ενώ οι ανισότητες σημειώνουν ραγδαία άνοδο".

Ο Σαμίρ Αμίν απορρίπτει τις απόψεις που υποστηρίζουν ότι μπορεί να υπάρξει έξοδος από την κρίση χωρίς σύγκρουση με τις κυρίαρχες καπιταλιστικές πολιτικές και ειρωνεύεται τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα και όσες δυνάμεις της αριστεράς ελπίζουν να "βελτιώσουν" το σύστημα δίνοντάς του ένα "πιο ανθρώπινο πρόσωπο". Πιστεύει ότι η ενολλακτική λύση βρίσκεται στη συνολική ρήξη με τον καπιταλισμό, αλλά όταν φτάνει στο πώς θα γίνει αυτή η ρήξη και ποιές είναι οι κινητήριες δυνάμεις της, αυτό που τον διακρίνει είναι μάλλον η απαισιοδοξία. Μια απαισιοδοξία που οφείλεται σε δυο βασικά λάθη που διαπερνούν την ανάλυσή του.

Για τον Σαμίρ Αμίν αυτό που κυριαρχεί σήμερα δεν είναι οι ανταγωνισμοί των μεγάλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, όπως την εποχή που ο Λένιν κι ο Μπουκάριν ανέλυαν τον ιμπεριαλισμό. Είναι "ένος συλλογικός ιμπεριαλισμός της Τριάδας (ΗΠΑ, Ευρώπη, Ιαπωνία) που τα κράτη του αποτελούν ένα συμπαγές μπλοκ το οποίο διοικείται από την Ουάσινγκτον χωρίς καμιά αμφισβήτηση".

Αυτός ο "συλλογικός ιμπεριαλισμός εκφράζει τα κοινά συμφέροντα του διεθνικού κεφαλαίου όλων των εταίρων της Τριάδας όπως κάνει άλλωστε και η πρακτική ηγεμονισμού των ΗΠΑ". Οπως γράφει, "η κύρια αντίθεση είναι ανάμεσα σε αυτό το συλλογικό ιμπεριαλισμό της Τριάδας και τις χώρες της καπιταλιστικής περιφέρειας".

Μια τέτοια ανάλυση υποβαθμίζει τις διαμόχες ανάμεσα στις άρχουσες τάξεις των χωρών του "κέντρου" του συστήματος. Οι πολυεθνικές της Τριάδας δεν βγάζουν τον κύριο όγκο των κερδών τους σήμερα από την εκμετάλλευση του "Τρίτου Κόσμου", αλλά από την εκμετάλλευση των εργατών στα κέντρα της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Στην πραγματικότητα ο πιο σκληρός ανταγωνισμός στην παγκόσμια αγορά γίνεται ανάμεσα στις πολυεθνικές που έχουν σα βάση τους τα κράτη της Τριάδας. Οσο πιο πολύ βαθιάει η οικονομική κρίση τόσο πιο σκληρός θα γίνεται αυτός ο ανταγωνισμός, τόσο πιο έντονος και επικίνδυνος οι πολιτικές συγκρούσεις μεταξύ των κρατών του καπιταλιστικού κέντρου.

Ο πόλεμος του Μπους στο Ιράκ και η κατοχή που ακολούθησε έχει φέρει στο φως αυτές τις διαμάχες ανάμεσα στις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Γι' αυτό είναι καλύτερα να μιλάμε για ιμπεριαλισμούς που ανταγωνίζονται, παρά για "συλλογικό ιμπεριαλισμό". Το ότι υπάρχουν αυτοί οι ανταγωνισμοί δεν σημαίνει ότι το σύστημα γίνεται λιγότερο βάρβαρο, μάλλον το αντίθετο συμβαίνει. Αλλά οι συγκρούσεις τους δείχνουν την αδυναμία των "από πάνω" και κάνουν πιο εύκολη τη συγκρότηση των δυνά-

μεων της αντίστασης των "από κάτω" σε όλο τον κόσμο.

Το δεύτερο λάθος του Σαμίρ Αμίν αφορά το υποκείμενο της αντίστασης και της εναλλακτικής λύσης απέναντι στο σύστημα.

Όλο το βιβλίο του χαρακτηρίζεται από υποτίμηση της εργατικής τάξης των χωρών του καπιταλιστικού κέντρου. Οι μόνες εργατικές κινητοποιήσεις που αναφέρονται είναι οι απεργίες στη Γαλλία το 1995 και την Κορέα το 1997. Σύμφωνα με το συγγραφέα, το εργατικό κίνημα στις ΗΠΑ "είναι ονύπαρκτο" και κάνοντας μια τέτοια διαπίστωση υποβαθμίζει τους λιμενεργάτες, τους χαλυβουργούς, τους οδηγούς φορτηγών που έδωσαν τον τόνο των κινητοποιήσεων στο Σιατλ. Αλλά και "στην Ευρώπη η κοινή γνώμη υποστηρίζει ακόμα με ενθουσιασμό την ιμπεριαλιστική πολιτική των κυβερνήσεων". Αν τα πράγματα όμως ήταν έτσι, πώς μπόρεσε το αντικαπιταλιστικό κίνημα να κινητοποιήσει τα συνδικάτα για να κατέβασουν εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους στη Γένοβα ή στην Φλωρεντία; Το ότι το βιβλίο γράφτηκε πριν από τις μεγαλειώδεις αντιπολεμικές διαδηλώσεις του 2003- με τη συμμετοχή δεκάδων εκατομμυρίων εργαζόμενων στους δρόμους της Νέας Υόρκης, του Λονδίνου, της Μαδρίτης- είναι ίσως μια εξήγηση.

Ο Σαμίρ Αμίν υποστηρίζει ότι "τα δύο σύνολα δυνάμεων κατά το σύστημα- τα κινήματα του πρώτου κόσμου από το Σιατλ ως τη Γένοβα και η εξέγερση των λαών της Ασίας και της Αφρικής- πρέπει να συγκλίνουν... και να προσφέρουν αξιόπιστες εναλλακτικές λύσεις". Αυτό είναι σωστό, αλλά όταν από τα κινήματα του "πρώτου κόσμου" αφαιρεί την εργατική τάξη, δηλαδή την πλειοψηφία του πληθυσμού, αδυνατεί να τα ίδια του τα επιχειρήματα.

Η αλήθεια είναι ότι αυτοί που κρατάνε στα χέρια τους το κλειδί για την απελευθέρωση της ανθρωπότητας από τα δεσμά του "γερασμένου καπιταλισμού" είναι οι εργάτες και οι εργάτριες του καπιταλιστικού "κέντρου". Αυτοί είναι που σταμάτησαν το σφαγείο του Α' Παγκόσμιου Ιμπεριαλιστικού Πόλεμου με τις επαναστάσεις τους- όπως είχαν προβλέψει και παλέψει γι' αυτό ο Λένιν και ο Μπουκάριν. Αυτοί είναι που σήμερα βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αντιπολεμικού και αντιιμπεριαλιστικού κινήματος.

Παρά τις αδυναμίες του, το βιβλίο του Σαμίρ Αμίν αποτελεί μια σημαντική προσπάθεια για μια συνολική ανάλυση του σύγχρονου ιμπεριαλισμού. Για τον Σαμίρ Αμίν καπιταλισμός και αγορά σημαίνει φτώχεια, πόλεμο,

καταστροφή του περιβάλλοντος και της ίδιας της ανθρωπότητας. Γι' αυτό μαζί του μπορούμε να πούμε: "Οι σημερινές επιλογές δεν διαφέρουν από εκείνες που προσδιόριζε η Ρόζα Λούξεμπουργκ το 1918: σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα".

Κώστας Πίτσας

Αντίσταση

Τάρικ Αλι
"Ο Μπους στη Βαβυλώνα"

Εκδόσεις Αγρα, 263 σελ., 17 ευρώ

«**Π**ρωτοσυνάντησα τον Χαλέντ Αχμέντ Ζακί λίγα χρόνια μετά τα αντικομμουνιστικά πογκρόμ στο Ιράκ. Βρισκόταν εξόριστος στο Λονδίνο και προσωρινά δούλευε ως ερευνητής στο Ίδρυμα Ειρήνης «Μπέρτεραντ Ράσσελ»... Η ατμόσφαιρα ήταν ασυμβίβαστα διεθνιστική. Την πρώτη φορά που είδα τον Ζακί συζητούσε την κρίση στο Κονγκό και την τραγική τύχη του Πατρίς Λουμουμπά... Η ευγένεια έλαμπε στο πρόσωπό του. Ήταν αυτό καθώς και η σκευαυότητα του και η ανυποχώρητη στάση του που προσέλκυε τον κόσμο στο άτομό του. Τίποτε απ' αυτά δεν τον εμπόδιζε να ζει τη ζωή στην ολότητα της... Μια μέρα εξαφανίστηκε. Υπήρχαν φήμες ότι είχε επιστρέψει στο Ιράκ για να πάρει μέρος στον ένοπλο αγώνα ενάντια στη δικτατορία. Ένα χρόνο αργότερα, το 1968, άκουσα ότι πέθανε αλλά κανένας δεν έλεγε σε ποιες συνθήκες.»

Ο Ζακί γύρισε στο Ιράκ για να πάρει μέρος στη φραξιονιστική πάλη μέσα στο Κομμουνιστικό Κόμμα. Το ΙΚΚ είχε παίξει καθοριστικό ρόλο στην επανάσταση του 1958 που έδιωξε τους βρετανούς αποικιοκράτες από το Ιράκ. Αλλά η πολιτική του δεν ήταν επαναστατική και κάτω από την πίεση της Μόσχας είχε δεθεί στο άρμα του αραβικού εθνικισμού. Το 1963 το Μπάσθ κάνει πραξικόπημα και με τη βοήθεια των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών καταδιώκει και εκτελεί τα μέλη του ΙΚΚ. Ένα κομμάτι του κόμματος επηρεασμένο από τις ιδέες του Τσε Γκεβέρα και αηδιασμένο από τους συμβιβασμούς της ηγεσίας βλέπει τη λύση στην ένοπλη πάλη. Ο Ζακί μαζί με άλλους 11 αγωνιστές εγκατέστησαν μια βάση στους βάλτους του νότιου Ιράκ και ξεκίνησαν τον αγώνα τους για να πυροδοτήσουν μια πανεθνική εξέγερση. Κατέλαβαν ένα αστυνομικό

τμήμα και αφού έβγαλαν λόγο στους αστυνομικούς για την ανάγκη αντίστασης στην καταστολή έφυγαν με μια νέα σοδειά όπλων. Τα νέα έφτασαν στη Βαγδάτη και το καθεστώς έστειλε μια ταξιαρχία που τους περικύκλωσε. Στη μάχη αυτή σκοτώθηκε ο Ζακί. Η ιστορία του, όπως και η ιστορία χιλιάδων άλλων αγωνιστών έχουν περάσει στην ιρακινή κουλτούρα.

Ο Σαντί Γιουσέφ είναι από τους μεγαλύτερους εν ζωή αραβες ποιητές. Δίφυγε από τη Βαγδάτη το 1979, όταν ανέβηκε στην εξουσία ο Σαντάμ Χουσεΐν και αποφάσισε να αφανίσει τα υπολείμματα της αριστεράς στο Ιράκ και από τότε ζει εξόριστος. Τα ποιήματά του - όπως και άλλων αντιστασιακών ποιητών - έμπαιναν κρυφά στο Ιράκ με κασέτες και κυκλοφορούσαν μυστικά ανάμεσα σε φίλους. Τώρα τα ποιήματα που γράφει ενάντια στους κατακτητές και τα ντόπια τσιράκια τους κυκλοφορούν με e-mail μέσα σε λίγα λεπτά σε όλο το Ιράκ.

Τα ποιήματα, οι ιστορίες αγωνιστών, τα ξεσπάσματα του εργατικού κινήματος, οι επαναστάσεις αλλά και οι προδοσίες των ηγεσιών είναι η πλούσια κληρονομιά της ιρακινής αντίστασης. Ο Τάρικ Αλι, γνώστης αυτής της κληρονομιάς, και ένας από τους πρωταγωνιστές του αντιπολεμικού κινήματος, προειδοποιούσε πριν ακόμα οι ιμπεριαλιστές ξεκινήσουν τη νέα εκστρατεία τους ενάντια στο λαό του Ιράκ για τη σφοδρή αντίσταση που θα έβρισκαν.

Στο καινούριο του βιβλίο «Ο Μπους στη Βαβυλώνα-Η νέα αποικιοποίηση του Ιράκ» ξετυλίγει αυτή την πλούσια κληρονομιά. Ξεκινά από την αποικιοποίηση του Ιράκ και με

καυστική ειρωνεία διηγείται τις ιστορίες των διεφθαρμένων βασιλιάδων και λοιπών τσιρακιών των Βρετανών. Συνδέει την αντίσταση στο Ιράκ με την άνοδο του αραβικού εθνικισμού τη δεκαετία του '50. Περιγράφει την επανάσταση του 1958, μια επανάσταση που πρωταγωνιστές της δεν ήταν μόνο οι αξιωματικοί του στρατού γύρω από τον Κάσσεμ αλλά και οι εκατοντάδες χιλιάδες που βγήκαν στους δρόμους. Γράφει για την ιστορία του κόμματος Μπάσθ, πως τα ριζοσπαστικά στοιχεία του κόμματος ξεγεγέρθηκαν και κέρδισαν την πλειοψηφία στο συνέδριο του κόμματος δηλώνοντας την υποστήριξη στο «σοσιαλιστικό σχέδιο» και στο «δημοκρατικό εργατικό έλεγχο των μέσων παραγωγής» και πως κατεπνίχτηκε αυτή η εξέγερση από τους στρατιωτικούς. Ένα από τα πιο πολύτιμα κεφάλαια του βιβλίου είναι η ιστορία του Ιρακινού Κ.Κ. με τα τραγικά λάθη και τους συμβιβασμούς του που απέδειξαν για άλλη μια φορά ότι «Αυτοί που κάνουν επανάσταση και σταματούν στη μέση, σκάβουν τον ίδιο τους το λάκκο».

Και μετά περνάει στο σήμερα. Στο στόχο-στόχο του μπαίνουν τα ψέματα στα οποία στηρίχθηκε η εκστρατεία ενάντια στο Ιράκ, οι σχεδιασμοί της Ουάσινγκτον, αλλά και ο ΟΗΕ και οι «φιλειρηνικές» κυβερνήσεις όπως της Γαλλίας και της Γερμανίας. Προβλέπει τη δύναμη του παγκόσμιου αντιπολεμικού κινήματος και θυμίζει το λάθη που έκαναν προηγουμένα φιλειρηνικά και αντικαπιταλιστικά κινήματα για να ενισχύσει με επιχειρήματα την πλευρά του κινήματος που βάζει σε πρώτη προτεραιότητα τη μάχη ενάντια στον ιμπεριαλισμό και την ήττα των ΗΠΑ στο Ιράκ.

Είναι ένα βιβλίο πολύτιμο για κάθε αγωνιστή του αντιπολεμικού κινήματος. Ένα βιβλίο γραμμένο με τη γλώσσα και τη ματιά των απλών ανθρώπων. Ένα βιβλίο που αποδεικνύει ότι οι απλοί άνθρωποι στο Ιράκ και στις άλλες αραβικές χώρες μπορούν να τσάκισουν τον ιμπεριαλισμό.

«Εάν υπάρχει μια περιοχή που μπορεί να διαψευστεί το γνωστό κλισέ ότι οι κλασικές επαναστάσεις αποτελούν κάτι που ανήκει στο παρελθόν, αυτή η περιοχή είναι ο αραβικός κόσμος. Την ημέρα όπου οι δυναστείες των Μουμπάρακ, των Χασεμιτών, των Ασσαντ, του οίκου των Σαούντ και άλλων θα σαρωθούν από τη λαϊκή οργή, η αμερικανική- και η ισραηλινή- αλαζονεία στην περιοχή θα πάρει τέλος»

Νάστια Καλλινίκου